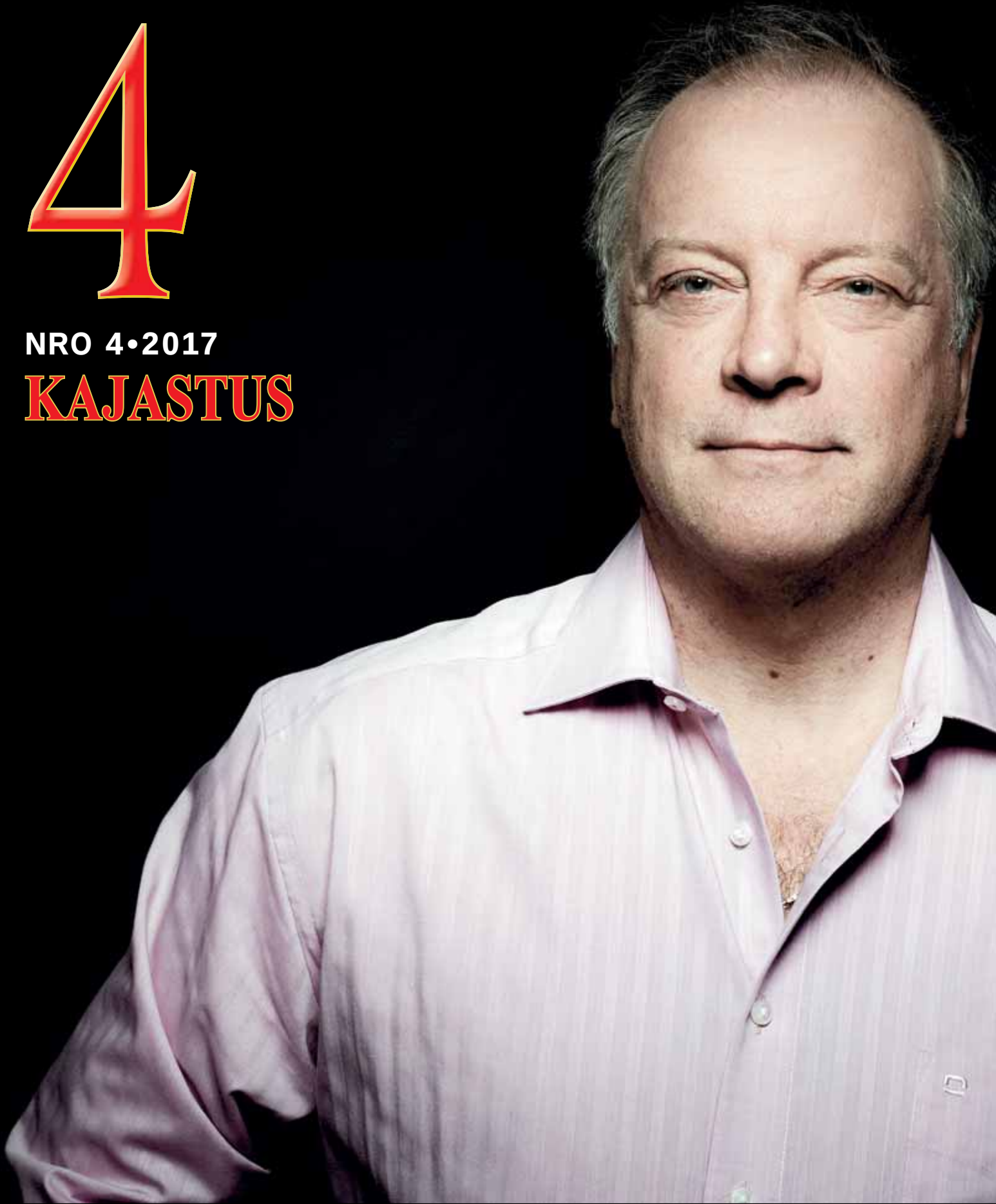

4

NRO 4•2017

KAJASTUS

KIRJAILIJAVIERAANA MATTI RÖNKÄ

- RAKASTETTUJEN WRIGHTIN VELJESTEN NÄYTTELYSSÄ
- KARI ENQVIST KIRJOITTAI SATA LASISSA
- VIERAILIMME UUDESSA MUUMIMUSEOSSA

Eija-Liisa
Markkula

PÄÄKIRJOITUS

"Runo näkee enemmän"

Otsikkona on omistuskirjoitus, jonka Raimo Sillanpää kirjoitti ruotsinkieliseen runokirjaansa jättäen sen meille käydessään Kulttuuripalvelun kirjamesuostastolla. Tämä on vain yksi esimerkki siitä, miten messuvieraat toivat meille omia asioitaan niin paljon, että niistä loppujen lopuksi muodostui messuilla olomme pääasia eikä suinkaan siitä, mitä itse olimme kuvitelleet siellä tekemämme; myyvämmä tehokkaasti ja tuottoisasti omaa kirjailijakalenteriamme.

"Loistava idea!" ja "Onpa kaunis ja hyvin tehty!" meille sanottiin ja olimme samaa mieltä. – Kannattaa ottaa riittävän suuri painos, päätimme. – Tehdään perinne, innostuimme. 2000 kalenteria painettiin. Niitä myytiin, ainakin yritettiin kovasti. – Jos vaikka sata päivässä, olisi aika hyvä, laskeskelimme sinisilmäisyyksissämme. Siellä oli kuitenkin jonkin alan kalenteri joka tiskillä! Myimme kalenteria kierrellen käytävilläkin, mikä ei ehkä ollut hyvien tapojen mukaista. Menekki oli keskinkertaista.

Monet poikkesivat osastollemme, katselivat viipyillen Kajastuksia ja hypistelivät kirjailijakalenteria, kehuivat osastomme viihtyisyyttä ja sitten ikään kuin sivumennen kysyivät jotakin näköön liittyvästä ongelmasta, joko omastaan tai jonkun läheisen. Vasta vähitellen tajusimme tällaisten ihmisten yllättävän paljouden. Toisaalta havaitsimme, että kalenterimme takakannessa oleva Celia-kirjaston mainos ohjasi ja rohkaisi kyselijöitä. Siinä auttoivat myös valkoisen kepin näkeminen ja opaskoiran hännän heilutus osastomme oranssin pöydän ääressä.

Mehän emme olleet mitään näköongelmia hoitavia ammattilaisia, meidän alamme on kulttuuri, joten kanssamme oli huojentavaa jäädä juttusille tyyliin "kunhan nyt tässä vaan sattui tulemaan mieleeni..." Useimmiten kysyjä oli näköongelmaisen äiti, vaimo tai ystävä – hehän kyllä asioiden oikean laidan aina tietävät! Puheena oleva henkilö oli jonkinlaisessa jumittuneessa tilanteessa;

ei halunnut mennä silmälääkäriin, ei ryhtyä kuuntelemaan äänikirjoja, ei luopua ajokortista, ei kuulla puhuttavankaan näkökykynsä heikkenemisestä ja niin edelleen. Hänen lohdukseen ja tuekseen tarvittiin hienovärisesti vietävä selviytymistarina, joka sisältäisi sekä neuvon että toivon.

Näköä pidetään ihmisen tärkeimpänä aistina, joten sen menetystä myös yhtenä suurimmista ja vaikeimmista hyväksyttävistä ihmiskohtalon säätelijöistä. Kun näkö heikenee vähitellen, asiaa ei mainita eikä myönnetä. Sinnitellään. On helppo keksiä verukkeita ja selityksiä kompasteluille, törmäilyille, sille, ettei tunnista ihan tuttuakaan kadulla, ettei tervehti, jopa kaatumisille ja putoamisille löytyy mitä ihmeellisimpiä selitystarinoita.

Näkövammaiseksi diagnosoituminen tai siksi leimautuminen pelottavat. Monet kanssamme jutelleista tiesivät Celian äänikirjatuotannon olevan siihen oikeutettujen käytössä julkisten kirjastojen kautta, mutta ensin oli varmistuttava siitä, ettei näköongelman todistamiseen vain tarvita lääkärintodistusta. – Ei tarvita, vakuutimme heille ja kehotimme menemään lähimpään kirjastoon ja täyttämään lomakkeen nettitunnusten saamiseksi. Lopulta ainakin itse huomasin mainostavani Celiaa lähes yhtä paljon kuin omaa yhdistystämme.

Nelipäiväiset kirjamesut olivat meistä kaikista hauska ja mieliinpainuva tapahtuma. Kokemuksiimme kertyi paljon sellaista, mikä oli hyvä kertoa näin joulun perimmäisiin teemoihin liittyen.

Lopuksi toivotan Sinulle, hyvä Kajastuksen lukija, rauhallista, hyvien kirjojen joulua sekä iloa ja onnea uuteen vuoteesi!

Kaislanpäivänä 2017 digitaaliselle papyrukselle kirjoittaen

Eija-Liisa Markkula
päätoimittaja

4

KAJASTUS SISÄLTÖ 4 2017

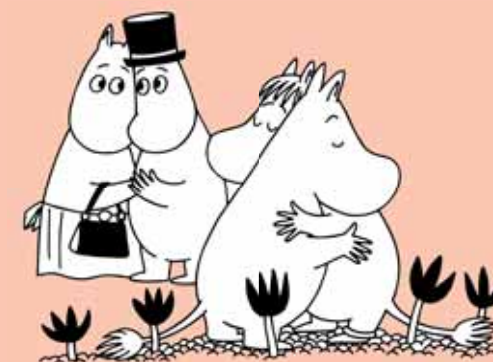
- 2 Pääkirjoitus • Eija-Liisa Markkula
- 4 Kirjailijavieraana Matti Rönkä • Ilkka Väisänen
- 6 Sata lasissa • Kari Enqvist
- 8 Kirjailijavieraana Kati Hiekkapelto
• Gyöngyi Pere-Antikainen
- 12 Keramiikkaryhmän Luonnosta-näyttely • Sari Kekkonen
- 14 Uudessa muumimuseossa • Pasi Päivinen
- 16 Jörn Donnerin uusi elokuva • Pilvi Meriläinen
- 18 Rakastetut Wrightin veljekset Ateneumissa
• Tuula Paasivirta
- 22 Jouko Turkan jälkeenyäännyt kirja • Pilvi Meriläinen
- 24 Minä en ole minä -näyttely • Tuula Paasivirta
- 28 Sininen hetki • Pasi Ahponen
- 29 Terveisiä kirjamesuista • Tanja Rantalainen
- 30 Valon ja värin lähteillä • Sari Kekkonen
- 32 Harrastusihme Heidi Koivunen • Tanja Rantalainen
- 34 Näkövammaisten larppi • Marianne Tenhami
- 36 Energiahoitoa Johannan tapaan • Marianne Tenhami
- 38 Työkavereina Stills, Hendrix ja Cocker • Timo Leinonen
- 42 Käsikellot soimaan • Marianne Tenhami
- 44 Vuosi Australiassa 4 • Jonna Mononen
- 46 Yksityinen maanpuolustusmuseo • Marita Vainio
- 48 Paras huvitus on mielikuviutus • Kirsti Reijonen
- 51 Kulttuurin tuulahduksia • Tanja Rantalainen
- 52 Heijastuksia • Gyöngyi Pere-Antikainen
- 54 Vinokas • Olli Lehtinen
- 55 Opaskoira Pekko • Marianne Tenhami
- 56 Helmikko • Riitta-Kaisa Voipio
- 57 Pisteitä • Jouko Lehtonen
- 58 Hanskin helpot • Hannes Tiira
- 59 Ruudukko ja edellisen ratkaisu
- 63 Mauri ja Mustis • Timo Kokkila

Luonnosta-
näyttelyssä
s. 12

Rakastetut
Wrightin veljekset
s. 18

Uudessa muumi-
museossa s. 14

Painopaikka
ForssaPrint 2017
ISSN 0357-8682

**Kajastus ilmestyy
neljästi vuodessa.
87. vuosikerta**

**Julkaisija
Näkövammaisten
Kulttuuripalvelu ry**
(valtakunnallinen
yhdistys)

Päätoimittaja
Eija-Liisa Markkula
Vastaava toimittaja
Ali Kinnunen
puhelin 040 568 8148
Ulkoasu ja kuvat
www.textix.net
Lehtitoimikunta

Susanna Halme
Sari Karjalainen
Eija-Liisa Markkula
Gyöngyi Pere-Antikainen
Tanja Rantalainen
Ali Kinnunen

Tilauhinnat
Tilaus sisältää paperilehden ja
samansisältöisen verkkolehden
luku-oikeuden
Vuosikerta 69 euroa,
Vuoden kestotilaus 60 e,
Jäsentilaus 30 euroa,
Jäsenen lahjattilaus 40 e,
Verkkolehteä ei voi tilata
erikseen.
Kajastuksen tilaajapalvelu

045 170 1177
Tilaajapalvelun sähköposti
tilaajapalvelu@kajastuslehti.fi
Ilmoitusmarkkinointi
09 8566 4518
**Ilmoitusmarkkinoinnin
ja laskutuksen valvonta**
puhelin 09 3487 6021

Toimituksen käyntiosoite
Marjaniementie 74 A
Iiris-talo, Itäkeskus, Helsinki
Toimituksen postiosoite
Kajastus
Marjaniementie 74 A
00930 HELSINKI
Toimituksen sähköposti
kajastus@kajastuslehti.fi

UUTISJUONTAJAN NÄKÖINEN MIES alkoi kirjailijaksi

Teksti: Ilkka Väisänen
Kuva: Marek Sabogal / Gummerus

Uutisjuontaja, kirjailija Matti Rönkä oli Näkövammaisten Kulttuuripalvelun kirjailijavieraana liriksessä. Televisiosta tutun Röngän sukujuuret ovat umpisavolaiset, vaikka hän onkin syntynyt Kuusjärvellä, nykyisessä Outokummussa, Pohjois-Karjalan puolella vuonna 1959.

– On lämmin ajatus, että tiedän 15 sukupolvea taaksepäin, missä kylissä esivanhemmat ovat asuneet tai missä järvissä uineet, Rönkä sanoo.

Koti oli vaatimaton ja raitis. Pikku-Matti syntyi rintamamiestalon kammarissa. Äiti oli tarkastuskarjakkona, isä autonkuljettajana. Isä oli sitä epäonnista sukupolvea, joka joutui sotiin. Elämä oli kuitenkin selkeää. Lapsia kannustettiin käymään kirjastossa. Kirkkoon kuuluttiin, mutta uskovaisia ei oltu. Savolaiseen tapaan kaikenlaista sitoutumista epäiltiin, ääriajattelu ei ollut sopivaa.

Neuvostoliitosta ajateltiin kaksijakoisesti: valtio saattoi olla julma ja paha, mutta sen kansalaisia ymmärrettiin, ihmiset olivat samanlaisia kaikkialla. Iltanuotiolla laulamme nykyisinkin samoja melankolisia lauluja.

Toimittajaksi

Kun Rönkä lähti Helsinkiin opiskelemaan valtiotieteitä, oli opiskelijamaailma epäpoliittinen. Tämä sitoutumattomuus sopi myös savolaiselle toimittajanalulle. Rönkä kävi myös Sanoma Oy:n toimittajakoulun samaan aikaan kuin muun muassa Jari Tervo.

– Se aika oli hyvää, media-ala kasvoi, ja olin töissä jo, kun valmistuin. Tein monenlaista, lehtien kokoamista ja ulkoasun suunnittelua.

Radiota Matti Rönkä kuvailee intiimiksi välineeksi. Siinä on kuvitelma yhdestä kuulijasta, jolle toimittaja puhuu. Televisiossa toimittaminen on kokonaisvaltaisempaa. Uutistyyliä ollaan toimittajan roolin suojassa.

Rönkä ehti olla myös MTV:llä, ennen kuin siirtyi Ylelle. 1990. Siellä hän teki pomouraa, kunnes se alkoi arveluttaa. Hän riisui pomon viittaa asteittain ja keskittyi uutisjuontamisen huipulle, kun mm. Arvi Lind ja Eva Polttila

siirtyivät eläkkeelle.

– Nykyään mitään uutisia ei voi enää säästää puoli yhdeksän uutisiin. Kaikki uutiset ovat kuitenkin heti joka tapauksessa verkossa. Uutislähetysten sisällön päättää toimituksen keskusteleva asiantuntijaorganisaatio. Tiukan paikan tullen käskysuhteet ovat kuitenkin selvät. Lähetys voidaan suunnitella lähes valmiiksi, mutta yllättäviä uutisaiheita voi aina tulla väliin.

Rönkä tekee 2-4 työpäivää viikossa. Tyypillisesti hän menee puolelta päivin, sitten pidetään kokous. Laitetaan värivoidetta naamaan. Klo 15 on ensimmäinen lähetys. Työpäivät kestävät 10-12 tuntia.

– Vapaapäivinä säästän aikaa; ei tarvitse ajaa partaa, ei tarvitse pukeutua, voi mennä vaikka Ikeaan silloin kun siellä on vähemmän väkeä.

Niinpä esimerkiksi kirjoittamiselle on aikaa. Kirjoittaminen vain tapahtuu, säännöllistä aikataulua sille ei ole.

– Minulle hyvä kirjoitustahti on kaksi liuskaa päivässä. Teen ensin suunnitelmat, jotka sitten vain tulostan kirjoittamalla. Henkilöhahmoni eivät lähde elämään omaa elämänsä. Olen kokonaisurakkaihminen, on vaikeaa ajatella, että nyt olen töissä ja nyt taas vapaalla. Perusutelaisuus ja havaintojen teko ovat päällä koko ajan. Kaikkea voi kirjoissa käyttää. Romaani on kuin sika, se syö kaiken, kuten Matti Pulkkinen on sanonut.

Kirjailijaksi

Matti Röngän kirjoittaminen alkoi siitä, kun hän lähti Ylestä kouluttautumislomalle USA:han.

– Siellä ei tullut tehdyksi dokumenttia, kuten oli ensin tarkoitus, vaan syntyi ajatus kirjasta. Ajattelin että olisi hienoa, jos joskus voisi pidellä käsissään kirjaa, jossa lukee kirjoittajana oma nimi. Arvostan tarinoita kaikessa muodossa, mutta kirjalla on minulle erityinen merkitys.

Romaani oli kuitenkin aluksi pelottava asia. Siksi Rönkä valitsi sen muodoksi dekkarin, jonka rakenteeseen voi tukeutua. Skandinaavista poliisiromaanin hän ei kuitenkaan halunnut kirjoittaa, koska ne ovat liian tosikkomaisia, ruotsalaiset varsinkin. Niissä usein osoitetaan yhteiskunnan epäkohta, joka sitten pitäisi korjata.

Amerikkalaistyyppisissä romaaneissa puolestaan yksi-

näinen sankari toimii ilman yhteiskuntaa taustalla. Etelä-eurooppalainen komisario taas ratkoo rikoksia torkkussa ja piippua poltellessaan.

– Minulla oli alussa mielessä Philip Marlowe, klassinen yksityisetsivä. Siihen sekoittui paluumuuttajuus, joka oli pinnalla siihen aikaan. Lisäksi vielä oma historianharrastus ja oma valheen aika -tietämys Neuvostoliitosta, samoin matkat nuoresta alkaen Neuvostoliitossa ja Venäjällä. Siinäpä oli kirjaan eväitä.

Dekkarisarjan päähenkilöksi syntyi Viktor Kärppä, inkerinsuomalainen paluumuuttaja. Hänen nenänsä oli suora, ja silmät siniharmaat. Tappajan näköinen mies oli ensimmäisen osan nimi. Samalla se on savolainen sanaleikki.

– Kirjan hahmoissa pitää olla hyvää ja paha, roso on kiinnostavaa. Viktor on puna-armeijan kouluttama, mutta kykenemätön tekemään äärimmäistä paha. Hän huolehtii äidistään ja tekee rötöksiä. Joka roistolla on äiti.

Ensimmäisen romaanin aikaan Röngän oma äiti sairai-

tui ja kuoli. Se oli kova paikka. Mutta teema oli luontevaa siirtää kirjaan. Hänen kirjoissaan käsitellään rikosjuonen varjossa perheteemoja, kuten perheen perustaminen, mustasukkaisuus, lapset, adoptio.

Ulkopuolisuuden teema on myös tärkeä. Muualta Suomeen tuleva voi hämmästellä ihmisten tapoja täällä.

Esikoiskirjaa ei ollut helppoa saada kustantamoissa läpi. Televisiosta tuttu naamakaan ei auttanut. Kolme ensimmäistä romaania myivät tavallisen kohtalaisesti. Kun Rönkä alkoi saada palkintoja teoksistaan, myyntikin parani.

– En halua kirjoillani valistaa. Tulokulma on huumori ja lämmin hyväksyvä katse kaikenlaisia ihmisiä kohtaan.

Rönkä sanoo pitävänsä mm. Raymond Chandlerin, James Ellroyn, Walter Mosleyn ja Tony Hillermanin tuotannoista, joissa on samaa kuin hänenkin kirjoissaan.

– Tappajan näköinen ies (2002) olikin eräänlainen Chandler-pastissi. Juoni oli vain tekosyy kertoa ne muut

tarinat.

– Vaikka en saarnaa, niin yhteiskunnallisia teemoja kirjoissa on. Rikollisuuden ja talousrikollisuuden olemus on yksi teema. Järjestäytynyt rikollisuus toimii harmaalla alueella, esimerkkinä vedonlyönnin peukalointi.

Äänikirjan lukeminen olisi Röngän mielestä ”hemmetin vaikeaa”.

– Luin yhden kirjani Radio Suomessa kesäsarjana. Se oli raskasta työtä. Tykkään kyllä äänestäni, ja on hienoa tehdä äänijuttuja, mutta kovin pitkään ääni ei kestä. Uutisten lukeminen on helpompaa, yksi uutinen kestää vain 28 sekuntia, Rönkä sanoo myhäillen.

Röngän dekkareissa ei ole paljon väkivaltaa. Hänen neljästä ensimmäisestä kirjastaan on tehty tv-sarja ja viidenestä kirjasta elokuva. Sarjan hän koki läheisemmäksi, koska jaksot olivat irrallisia ja ne pelasivat ihmissuhteilla. Elokuva oli juoni- ja toimintavetoisempi.

Seitsemän dekkarin jälkeen ilmestyi Eino, jota Rönkä kutsuu esikoisromaanikseen. Se sijoittuu omaan maaperään ja maisemaan. Siinä on palasia isästä, sedästä, enoisista. Kirjalla oli osin eri yleisö kuin Kärppä-kirjoilla. Eino on 90-vuotias kova äijä, jolla on muistisairaus. Nykyhetken rinnalla kulkee rinnan tarina ajalta, kun Eino oli nuori.

Tämän jälkeen on ilmestynyt vielä Yyteet, joka on työelämän hämmästyttävä ja ”keskikokoinen atk-tukihenkilöromaanin”. Kirjassa vilahtelevat myös Tuntemattoman sotilaan lapset tai lastenlapset. Rönkä sanoo, että työelämän johtamispuhe on hassunkurista, kun sen irrottaa ympäristöstään.

Rönkä kirjoittaa jo seuraavaa kirja-aihiota. Siitä olisi tulossa jonkinlainen kertomuskokoelma. Tarkemmin hän ei voi vielä kertoa. Mutta Viktor Kärppäkin saattaa saada jossain vaiheessa vielä yhden kirjan.

Röngän kirjoja on käännetty yli 20 kielelle. Hän on saanut lukuisia palkintoja, mm. parhaalle pohjoismaiselle dekkarille annettavan Lasiavain-palkinnon, ainoana suomalaisena.

Kirjat:

Tappajan näköinen mies

Hyvä veli, paha veli

Ystävät kaukana

Isä, poika ja paha henki

Tuliaisat Moskovasta

Väärän maan vainaja

Levantin kyy

Eino

Yyteet

Lisäksi kokoomateoksia.

talialainen Emma Morano kuoli hiljattain 117 vuoden ja 137 päivän ikäisenä ja oli kuollessaan maailman vanhin nainen. Etelä-Koreassa naisten odotettavissa oleva keskimääräinen elinikä on jo ylittänyt 90 vuoden rajapaalun, ja meillä Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra on alkanut miettiä väestön ikääntymisen yhteiskunnallisia seuraamuksia. Se on käynnistänyt harmaantuvaa Japania esimerkkitapauksena tarkkailevan hankkeen nimeltä ”Satavuotiaiksi”. Kuuleepa myös radion Onnen sävelessä yhä enemmän satavuotistoivotuksia.

Hurjimmissa haaveissa ihminen elää pian useampia vuosisatoja. Toki moni epäilee, onko se fysiologisesti edes mahdollista. Tuhatvuotinen ihmiselämä edellyttäisi kehon jatkuvaa korjailua jo aivan molekyyalitasolla. Se vaatii myös keinotekoisien laitteiden ympäröimistä ihmiseen. Kaikki tällainen vaikuttaa nyt pelkältä tieteiskuvittelulta. Silti on kiinnostavaa pohtia huimasti pitkitetyn ihmiselämän seuraamuksia.

Eliniän pituudesta huolimatta sydän lyö samaan tahtiin. Tapahtumat tapahtuvat aina samaan tahtiin. Tällä on jätettyä seuraamuksia sekä pitkäikäisten yhteiskunnalle että heille itselleen. Sen vuoksi pitkä ikä ei tarkoita vain lisää elinvuosia. Se merkitsee paljon muutakin.

Raamatun patriarkoista vanhin oli Metusalah, joka kuoli 969-vuotiaana. Millainen olisi tulevaisuuden metusalahien maailma?

Inhimillisillä elämyksillä on sekä luonnollinen rytminsä että tylsistymispisteensä. Millaisella toiminnalla ihminen siis täyttäisi nuo elämänsä monet vuosisadat?

Myös tulevaisuudessa ihminen käy koulunsa muuttamassa vuosikymmenessä. Mitä tapahtuisi sen jälkeen? Pitäisivätkö vastavalmistuneet välivuosisadan? Mutta kuka viitsisi kierrellä sata vuotta Intiaa repputuristina?

Ehkä jotkut kieltäytyisivät pitkästä elämästä. Parempi palaa liekillä kuin kyteä, he julistaisivat ja kuolisivat nuorina, vain 200 vuotta viinaa ja huumeita vedettyään. Mutta kuka sellaistaakaan jaksaisi?

Kuka metusalahien valtakunnassa uskaltaisi ottaa riskiä? Miksi tehdä mitään kun käytettävissä on vielä niin paljon aikaa? Mitä tässä hötkyilemään, palataan asiaan sadan vuoden päästä. Mitään uutta ei syntyisi. Yhteiskunnat jummittuisivat paikoilleen.

Mutta mikä tärkeintä, yhteiskuntien voiteluaine eli raha kokisi olomuodon muutoksen.

Kun nyt panee 30-vuotiaana lapsiaan varten säästöön 1000 euroa, kolmen prosentin niukalla korolla kiitolliset perilliset kuittaavat 90 ikäisenä kuolleelta vaariltaan 5892 euroa.

Yhdeksänsataisen kuollessa pesämuna olisi samaisella korolla kasvanut 150 tuhanteen miljardiin. Häneen verrattuna maailman nyt rikkain mies Bill Gates olisi keppikerjäläinen. Satojen vuosien aikana raha näet kasvaa korkoa korolle tavalla, joka saa hitaimmankin ymmärtämään eksponenttifunktion käyttäytymisen.

Tämän valtaisan omaisuuden perimistä itsekin pian kahdeksattasataa käyvät lapset joutuisivat odottamaan malttamattomina monta, monta vuosisataa. Eivätkä vain lapset vaan myös muut jälkeläiset, joiden luku laskettaisiin helposti tuhansissa. Vai haluaisiko kukaan enää tehdä lapsia?

Tuhatvuotinen elämä

Kirjoittaja Kari Enqvist on professori ja Suomen tunnetuimpia luonnontieteellisen maailmankuvan selittäjiä ja tieteen popularisoijia.

Kari Enqvist, kuva Veikko Somerpuro / WSOY

Ehkei maailmaan edes mahtuisi lapsia. Niitä syntyisi osapuilleen nykyahtia, ensimmäiset jo parikymppisille. Luonto kun tunnetusti vetää tikanpoikia.

Hedelmällisyysikä voisi ehkä vähän nousta niin, että tulevaisuudessa lapset tehtäisiin nykyistä vanhempina. Syntyvien määrä ylittäisi kuitenkin nopeasti kuolevien määrän. Kenties joku haluaisi lapsen satavuotispäivänsäkin kunniaksi. Maailma hukkuisi nuoriin ihmisiin.

Ja he kaikki olisivat köyhiä suhteessa monisatavuotiaisiin.

Tämä yhtälö on kestämaton. Metusalahien maailmassa rahan ja vaurauden olemus ei voi säilyä nykymuodossaan. Joka tapauksessa metusalahien maailma olisi hyvin epätasa-arvoinen.

Tulemmeko siis näkemään yhteiskunnan, jossa liki tuhatvuotiaat, tauteja ja terroristeja pelkäävät superrikkaat vanhukset piileskelsivät steriileissä, vartioituissa linnoituksissaan robottien palvelemina ja haurasta terveyttään jatkuvasti korjailleina? Muurien ulkopuolella parisataavuotias vihainen nuoriso väijyisi turhaan tilaisuuttaan.

Yliopistoissa vanhat professorit viivytelisivät puolikin vuosituhatta nuorempien urakehityksen tulppina. Tulevaisuuden Paavo Värynen ehdittiin perustaa kymmeniä puolueita ja pyrkiä satoja kertoja uuteen julkiseen virkaan.

Nämä ovat sen verran puistattavia näkymiä, että tuota maailmaa ei kannata edes tavoitella.

”Saatan tehdä sitä, mitä olen aina halunnut”

Kati Hiekkapelto Näkövammaisten kulttuuripalvelun kirjailijavieraana

Teksti: Gyöngyi Pere-Antikainen
Kuvat: Jouni Harala / Otava

Keskipituinen, hoikka, nelissäkymmenissä oleva nainen, yllään mustat nahkahousut ja punainen jakku, korkokengät, pitkä suora vaalea tukka ja siniset silmät. Hän laulaa epäsuosittuun keikkailijavieraana punkbändissä ja asuu Hailuodossa. Hänen harrastuksiin kuuluvat kaikenkarvaiset kotieläimet helmikanoista vuohiin ja mehiläispesisiin sekä metsästyksen, joka saa hänet tuntemaan alkukantaista, syvää yhteyttä luontoon ja esihistorialliseen elämänmuotoon. Koulutukseltaan hän on erityisopettaja, opettanut oppimisvaikeuksista kärsiviä ja maahanmuuttajalapsia.

Mahtaisiko tämä luonnehdinta riittää vihjeeksi hänen henkilötyöstään? Tuskin. Mutta jos kuvaan liitetään yk-

si nimi: Anna Fekete, nyökkäilee rikosromaaneja lukeva yleisö heti helpottuneena, sillä kyseessä on luonnollisesti Kati Hiekkapelto, joka saapui haastateltavaksi suoraan Helsingin kirjamesojen jälkeen.

”Ihan sama, missä olen: jos olen läsnä itsessäni, niin olen kotona”, toteaa Kati johdannoksi esittämänsä kysymyksen siitä, missä, milloin tai miten ihminen on kotonaan tässä maailmassa. Koti tai pikemminkin kodittomuus onkin teema, joka kulkee monella eri tavalla punaisena lankana lävitse hänen tuotantoaan ja joka askarrutti häntä erityisesti Suojattomia kirjoittaessa. ”Koti voi olla fyysinen paikka, talo tai asunto, se voi olla perhe tai rakas ihminen ja usein tuntuu siltä, että minun kotini on minun kehoni”, täsmentää kirjailija.

Hiekkapelto on kirjoittanut koko ikänsä, mutta tavoitteellinen ja kunnianhimoinen kirjoittaminen alkoi vasta kolmekymppisenä. Into oli laantua ensimmäisten hylkykirjeiden saavuttua keskelle lapsiperheen raskasta arkea, mutta hylätyt novellit ja romaaniteksteelit olivat hyviä harjoituskappaleita ja kun uusi idea rikosromaaniksi syntyi, nappasi Otava käsikirjoituksen heti julkaistavakseen.

Hiekkapellon ensimmäinen romaani, Kolibri ilmestyi vuonna 2013, parhaalle rikosromaanille myönnettyllä Vuoden johtolanka-palkinnolla palkittu Suojattomat vuonna 2014 ja Tumma 2016. Sarjan päähenkilö on Jugoslavian hajoamissodan jaloista pakolaisena Suomeen muuttaneen perheen tytär Anna Fekete. Annan perhe oli kotoisin nykyisen Serbian unkarilaisalueelta Vojvodinasta eli Vajdaságista, Kanizsan pikkukaupungista, joka on kirjailijalle varsin tuttu: hän asui siellä vuoden entisen aviomiehensä, Serbian unkarilaista syntyperää olevan ja Suomessa nykyään paperittomien asioita ajavan pastorin kanssa. Anna oli saapuessaan 9-vuotias ja sopeutui uuteen kotimaahansa erinomaisen hyvin, toisin kuin huomattavasti vanhempi, yhä enemmän syrjäytyvä veljensä Ákos ja heidän äitinsä, joka suree sodassa menettämäänsä toista poikaansa ja virantoimituksessa ammuttua aviomiestään ja joka palasi lastensa aikuistuttua Serbiaan. Anna on pohjoismaisten rikosromaanien poliisihahmojen nuorempi ja naispuolinen versio: hän polttaa ja juo, on sitoutumiskammoinen ja taipuvainen erakoitumaan ja toisaalta lyhyisiin irtosuhteisiin.

Romaanien pääasiallisena tapahtumapaikkana on pohjois-suomalainen kaupunki, joksinkin Oulun kaltainen, mutta kuten Kati korostaa, kyseessä ei sittenkään ole Oulu. ”En itsekään pitkään ymmärtänyt, miksei se asettunut olemaan Oulu, miksi halusin vieraannuttaa, vaikka kustantajanikin kannusti kaupungin nimeämiseen”, pohtii Kati. ”Anna on muukalainen siinä kaupungissa ja oudompi miljöö kuvastaa paremmin Annan vierautta.”

Alunperin Hiekkapelto suunnitteli sankaritarrekseen Afganistanista peräisin olevaa naispoliisia. Yksityiskohtat eivät kuitenkaan lokahtaneet paikoilleen: Afganistanista siihen aikaan ei vielä tullut sopivanikäisiä pakolaisia, eikä kirjailija löytänyt kelvollista perustetta ja taustaa sankaritarrelleen. Pitkän tuskailun jälkeen ratkaisu löytyi lähempää kuin olisi arvannutkaan, hänen omasta kotoaan ja hyvin tuntemastaan Serbian unkarilaisvähemmistöstä. Hyvin koulutettu Anna, poliisin tytär itsekkin, pujauttaa vaivattomasti suomalaisen rikoskonstaapelin rooliin ja on kenties vähemmän itsestäänselvä kohde mahdolliselle rasistiselle suhtautumiselle.

Silti ei Annakaan vältty rasistisävyiseltä kohtelulta, kun hän saa työparikseen Eskon, joka on kirjailijan sanoin ”inhottava perusjuntti ukko, rasisti ja juopahtava, epämiellyttävä, silti sydäntäkin löytyy”. Toisaalta suhtautumisessa Annaan on merkkejä myös ns. käänteisestä rasismista, kun työkaverit tai muut ihmettelevät Annan sujuvaa kielitaitoa, esittävät samoja iänikuisia kysymyksiä hänen alkuperästään tai pitävät coolina, kun omaavat maahanmuuttajakaverin ja suvaitsevan asenteen.

Kolibrissa esiintyy myös toinen maahanmuuttajasisaruspari, 17-vuotias kurdityttö Dijar ja hänen pikkuveljensä. Dijarin tarina on minä-muodossa kerrottu, alunperin yhteen pötköön, novellimaisesti kirjoitettu ja romaanin juonen sekaan päätetty tarina kunniaväkivallasta, jota Hiekkapelto on pitkään tutkinut Oulun yliopistossa opiskellessaan. On kiinnostavaa havaita, miten eri-ikäisinä kohdemaahan saapuneiden lasten kielitaito kehittyy kohta-

lokkaasti eri tavalla: alakouluikäisten lasten oma äidinkieli on jo riittävän vahva perusta, jonka päälle pystyy rakentamaan yhtä vahvoja uusia kieliä, sen sijaan liian pienen lapsen äidinkieli nujertuu helposti vahvan vieraan kielen alle, eikä heikon äidinkielen pohjalta kehity myöskään vahvaa toista kieltä ja lapsi jää traagisesti kielipuoleksi.

Dijarin tarinan kieli on Hiekkapellon ns. rinkebysvenskan mallin mukaan itse kehittämä monimuotoinen kieli, sellainen, jota kaupunkien maahanmuuttajavaltaisten alueiden nuoriso saattaisi puhua ja jossa suomeen sekoittuu ilmaisia ja murreominaisuuksia monesta eri kielestä. Tämä kieli kuulostaa luontevalta poikkeuksellisessa rikkautensa ja eksoottisuudessaan.

Rikosjuonen kanssa rinnakkain kulkeva tarina syntyi tarpeesta saada monentyyppisiä maahanmuuttajakohtaloita samaan romaaniin. Kirjailijaa ärsyttää suunnattomasti maahanmuuttajiin kohdistuva yleistäminen ”ikään kuin mitään vähemmistöryhmää voisi pitää yhtenäisenä”. Nuori Dijar toteaa tärkeän huomion: kotouttaminen ei voi onnistua nykyisellä viranomaisten kotouttamissuunnitelmalla byrokraattisesti määrättyllä tavalla, vaan maahanmuuttajat täytyy saada välittömästi töihin, silläkin uhalla, ettei työ vastaa koulutusta, kuten Hiekkapellon seuraavan romaanin, Suojattomien pizzeria-rittäjäparin kohdalla.

Kolibrissa Anna saa ensitöikseen selvittää lenkipoluilla tapahtuvaa murhasarjaa. Rikosjuoni on kuitenkin vain romaanin pinta, jonka alta paljastuu liuta yhteiskunnallisia epäkohtia. Murhaajan löytyminen on miltei sivuseikka, tai kuten Kati sanoo: ”Halusin kirjaan monta tasoa, että sitä pystyy lukemaan halutessaan tavallisena rikosromaanina, mutta itselleni oli hirmuisen tärkeä se, että romaanissa olisi myös muita tasoja ja teemoja. Silti kaikki lukemisen tavat ovat oikeita tapoja!”

Vuonna 2014 ilmestyi Suojattomat. Päähenkilönä on kristitty pakistanilaisnuorukainen Sammy, joka saa turvapaikkahakemuksensa kielteisen päätöksen ja joka katoaa paperittomien joukkoon vain todetakseen, että valhe saat- taisi tarjota hänelle selviytymismahdollisuuden, mutta totuus sysää hänet suoraan paluukoneeseen. Romaanin juoni on rönsyilevä ja vaiherikas huumeenkäyttäjineen ja rikollisjengeineen, ruumiitakin tulee useampia, vaikka Hiekkapelto ei milloinkaan mässäile verellä ja väkivallalla. Sivujuoni valaisee epäkohtia myös vanhustenhoidosta.

Hiekkapelto, joka on itsekkin piilotellut ja piilottelee edelleen Hailuodon kodissaan epätoivoisessa asemassa olevia turvapaikanhakijoita, on kauhuissaan pakkopalautusten yhä kasvavan määrän takia. Kun hän kirjoitti ensimmäiset kirjansa, oli Suomi vielä melkein lintukoto, missä maahanmuuttaja-aiheeseen oli helppo ottaa kantaa, sen verran marginaalinen ilmiö se oli. ”Asiat ja ongelmat eivät ole muuttuneet miksiäkään, niiden määrä vain on räjähtänyt käsiin ja tullut laajemmin ihmisten tietoisuuteen. Ja voinee melkein todeta, että Eurooppa sai mitä tilasi”, huokaisee Kati.

Ensimmäiset romaanit lähestyivät jo aihepiiriltään sitä valtavaa kansanvaellusta, joka ei niiden kirjoittamisen aikaan ollut vielä selvästi nähtävissä. Romaanissa Tumma, jonka tapahtumat sijoittuvat kesään 2015, kansanvaellus on huipussaan ja romaanin tapahtumat ongelman eräissä ytimessä.

Tarina alkaa miltei idyllisesti: Anna lähtee lomalle synnyinseudulleen Serbiaan tarkoituksenaan viettää lepoisaa aikaa äitinsä, veljensä ja lapsuudenystävien kanssa. Kanizsa on kuvauksellinen pikkukaupunki Vojvodinassa eli unkariksi Vajdaságin vähemmistöalueella, lähellä Suboticaa eli Szabadkaa, Tonavan suurimman joen, Tizsan rannalla, Unkarin pustan eteläpuolella olevissa, erittäin viljavissa, vehreissä ja hedelmällisissä maisemissa. Hiekkapelto maalaa kuvia, jotka tihkuvat mettä ja hedelmien mehua, ilma väreilee tuoksuista ja helle hehkuu mausteisena. Tisza-joen tällä osuudella toistuu vuosittain eräs maailman mittakaavassakin poikkeuksellinen ilmiö: joki kukkii. Rantapenkereen savesta nousee sudenkorentotyyppisiä, pehmeävaltaloisia ja kaksihaarahäntäisiä hyönteisiä, jotka parveilevat pilvinä ja pariutuvat joen yläpuolella muutaman kesäpäivän ajan ja tippuvat sitten kuolleina joen veden pintaan muodostaen paksun maton. Joen kukkimisen päivämäärää ei voi etukäteen tietää tarkkaan, sitä ennustetaan ja siitä lyödään vetoja ja kun se päivä koittaa, on se todellista kansanjuhlaa jokea pitkin hitaasti lipuvine veneineen ja soittokuntineen.

Tarina alkaa vähäeleisesti. Viinijuhlien melskeessä Annan käsilaukku varastetaan ja hän yrittää kavereineen juosta kiinni varkaan, jonka seurassa on punahameinen pikkutyttö. Kaveripiiri määrittelee välittömästi varkaan romaniksi. Kun hänet seuraavana päivänä löydetään joen rannalta kuolleena, poliisi myös päättää tapahtumien olleen romanien tapoihin kuuluva varkaus ja heidän keskinäinen välienselvittely ja toteaa jutun loppuunkäsittelyksi. Anna jatkaa asian selvittelyä omin päin ja tästä syntyy ongelmatilanteita - myös perheen ja ystäväpiirin sisällä. Anna joutuu kasvotusten niinikään isänsä menneisyyden varjojen kanssa - ja kirjailija raottaa tulevaisuuden verhoa kertomalla, että Annan isästään selville saamat asiat tulevat vahvasti vaikuttamaan hänen tulevaisuuteen. Tapahtumat pyörivät ihmiskaupan, korruption ja petturuuden sekavina vyyhtinä ja taustalla kasvaa kasvamisestaan Balkanin valtava pakolaisleiri.

Hiekkapelto ei alunperin aikonut ujuttaa romaaniinsa pakolaisasiaa, mutta paikkaa ja ajankohtaa huomioon ottaen hän ei muutakaan voinut: kansanvaellus oli mitä polttavin tosiasia. Mitä Suomi tai Eurooppa voisi tehdä tälle ongelmalle? Kati huokaisee huolissaan ja neuvottomana ja kertoo, että hän on viime aikoina miltei lakannut seuraamasta aihetta koskevaa uutisointia ollen siihen väsynyt ja turhautunut. Vihapostia hän ei romaaneistaan ole saanut, luultavasti johtuen monipuolisesta, yksinkertaistamista ja ääripäitä välttävästä aiheen käsittelystä - hän ei maalaa ruusuista kuvaa maahanmuuttajistakaan. Sen sijaan hän kertoo pettyneenä Unkarin nykyisestä varsin rasistisesta hallituksesta, jonka politiikan seuraus lieenee se, että vaikka hänen kaksi edellistä romaaniaan on käännetty kymmenien muiden kielten ohella myös unka-

riksi, Tumman unkarinnoksesta ei ole ollut puhettakaan, "se kun kritisoi Unkarin toimia hyvin suoraan".

Balkanin romanikysymys on edelleen Euroopan ihmisoikeuksien rumimpia häpeätahroja. Asenteet romaneja kohtaan ovat jyrkän kielteisiä ja nouseminen on lähes mahdotonta, kun vanhemmilla ei ole riittävästi koulutusta ja resursseja voidakseen tukea jälkikasvuaan, harvoja poikkeuksia lukuunottamatta. Tarinan sivistynyt ja runsaasti vapaaehtoistyötä tekevä romaninainen Judit on ainoa hahmo Hiekkapellon kirjoissa, jolla on yksiselitteisen olemassaoleva esikuva.

Kirjan herkullisimpiin yksityiskohtiin kuuluvat paikallisia tapoja, ruokia ja juomia, Balkanin ihmisten mentaliteettia ja asenteita koskevat kuvaukset ymmärtävine ja lempeästi arvostelevine kommentteineen. Anna muuttuu synnyinkodissaan kuin pikkutytöksi, joka on äitinsä ja paikallisten silmissä liian suomalaistunut, unohtanut hyvät tavat ja erityisesti perinteisen naisen roolin ja paikan. Hiekkapelto kuvaa Annan kaksinaista oloa, tiettyä kodittomuutta kahden kodin ja kahden kotimaan ja kulttuurin välillä niin autenttisesti, että lukijana unohdan tyystin hänen olevan umpisuomalainen kirjailija. "On kaksi syytä, miksi osaan kirjoittaa näin: olen ollut niin pitkään ja monipuolisesti tekemisissä ulkomaalaisten kanssa opiskeluaikojalta lähtien ja myös henkilökohtaisessa elämässäni, toisaalta itse olen kokenut ulkopuolisuutta ja tarkkailijana olemista, mikä on ehkä kirjailijuuteen liittyvä ominaisuus, jonka turvin pystyn menemään ulkopuolisen nahkoihin."

Hiekkapelto viljelee tarinan edetessä runsaasti unkarinkielisiä kiro sanoja ja yksinkertaisia lausahduksia. Mielienkiintoisena yksityiskohtana voi mainita, ettei hän sallinäiden sanontojen kääntämistä millekään kohdekielelle, kuten käännöksiä ei löydy myöskään alkuperäisestä suomenkielisestä romaanista. "Tarkoituksena on saada lukijassa aikaan pieni häiritsevä olo, muistuttaen, mitä muunmaalaisesta tuntuu, kun kielitaidon puute sulkee hänet keskustelun ulkopuolelle", selittää Kati.

Kati Hiekkapellon neljäs Anna Fekete-romaanin ilmestyy ensi keväänä. Siinä Anna seikkailee jälleen Pohjolassa ja ehkä pääsemme lähemmäs hänen henkilöhistoriaansa ja varjeltuun sisimpäänsä näennäisen kovan ja sitoutumiskammoisen ulkokuoren läpi, antaa Kati ymmärtää, korostamalla samalla, ettei hän välttämättä tiedä etukäteen kaikkea, mitä Annalle tulee tapahtumaan, kirjoittaessa henkilöt alkavat elää omaa elämäänsä.

Yleisön udellessa, kumpi on Katista mukavampaa, punoa juonia ja jännitystä, vai vaikuttaa yhteiskunnallisesti nostamalla esiin epäkohtia, Kati huokaisee syvään ja tyytyväisenä: "Tärkeintä ja mukavinta on saada kirjoittaa, saada olla täysipäiväinen kirjailija. On kertakaikkisen uskomatonta, että minulle on tällainen tapahtunut, että saan tehdä sitä mitä olen aina halunnut!"

Vierailu on kuunneltavissa Kajastuksen verkkosivuilla osoitteessa www.kajastuslehti.fi

LUONTO VALLOITTI GALLERIAN

Art Kaarisilta on pieni, tyylikäs galleria Helsingin ydinkeskustassa. Näkövammaisten Kulttuuripalvelun keramiikkaryhmä esitteli töitään siellä kahden viikon ajan.

*Teksti: Sari Kekkonen
Kuvat: Malla Kinnunen*

Jo näyttelyn nimi "Luonnosta" kertoo aihe maailman monipuolisuudesta, luonto on muotojen ja rakenteiden loputon lähde. Näihin teoksiin oli myös lupa koskea. Yleisö sai vapaasti tunnustella höyheniä, piikkejä, suomuja ja terälehtiä, kaikki kovaan keramiikkaan ikuistettuna.

Painavia savisäkkejä nostellaan, avataan ja erilaisten savien ominaisuuksia tunnustellaan tottunein sormin. Musta, karkea samottisavi kehottaa tekemään aivan erilaisia hahmoja kuin lumivalkoinen, ohuitakin rakenteita sietävä posliinisavi. Iiris-talon kellarissa kokoontuu viikoittain kolmeen osaan jaettu keramiikkaryhmä. Täällä sekä omia että muiden aikaansaannoksia katsotaan enimmäkseen sormenpäillä. Keramiikkaa voi hyvin tehdä ilman näköä, mutta tuskin ilman tuntoaistia.

Marraskuisen näyttelyn valmistelut aloitettiin jo varhain keväällä, sillä keramiikan tekeminen on pitkäjänteistä työtä. Vaikka joskus jokin pieni eläinhahmo saattaa pyörähtää esiin parissa tunnissa, niin varsinkin suuret veistokset vaativat rakenteiden suunnittelua ja loputonta työstämistä. Näyttelyn aiheeksi nousi kuin itsestään luonto. Kasvi- ja eläinaiheita on usein aiemminkin syntynyt ryhmäläisten käsissä astioiden ja käyttöesineiden ohessa. Tällä kertaa villi luonto sai pääroolin.

Galleria Art Kaarisilta sijaitsee Sanomatalossa, lähellä Helsingin päärautatieasemaa. Näkövammaisten Kulttuuripalvelun keramiikkaryhmälle paikka on uusi, vaikka näyttelyhistoriaa on kertynyt laajalti ympäri Suomea ja ulkomaita myöten. Ryhmän ohjaaja, keraamikko Soile Paasonen asettelee teoksia gallerian jalustoille. Tila on pieni ja selkeä, sen luonne on otettava huomioon asetelussa. Osa teoksista on mahdollista ripustaa, osa vaatii jalustan, mutta kaikki tarvitsevat ympärilleen riittävän määrän avaruutta päästäkseen esiin. Galleristi Marja Ollikainen avustaa kertomalla ripustusmenetelmistä ja arvioi valojen suuntaamista eri kohteisiin.

Leikki ja ilo ovat mukana monissa töissä. Olga Nikiti-
nan Lumiukko onkin yllättäen maljakko, joka on tarkoitettu pitkävirtisille ruusuille. Lumiukon muodot ovat tul-

leet tutuiksi lapsena lumipalloja pyöritellessä. Nyt ne on toistettu huomattavasti vaativammasta materiaalista, paperiposliinisavesta.

Outi Jyrhämän Salmiakki-hevoson muotokuvaan liittyy ääni, veistoksen lähellä kuuluu heiniä syövän hevosen rouskutus ja välillä kavioiden kapse.

– Täällä esillä oleva veistos on kolmas versio Salmiakkin muotokuvasta, Outi kertoo. – Vasta kolmas rakenne kesti ehjänä loppuun asti. Suomalainen punasavi on tämän tyyppisessä veistoksessa hyvin vaikea materiaali, mutta en voinut ajatella tekeväni juuri suomenhevosta mistään muusta savesta.

Kaiken lisäksi ennen työn valmistumista tuli suruviesti Salmiakkin kuolemasta. Hevosystävän rintakuvasta tuli siksi vielä rakkaampi muisto.

Gallerian takaseinälle on aseteltu keraamisia kukkataluja vaakasuoran ovaalin muotoon. Orvokki Hämäläinen on muovannut herkän teossarjan, Kesän kukkia. Hän on työstänyt sarjaa niin pitkään ja niin paljon, että näyttelynrakentajilla on mistä valita. Myös Liisa Kartjärvi on kiinnostunut kasvi aiheesta, hänen käpyryhmänsä on syntynyt lapsuuden muistikuvien pohjalta. Yllättävä vieras käpyasetelman keskellä on karvajalkainen tarantella. Se on Carola Blomstedtin miniveistos. Joka puolella näyttelyä voi löytää yllätyksiä ja jokaisella työllä tuntuu olevan muisto tai tarina kerrottavana.

Jos liikut Iiris-keskuksen kellarikerroksessa, saatat kuulla tietyn oven takaa outoa jytkettä ja voimakasta puheensorinaa. Jos käytävään leviää vielä keramiikka uunista hohkaava lämpö ja jossakin huokaisee leppoisasti torkkuvaa opaskoira, olet saattanut tulla keramiikkaryhmän tiloihin. Siellä työskennellään jo kiihkeästi ensi vuoden näyttelyä varten. Luvassa on jotakin aivan toisentyypistä, mutta vähintään yhtä valloittavaa.

Luonnosta-näyttelyn kaikki työt ovat nähtävissä netissä osoitteessa kajastuslehti.fi/luonnosta

Carola Blomstedt: Tara, tara, tarantella

Sari Kekkonen: Tulesta syntynyt

Outi Jyrhämä: Salmiakki

Orvokki Hämäläinen: Kesän kukat, yksityiskohta

Liisa Kartjärvi: Käpyjä.

Uudessa saavutettavassa MUUMIMUSEOSSA

Sain tilaisuuden tutustua uudelta tuoksuvaan ja hämärän kodikkaaseen Muumimuseoon Tampere-talon uumenissa. Perusnäyttelyssä on esillä lähes 400 Tove Janssonin alkuperäistä muumiaiheista kuvitusta ja kolmisenkymmentä graafikko Tuulikki Pietilän rakentamaa kolmiulotteista kuvaelmaa.

Teksti: Pasi Päivinen

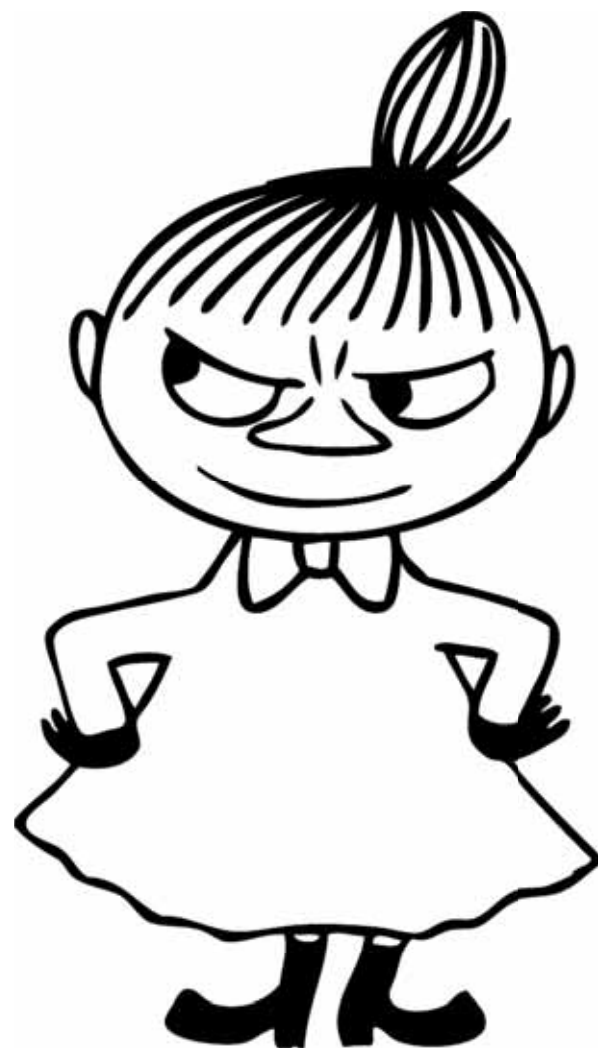
Vierailuni osui hiljaiseen keskiviikkoiltapäivän hetkeen, joten pystyin rauhassa tutustumaan näyttelyyn. Huomio kiinnittyy väkisinkin sisään tullessa näyttelytilan keskellä ylväästi seisovaan yli kaksi metriä korkeaan ja viisikerroksiseen Muumi-Taloon. Hetken pälisteltyäni luomusta aloitin systemaattisen tutustumiskierroksen Tove Janssonin luomaan muumien ihmeelliseen maailmaan kuulokkeet korvilla mainion kuvailutulkin opastuksella.

Kuinkas sitten kävikään?

Näyttely etenee Janssonin kirjojen pohjalta aikajärjestyksessä. Tarina alkaa suuresta tuhotulvasta ja päättyy Muumilaakson marraskuuhun.

Poikkeuksellisen saavutettava visuaalinen kokemus

Museon värimaailma on sinisävyinen, mukana on ripaus myös vihreää ja vaaleaa lilaa, kuten Tove Janssonin Muumilaakson kuvaelmissa. Hämäryydestä huolimatta museossa olo tuntuu muumitalomaisen kodikkaalta ja museon perällä olevassa erillisessä piirustushuoneessa on puolestaan valoa ruhtinaallisesti. Siellä voi kokeilla Tove Janssonin piirustekniikoita tusseilla joko itsenäisesti tai ohjauksessa, ottaa oma muumiaiheinen työ mukaan muistoksi tai sen voi antaa ripustettavaksi piirustushuoneen seinälle. Runsaan kuukauden museotoiminnan jälkeen lasten piirustuksia oli jo kertynyt mukavasti seinille.

© Moomin Characters™

Museotilan on oltava hämärä, koska piirrokset on tehty pääosin tusseja käyttäen. Ne eivät kestä kirkasta valoa, eivätkä todennäköisesti muutoinkaan ole kovin pitkäikäisiä, joten Janssonin alkuperäisversioita nähdäkseen ei muumimuseokäyntiä kannata lykätä liian kauas tulevaisuuteen. Hieman näköjäännettä omaavan on kuitenkin vaikeaa nähdä Janssonin taidokkaita piirroksia, mutta ei hätää, vaikkei näkisi mitään, sillä yli 50 teosta on kuvailutulkattu loistavasti Pipsa Toikan toimesta. Kuvailutulkkaus on tehty esimerkiksi muumikirjojen kansikuvista, joistakin kolmiulotteisista kuvaelmista ja useista piirroksista.

Kuvailutulkkauksen voi kuunnella ilmaisen Muumimuseo-mobiilisovelluksen kautta, jonka saa ladattua Google Playsta ja Applen App Storesta. Oma mobiililaitte ja kuulokkeet on kuitenkin oltava vielä tällä hetkellä mukana. Jos saapuu museoon ilman mobiililaitetta ja kuulokkeita, näkövammaisen ei välttämättä saa silloin museosta ko-

© Moomin Characters™

vinkaan paljoa irti, ellei sitten mukana ole omaa kuvailutulkkaa. Tulin vinkanneeksi Tampere-talon lipunmyyntitiskin taakse, että muutaman mobiililaitteen ja kuulokkeet talo voisi hankkia, jotta kuvailutulkkauksen kuuntelumahdollisuus olisi talonkin puolesta saatavilla.

Visuaalisessa museossa pääsee myös koskettamaan muutamia muumihahmoja. Muumipeikon muodonmuutos on esitetty kohokuvina ja kerrottu kuvien alla pistekirjoituksella. Näyttelyssä on myös muutamia interaktiivisia ja osallistavia teoksia, kuten myrsky Muumilaaksossa, jossa kättä kuvaruudun edessä heiluttamalla salamoit ja ukkonen jyrähtelee, sekä Taikurin hattu, jonka sisälle voi mennä tekemään taikoja. Erityisen hieno yksityiskohta näkövammaisen kannalta on 3D-mallinnettu Muumitalo.

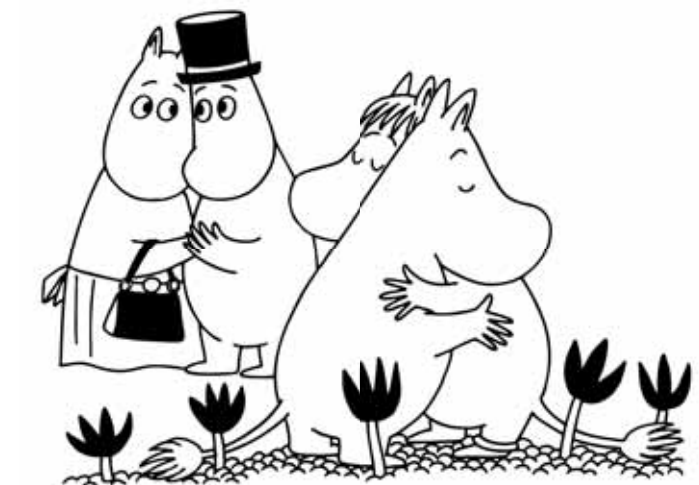
Näyttelyä on elävöitetty ääneen luetuilla muumitarinoilla. Muutamien vitriinien kyljistä löytyy kustakin viisi napulaa, joista painamalla saa kuunnella viidellä kielellä pienen muumitarinan, joka liittyy kyseiseen kohteeseen. Yksi kielistä on japani, sillä muumit on saavuttanut valtavan suosion Japanissa ja käyntini aikana japanilaisturisteja oli museossa jokseenkin yhtä paljon kuin suomalaisia. Innokkaina valokuvien ottajina tunnetut japanilaiset eivät voineet toteuttaa vapaasti kuvausviettiään, sillä

muumimuseossa on ehdoton kuvauskielto. Syyt ovat tekijänoikeudelliset. Tampereen taidemuseo omistaa Tove Janssonin alkuperäiset teokset, mutta ei niiden tekijänoikeuksia, jotka kuuluvat nykyisin Moomin Characters -nimiselle yritykselle, jota johtaa Toven veljentytär Sophia Jansson. Museon sisälle on järjestetty kuitenkin yksi paikka, jossa saa ottaa kuvia, jota etenkin japanilaisturistit kansoittivat.

Kulttuuriteosta matkailuvetonaulaksi

Tove Janssonin taideteokset päätyivät Tampereelle 1980-luvun puolivälissä kaukonäköisen kaupungin taidemuseojohtajan ansiosta. Jansson ei pystynyt säilyttämään enää itse alkuperäispiirroksiaan ja kuvituksiaan, sillä niitä oli yli 2 000. Hän halusi lahjoittaa ne helsinkiläisille museoille, jotka eivät kuitenkaan halunneet ottaa niitä vastaan. Tampereen taidemuseo halusi pelastaa teokset, asettaa ne näytteille ja kokoelman ensimmäiseksi sijoituspaikaksi tuli Metso-kirjaston pohjakerros, jossa se oli esillä vuodet 1987-2012. Tämän jälkeen teokset siirrettiin Tampereen taidemuseoon odottamaan seuraavaa muuttoa, joka koitti viiden vuoden kuluttua.

Muumien maailmanlaajuisen suosion myötä Tampereen 1980-luvun kulttuuriteko on muuttumassa matkailumenestykseksi. Tampere on halunnut luoda hyvät puitteet maailman ainoalle muumimuseolle ja Tampere-talo on sekä tiloiltaan että sijainniltaan rautatieaseman kupeessa mainio museo paikka. Se tulee menestymään, koska sinne on helppo tulla ja tulijoita varmasti riittää niin läheltä kuin kaukaa. Kun katselee Tampere-talossa hymyileviä aasialaisturistien kasvoja, muumimatkamuistojen hamstrausvimmaa ja heidän eleistään voi päätellä, että muumimuseo oli upea kokemus, josta varmasti puhutaan kotimaassa. Muumimuseosta tulee Tampereen vetonaula, jonka ansiosta muumituristit jättävät palveluja käyttäessään muhkean määrän rahaa Tampereelle tulevaisuudessa ja se voi hivenen harmittaa helsinkiläispäättäjiä, jotka eivät rapiat 30-vuotta sitten ymmärtäneet Tove Janssonin lahjoituksen arvoa.

© Moomin Characters™

”Tehkää jotain!”

Donnerin uusin nyt elokuvateattereissa

Teksti: Pilvi Meriläinen
Kuvat: Oy Bufo Ab

Jörn Donner (ohjaajina myös Jaakko Talaskivi ja Erkki Seiro) ravisuttivat suomalaisia 46 vuotta sitten kulttielokuvallaan *Perkele!* Kuvia Suomesta (1971). Sen pääosassa on Suomen kansa vuonna 1970. Se esittelee maamme sellaisena kuin dokumentissa haastateltavat sen tuolloin näkevät: paskana maana, jossa ei kannata tehdä töitä, koska palkkaa ei tule tarpeeksi. Ruotsi on paljon parempi. Elokuvan alkuperäinen versio sai Valtion elokuvatarkastamon hyväksynnän vasta helmikuussa 1986.

Elokuvan jatko-osaa saatiin odottaa tähän asti, mutta nyt se on elokuvateattereissa.

Perkele 2 - Kuvia Suomesta (2017) on läpileikkaus 100-vuotiaasta Suomesta, ja sen peruskysymys Jörn Donnerin sanoin kuuluu: Kannattaako nykypäivän Suomessa asua, elää, naida, kuolla?

Tuntemattomia ja arkipäivää

-Keskustelin elokuvan tuottajien Misha Jaarin ja Mark Lwoffin kanssa siitä, että on kulunut pitkä aika *Perkele!* Kuvia Suomesta-elokuvasta, ja Suomi on muuttunut. Se kehittyi tuotannoksi, Jörn Donner kertoo.

-Aikomuksenani oli ensin tehdä samanlainen elokuva kuin edellinen on - haastatteleminen samoja ihmisiä, mikäli he ovat elossa. Niin teimme, mutta sitten leikkausvaiheessa huomasin, että olin keskittynyt erityisesti tuntemattomiin suomalaisiin ja arkipäivän asioihin.

Elokuvaan tuli myös sydänleikkaus, joka Donnerille tehtiin keuhkolla 2016.

-Pitkän tappelun jälkeen lopputulos on jotenkuten tyydyttävä, hän naurahtaa.

Valtava muutos

Jörn Donner halusi näyttää toisenlaisen Suomen.

Perkele 2 - Kuvia Suomesta on hänen mukaansa yrittys kuvata sitä valtavaa muutosta, joka maassamme on tapahtunut 46 vuoden aikana. Elokuvassa jalkaudutaan nyky-Suomeen ja haastatellaan tämän päivän suomalaisia politiikasta, ajankohtaisista tapahtumista ja ilmiöistä. Vierailaan kymmenissä tapahtumissa Seinäjoen Tangomarkkinoilta Weekend-festivaalille ja SM-pilkkikisoista Suvisuoihin. *Perkele 2* pyrkii myös analysoimaan Tornion kautta vuosina 2015-2016 saapuneen suuren turvapai-

Kuva: Rafael Donner

kanhakijajoukon tilannetta.

Kertomuksen keskiössä on kuitenkin ohjaaja.

-Minulla on ollut tapana tehdä filmejä, joissa on pitkää kuvaa ja toisenlaista todellisuutta. *Perkele!* Kuvia Suomesta (1971) sykehdyttää yhä kaikkein pornoineen, vaikka en siitä (pornosta) hirveästi pidä. Se pätee edelleen loistavana kuvauksena sen ajan Suomesta.

-Suomi on muuttunut. Tämä uusi *Perkele!* on toisenlainen.

Perkele!

Donnerin mieleen on muun muassa jäänyt elokuvassa oleva Kyyjärvi-tapaus - pieni paikkakunta ja sen ihmiset.

-Heidän suhtautumisensa maahanmuuttajiin on aivan toisenlainen kuin se klisee, jonka usein kuulee poliittisista piireistä - että maahanmuuttajia aina vastustetaan. Se voikin olla päinvastoin. Se oli mielenkiintoista, ja se todistaa, että kansan mielipide on erilainen kuin poliitikkojen. Mutta se ei vaikuta poliittiseen päätöksentekoon, koska päättäjät tukevat eräänlaista puolirasistista maahanmuuttopolitiikkaa.

Miltä nykypäivän Suomi näyttää?

-Suomi on rikastunut valtavasti. Autottomasta Suomesta on tullut autoileva Suomi. Suurin osa kansasta voi ja elää erittäin hyvin.

-Olen asenteeltani eurooppalainen kosmopoliitti ja jos-

kus tuntuu siltä, että pitäisi välittää enemmän siitä mitä ulkomaailmassa tapahtuu. Onhan Suomessa hieman lintukotomaista, mutta olemme yhteyksissä maailmaan.

Perkele 2-elokuvan yksi viesti on se, mihin se päättyy: Tehkää jotain!

-Aktiivisuus on hyvin tärkeää. Se pätee myös minuun, Jörn Donner sanoo.

Kannattaako nykypäivän Suomessa asua, elää, naida, kuolla?

-Kaikki eivät pysty siihen vastaamaan... tai halua, hän vastaa arvoituksellisesti.

Perkele 2 sai ensi-iltansa syyskuussa Rakkautta & Anarkiaa-festivaalilla. Syksyn aikana sitä esitetään festivaali- ja erikoisnäytöksissä ympäri Suomen. Se on osa Suomi 100-juhlavuoden ohjelmaa.

Tuttu musiikki uusina esityksinä

Perkele 2 linkittyy edeltäjänsä myös musiikin kautta. Musiikin alkuperäiseen elokuvaan sävelsi M.A. Numminen, joka sai työstään valtionpalkinnon. Kappaleet sanoitti Jarkko Laine Jörn Donnerin antamien yhteiskuntakriittisten aiheiden pohjalta. Uudessa *Perkele*-elokuvassa nämä kappaleet kuullaan uusin sovituksin ja uusin, tämän päivän artistien esittäminä (Ismo Alanko, Yona, M.A. Numminen). Sovitukset kappaleisiin on tehnyt Pedro Hietanen.

Kuva: J-P Passi

Kuva: J-P Passi

Tulossa romaani ja elokuva Ingmar Bergmanista

-Minulta ilmestyy romaani helmikuun alussa. Teen myös pienimuotoista muistoelokuvaa Ingmar Bergmanista. Ensi vuonna hänen syntymästään on sata vuotta - 14. heinäkuuta 2018. Minua pyydettiin mukaan uuteen ruotsalaiseen Bergman-tuotantoon, mutta mieluummin teen tämän oman elokuvan, Jörn Donner kertoo.

Ferdinand von Wright: Taistelevat metsot (1886). Kuva: Kansallisgalleria / Yehia Eweis.

RAKASTETUT VELJEKSET ATENEUMISSA

Veljekset von Wright -näyttely on Ateneumissa 25.2.2018 asti. Magnus, Wilhelm ja Ferdinand von Wrightin taiteilijaveljekset tunnetaan monipuolisina muotokuvien, maisemien, lintumaalausten sekä tieteellisten eläin- ja kasvikuvitusten tekijöinä.

Teksti: Tuula Paasivirta

Veljesten taustaa ja vahvuuksia

Von Wrightin veljekset syntyivät ja kasvoivat Haminalahden kartanossa Kuopiossa. Heidän vanhempansa omistivat Haminalahden kartanon. Veljesten kiinnostus luontoon lähti isän, majuri Henrik Magnus von Wrightin, metsästysharrastuksesta. Taitavina metsästäjinä veljekset ryhtyivät dokumentoimaan piirtämällä ja maalaamalla metsästämiään lintuja. Veljesten elämäntyössä yhdistyivät taide ja tiede: he erikoistuivat kuvaamaan luontoa äärimmäisellä tarkkuudella aikana, jona luontoa ei vielä voinut valokuvata.

Veljessarjan vanhin, Magnus von Wright (1805–1868), oli taidemaalari, ornitologi ja eläinmuseon preparaattori. Hän kuvitti veljensä Wilhelmin kanssa kuvateosta Svenska foglar. Hän maalasi myös maisemia Helsingissä ja Savossa sekä opiskeli Tukholman taideakatemiassa ja lyhyesti Düsseldorfissa. Hän toimi muun muassa Helsingin yliopiston piirustussalin opettajana sekä Suomen Taideyhdistyksen asiantuntijana, jonka myötä hän oli osaltaan vaikuttamassa Ateneumin kokoelmien syntyyn. Helsinki-aiheisissa maalauksissaan, kuten Katajanokalta (1868) ja Annankatu kylmänä talviaamuna (1868), hän kuvasi kaupungissa tapahtunutta muutosta.

Keskimmäinen, Wilhelm von Wright (1810–1887) teki uransa Ruotsissa, Tukholmassa ja Orustin saarella. Hänen merkittävimpänä kuvitustyönään pidetään Skandaviens fiskar -teoksen kalakuvituksia. Hän toimi Ruotsin kuninkaallisen tiedeakatemian tieteellisenä kuvittajana. Wilhelm avusti veljeään Magnusta Ruotsin linnustoa esittelevän Svenska foglar -teoksen kuvittamisessa: teos sisältää 182 väritettyä piirrosta, joissa linnut on kuvattu tieteellisen tarkasti. Nykylintututkijoiden mukaan veljesten tekemät kuvat ovat edelleen paikkansapitäviä. Wilhelmin ura jäi halvaantumisen vuoksi muita veljeksiä lyhyemmäksi.

Nuorin Ferdinand von Wright (1822–1906) oli veljeksistä tunnetuin ja hänet tunnetaan suurikokoisista lintumaalauksistaan, kuten Taistelevat metsot (1886) ja Huuhkaja iskee jänikseen (1860). Hän oli ensimmäisiä taiteen tekemisellä itsensä elättäneitä suomalaisia kuvataiteilijoita. Hän teki kolmesta veljeksestä pisimmän uran taiteilijana. Ferdinand oli myöhemmin nuorten taiteilijoiden kunnioittama vanha mestari. Hän maalasi myös maisemia ja muotokuvia. Nuorena Ferdinand avusti Wilhelmiä kuvitustöissä ja sijaisti häntä Ruotsin tiedeakatemiassa. Hän palasi kotiin Haminalahdelle ja maalasi runsaasti tilausteoksia.

Taistelevat metsot

Tunnetuimpia ja kopioidumpia suomalaisia taideteoksia on näyttelyssäkin nähtävä, teos, Ferdinand von Wrightin Taistelevat metsot (1886). Ateneumin kaupassa teoksesta on toisintoja muistikirjoissa, avaimenperissä, kangaskasseissa ja silmälasikoteloissa. Taiteilijat Erkki Pirtolasta Jani Leinoseen ovat tehneet omat toisintonsa, ja Ateneumissa on siitä esillä myös Aku Ankka -versio.

Taistelevat metsot hankittiin Suomen Taideyhdistyksen kokoelmiin niihin aikoihin, kun Ateneum avattiin yleisölle. Taistelevat metsot ja kourallinen muita kokoelmien

Tieteellisen tarkoista teoksista välittyä heidän erityinen rakkautensa luontoa kohtaan. Mielienkiintoista ja värikästä suurnäyttelyä täydentävät Sanna Kanniston ja Jussi Heikkilän uudet teokset. Veljekset von Wright -näyttely on osa Suomen itsenäisyyden satavuotisjuhlavuoden ohjelmaa.

Syventävää tutkimusta veljesten töihin

Uusia näkökulmia esiin nostava näyttely syventyy tutkimaan veljesten taide-, kulttuuri- ja tiedehistoriallista merkitystä. Näyttelyssä on nähtävissä runsaat 300 teosta. Mukana on öljyvärimaalauksia, vesiväritöitä, grafiikkaa ja luonnoksia. Esillä on myös Magnus von Wrightin täyttämää lintuja Luonnontieteellisestä keskusmuseosta.

Magnus von Wright: Katajanokalta, 1868, kuva: Kansallisgalleria Hannu Aaltonen.

merkkiteoksia valokuvattiin. Vähät kuvat levisivät ympäri maata: metsot painettiin kirjoihin, postikortteihin ja kalentereihin.

Taistelevat metsot kuvaa kahta metsoa taistelemassa höyhenet pöllyten koppelon suosiosta. Maalauksessa on siis suuria tunteita ja draamaa – mutta Ferdinand von Wright eli hiljaista poikamiehen elämää. Hän eli lähes erakoituneena, kukkia ja koristekasveja hoitaen. Taistelevat metsot oli Ferdinand von Wrightin taiteellinen haaste, tilaustöiden rinnalla. Se oli aikanaan poikkeuksellisen suuri teos: lähes 190 senttiä leveä ja yli metrin korkea. Poikkeuksellinen on myös sen tekotapa. Ferdinand von Wright oli sitä maalatessaan jo 64-vuotias ja kärsi halvauksista. Hän joutui maalaamaan teoksen osin kyljellään maaten, ateljeessaan. Työssä autoivat täytetyt metsot tai aiemmat metsomaalaukset, jotka hän oli sommitellut maisemaan. Taistelevat metsot -teos oli joidenkin aikalaisten mielestä jo valmistuessaan hieman vanhanlainen. 1880-luvun lopulla oltiin innostuneita ranskalaisesta naturalismista.

Tieteen auttajia

Von Wrightin veljekset, erityisesti Magnus von Wright ja Wilhelm von Wright antoivat ison panoksen myös tieteelle. Magnus oli ornitologi, Wilhelm tunnetaan Ruotsissa tekemistään tieteellisistä kuvituksistaan, joita on runsaasti esillä myös Ateneumissa, osa nyt ensimmäistä kertaa Suomessa. Ajan tyylin mukaan veljekset ampuivat lin-

tuja ja maalasivat niitä. He ikuistivat linnut mahdollisimman tuoreeltaan, ennen kuin kynnet ja nokka alkoivat muuttaa väriään. Tästä teemasta oli juttu Helsingin Sanomien tiedesivuilla lokakuun 2017 lopulla. "Veljesten taide on ulkoisesta kauneudesta huolimatta tietyllä tavalla valtavan ajankohtaista", Ateneumin johtaja Susanna Petersson toteaa. Hänen mukaansa von Wrightien taiteen näyttäminen suurelle yleisölle on ajankohtaista ja äärimmäisen tärkeää.

Camera obscura

Studiassa Veljekset von Wright -näyttelyssä voit istua alas, keskittyä havaitsemiseen ja piirtämiseen. Tilassa voi myös kokeilla piirustuskameraa, niin sanottua camera obscuraa ja tehdä muotokuvan. Magnus von Wright käytti samankaltaista laitetta panoraamakuvia tehdessään.

Lisänä valokuvataiteilija ja käsitetaiteilija

Veljesten teosten rinnalla esitetään uusia teoksia valokuvataiteilija Sanna Kannistolta (s. 1974) sekä käsitetaiteilija Jussi Heikkilältä (s. 1952). Kannisto kuvaa luontoaiheita asetelmallisesti vieden kuvausstudion ulos luontoon. Hän näkee itsensä eräänlaisena keräilijänä, joka liittyy lajin toisensa jälkeen omaan kokoelmaansa. Heikkilä ottaa teoksissaan kantaa maapallon tilaan: ennen kaikkea lintujen merkitykseen ympäristön tilan ja merien kuormituksen indikaattoreina.

von Wrightin veljessarja vasemmalta: Ferdinand, 1883, Magnus, 1860-luku ja Wilhelm, 1830- tai 1840-luku. Kuvat: Kansallisgalleria.

Oikealla Wilhelm von Wright: Ilves (ajoittamaton), kuva Kansallisgalleria / Tero Suvilampi.

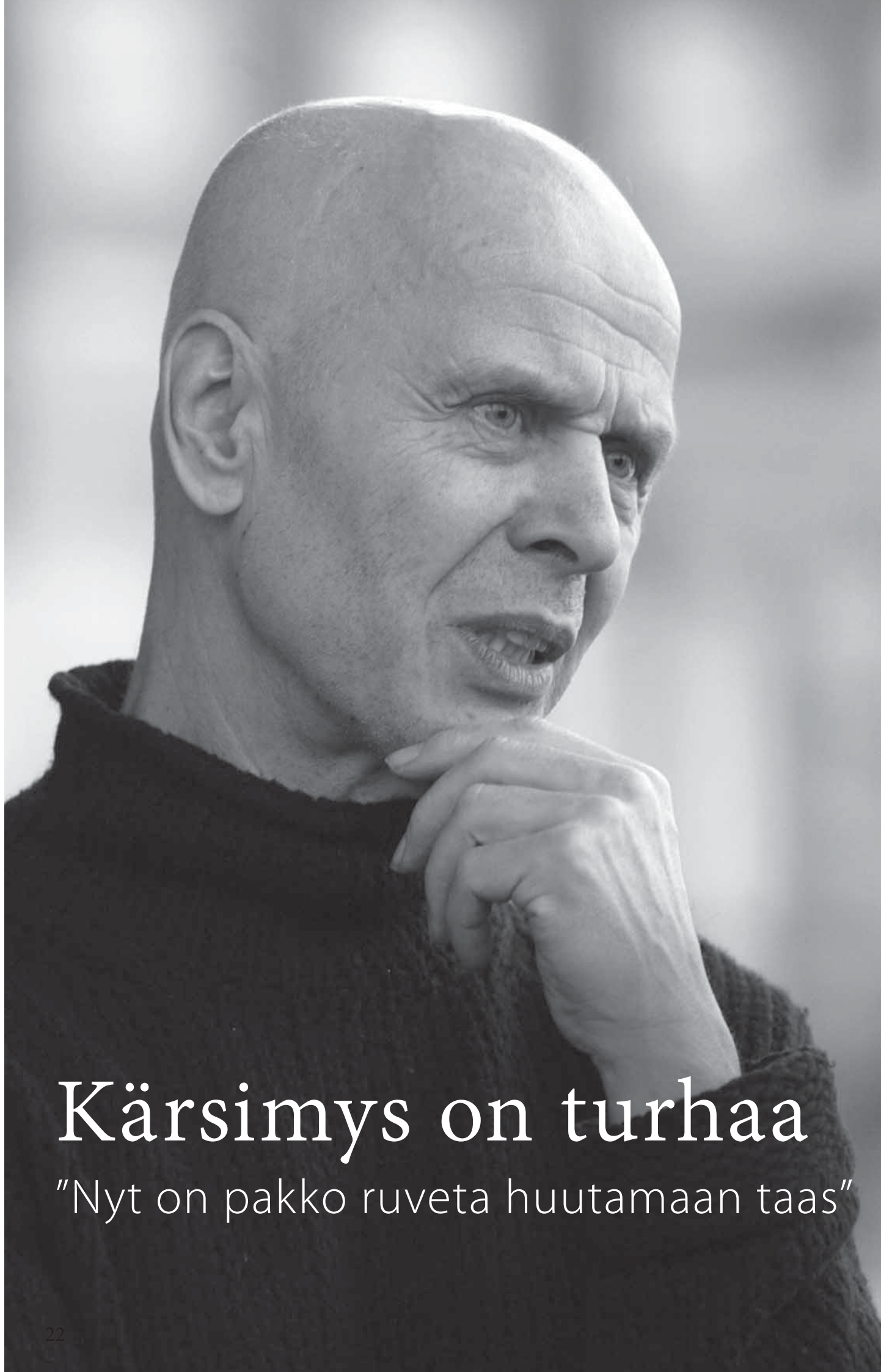
Ateneumin jälkeen näyttely jatkaa vuonna 2018 Kuopion taidemuseoon sekä Tikanojan taidekotiin Vaasaan.

Julkaisusta lisätietoja

Ateneumin tuottama julkaisu Veljekset von Wright. Taide, tiede ja elämä tuo monipuolisesti esiin uutta tutkimusta veljeksistä. Julkaisun ovat toimittaneet amanuenssi Anne-Maria Pennonen ja erikoistutkija Erkki Anttonen ja se ilmestyy suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi 2017.

Ferdinand von Wright: Haminalahden puutarhassa, 1856-57, kuva Kansallisgalleria / Hannu Aaltonen.

Kärsimys on turhaa

"Nyt on pakko ruveta huutamaan taas"

lhailtu ja vihattu ohjaaja Jouko Turkka palaa vielä kerran: nyt on ilmestynyt hänen jälkeensä jäänyt kirja Kärsimys on turhaa.

Teksti: Pilvi Meriläinen

Jouko Turkka (1942-2016) oli suomalaisen teatterin uudistaja ja yhteiskunnallinen vaikuttaja myös teatterin ulkopuolella. Hän toimi teatterien johtajana jo 1960-luvulta, ja oli Teatterikorkeakoulun professori ja rehtori 1980-luvulla. Turkka ohjasi muiden tekstejä, mutta kirjoitti myös itse useita näytelmiä ja kirjoja.

Turkan fiktion, autofiktion, esseen, polemiikin ja mielikuvituksen rajoilla kamppaileva kirjoitustapa välittyy kirjoista Aiheita (Otava 1982), Selvitys oikeuskanslerille (Otava 1984) ja Häpeä (Otava 1994), joka oli Finlandia-palkintoehdokkaana 1994, sekä Nyt alkoi elämä (Otava 1996). Aiheita sai J.H. Erkon palkinnon 1982.

Lokakuun lopussa 2017 postuumisti ilmestyi Kärsimys on turhaa. Turkan ote ei ole laimentunut.

Karnevaali on elvytettävä: mää tarjoon!

Kärsimys on turhaa -teoksessaan Turkka kääntää jälleen katseensa sinne minne moni ei halua tai ei uskalla. Hän ei kuulemma pelännyt mitään.

Riemastuttavassa teoksessaan Turkka käy perusasioiden kimppuun. Teemojaan kasvattaen ruoka, seksuaalisuus, raha ja valta saavat armottoman täyslaidallisen ja monia kerroksia. Kärsimys on turhaa on karnevaali, jossa leivokset ja viinit ovat vain sovinnaisuuden päässä ihmisyydestä ja maailmaa yhdistävät kolme muotoaan muuttavaa nymfomaania.

Kaiken läpi välittyy kuitenkin todellisuuden ja yhteiskunnan kuvaus, tärkeä sanoma: ihminen ei ole pieni - raha, valta ja typeryytensä nitistävät hänet sellaiseksi. Uutta ja tärkeää löytyy vain menemällä alhaisinta ja vaarallisinta päin. Vähäpätöisyyttä ei ole.

Myytit ja kuvat murskaksi

"Minulla on vain yksi kysymys: miksi ihmisen elämäksi jää muutama kullin luikaus ja yks vitun maku? Tämä ainoa idea ja logiikka: lähelle saastaa ja inhoa ja vaistonvaraisuutta, eläimellistä, pahaa, paskaa korkeinta ja jalointa. Tilanteeni on se, että kaikki on nyt valmistettu sitä varten etten tekisi enää koskaan yhtään mitään, en ohjaisi en kirjoittaisi en edes apostoloihi enää koskaan. (...) Nyt on pakko ruveta huutamaan taas. Kukaan ei usko minulta mitään tulevan valmiiksi enää."

Kärsimys on turhaa koostuu lyhyistä tarinoista, jotka ovat kytköksissä toisiinsa karnevalismin alla. Turkka murskaa jälleen vakiintuneet kuvat ja myytit - nyt suomalaisen miehen saunankestävyyden, Fazerin, Kekkonen ja Mannerheimin...

Ruokaohjeet ja viiniarvostelut, aistikuvaukset, yllättävät. Suosittelen esimerkiksi kinkkua purjon ja kermakas-

tikkeen kanssa.

Turkan voi kuulla, hänen naurunsa voi kuulla. Hän leikitelee kielellä, kytkee merkitykset ulosteeseen, nauruun ja pyhytyen. Tapa ilmaista ei pysy raameissaan.

Punaisena lankana teoksessa seikkailevat pankkiirit Conny, Mäns ja Mahonen, moralisti, humoristi ja sosialidemokraatti muotoaan muuttaen, sopimattomissa rooleissaan. He ovat maailman yhdistäjiä, pääoman lähettäjiä ja uraauurtavia kapitalisteja joiden todellisuusvaiston tuntee.

Kärsimys on turhaa ei ainakaan ensilukemalta ole ihan helppo. Hyvä niin. Kuten muutkin Turkan teokset se kannattaakin lukea yhä uudelleen, kuoria kuin sipulia, sillä uusi viekas jenga löytyy aina. Se muistuttaa Turkan tuotannosta eniten teosta Aiheita, jossa hän loi ainutlaatuisen kirjallisuudenlajinsa.

"Tämä kaikki tuli mieleeni, kun lapsuudenkodissani Pirkkalassa näin rastaiden hakevan pariaan."

Jouko Turkan kirjallinen tuotanto on yhä painokas ja merkityksellinen.

Jouko Turkka: Kärsimys on turhaa (Teos 2017) 164 s.

MINÄ EN OLE MINÄ

Tunnettuja ja unohdettuja muotokuvia

Sinebrychoffin taidemuseossa on 31.12.2017 asti avoinna kiinnostava näyttely Minä en ole minä - tunnettuja ja unohdettuja muotokuvia. Näyttely lähestyy muotokuvataidetta useasta eri näkökulmasta sadalla teoksella 1500-luvulta tähän päivään.

Teksti: Tuula Paasivirta

Paul Sinebrychoffin kiinnostus kohdistui muotokuvaan

Henkilö- ja muotokuvaus olivat Paul Sinebrychoffille taiteenkeräilyssä päämielenkiinnon kohteita. Hänelle tärkeä kohde oli etenkin 1600–1700-lukujen ruotsalainen ja hollantilainen muotokuvamaalaus. Niinpä olikin luontevaa valita Suomi 100 -juhlavuoden näyttelyn aiheeksi muotokuva, sanotaan taidemuseosta. Muotokuvan monitulkintaisuus innosti museonjohtaja Kirsi Eskelistä kokoamaan aiheesta tämän näyttelyn.

Miten katsot muotokuvaa

Tähän näyttelyyn mennessämme meidän olisi hyödyllistä pohtia tapaamme katsoa muotokuvia. Mitä maalauksella tai valokuvalla on aikanaan haluttu sanoa? Tärkeä on muistaa sekin, että me katsomme maalauksia ja kuvia oman aikakautemme tapojen, ajattelun ja ihanteiden kautta. -Tässä näyttelyssä haluamme haastaa kävijät pohtimaan kysymystä erilaisista rooleistamme ja identiteetistämme, haastaa Eskelinen.

-Juuri tänä päivänä asia on hyvin ajankohtainen sosiaalisen median ja selfiekulttuurin muuttaessa maailmaa ja sitä, miten me siinä olemme, museonjohtaja Eskelinen sanoo.

Aiheiden kirjo

Tässä näyttelyssä muotokuvien aiheet on otsikoitu teemoittain. Näitä teemoja ovat valta, identiteetti, perhe, muistamisen ja muiston vaaliminen. Näyttelyssä pohditaan unohdusta kuvataiteessa. Näyttelyssä on myös hie-

Vasemmalla Lorens Pasch, nuorempi: kuningas Kustaa III muotokuva, 1783. Kuva: Kansalliskallio / Petri Virtanen

Rafael Wardi: Presidentti Tarja Halonen, 2002. Kuva: Hannu Aaltonen

man epätavallisia muotokuvia. Tällä tarkoitan poikkeamista klassisesta maalauksesta. Näitä poikkeamia edustavat muun muassa Rafael Wardi presidentti Tarja Halosen maalauksella ja Juhani Linnovaara omilla töillään. Hänen työnsä ovat hyvin persoonallisia. Ne ottavat kantaa vanhempaan edustusmuotokuvaperinteeseen. Näin ollen hänen työnsä ovat kiinnostavia ja haasteellisia fantasioita. Tästä hyvänä esimerkki on hänen teoksensa Madame Pompadour vuodelta 1771.

Omakuvia

Aiempien vuosisatojen taiteilijoiden kasvonpiirteet ovat hämmäntävän tutut myös nykypäivän katsojalle. Tästä kiitos kuuluu taiteilijoiden itsensä tekemille lukuisille omakuville ja toverimuotokuville. Ne ovat olleet oman aikansa selfiekuvia.

Lähelle nykypäivää tulee taiteilija Eric O.W. Ehrströmin

(1881–1934) omakuva, joka on nähtävillä näyttelyssä. Hänen omakuvansa on tehty 1933 työn äärellä. Tässä vaiheessa taiteilija oli jo menettänyt oikean kätensä ja se vaikutti osaltaan hänen työskentelyynsä. Hän oli taiteilijana poikkeuksellisen monitahoinen. Hän suunnitteli koruja, astioita, tekstiilejä, huonekaluja, rakennuksia. Suomen kuninkaan kruunu on hänen käsialaansa.

Pysäyttävä omakuva on taiteilija Pasi Tammen realistinen kasvokuva pyöräilyonnettomuuden jälkeen. "Upeat värit, tästä täytyy maalata taulu" oli taiteilijan ensimmäinen ajatus otettuaan selfien sairaalassa onnettomuuden jälkeen.

Näkymättömiä puolia

Porvoolainen Hanna Frosterus-Segerstråle (1867–1946) maalasi poikansa Lennart Rafaelin tämän ollessa kuusiviikkoinen 1800-luvun lopulla. Kuvassa lapsen vasen käsi on liikuttavasti rinnan päällä, ja olemuksessa on jonkinlaista ylevää hartautta. Maalari on raaputtanut nukkuvan pienokaisen kuvaan hellän huolehtivaisesti mallin ristimänimet ja iän: "6 veckor", 6 viikkoa. Päivänvalo on maalauksessa kirkas 1800-luvun lopun pleinairismin eli ulkoilmamaalauksen hengessä. Vaikka Lennart Rafael syntyi keskikesällä, värityksen viileys korostaa ympäristön hygieenisyyttä ja hyvää järjestystä.

"Tätä maalausta sanotaan unohdetuksi, koska muotokuvan näkökulma taidemaalari Lennart Segerstråleen (1891-1975) on esitystavan asiallisuudesta huolimatta sen verran yllättävä, että katsoja saattaa joutua hämilleen", kirjoittaa Tutta Palin näyttelyä avaavassa kirjassa "Minä en ole minä - Jag är inte jag". Lintumaalarina aikoinaan tunnetun Lennartin jälkimmäinen liittyy kiinteästi raskaisiin isänmaallis-uskonnollisiin aiheisiin ja julkisiin tehtäviin: hän toteutti muun muassa jatkosodan aikana Suomen Pankin päärakennuksen Finlandia-freskot. Hänen 75-vuotispäivillään ei voitu esittää äidin maalausta hänestä pienenä, hentona, poikana vaalean punaisissa vaatteissa. Hänellä ei ollut yllään sinistä, kuten 1960-luvun lopun muotokuvan katsoja oletti pojalla olevan päällä.

Harvinaisuudet

Esillä on myös harvinaisia teoksia, jotka saadaan nyt ensi kertaa suuren yleisön nähtäville.

Näyttelyn merkkiteos on kuningas Kustaa III:n muotokuva. Lorenz Pasch nuorempi (1733-1805) maalasi muotokuvan 1783. Kustaa III lahjoitti maalauksen Vaasan hovioikeudelle, jossa se on pysyvästi sijoitettuna täysistuntosaliin. Teos on nyt ensimmäistä kertaa julkisesti esillä. Toinen harvinaisuus on kardinaali de Fleury'n muotokuva, jonka on maalannut muotokuvamaalari Hyacinthe Rigaud (1659-1743). Hän ikuisti useita Ranskan kuninkaita ja muita aikansa merkkihenkilöitä.

Presidenttimuotokuvat

Näyttelyyn sisältyy kolme presidenttejä esittelevää nostoa. Teokset ovat esillä vain rajoitetun ajan eli ne vaihtuvat kolme kertaa näyttelykaudella. Ensimmäinen nosto oli rakennettu Urho Kekkosen ympärille. Mukana näyttelyssä on Ilja Glazunovin kohuttu muotokuva presidentti Urho Kekkosesta vuodelta 1973. Muotokuvasta tuli 1970-luvun suuri puheenaihe ja siihen liittyi monia suomettumisen ajan piirteitä.

Toisena teosnostona esitellään taiteilija Rafael Wardin maalaama presidentti Tarja Halosen muotokuva. Vuonna 2002 pal-

Hanna Frosterus-Segerstråle: Lennart Rafael, 6 viikkoa, 1892.

Eric O.W. Ehrström: Omakuva, 1933.

jastettu virallinen muotokuva herätti aikanaan paljon keskustelua ja sai myös osakseen suurta kritiikkiä, sillä muotokuva oli hyvin moderni ja poikkesi merkittävästi aiemmista presidenttigallerian kuvista. Muotokuvan tekijä, taiteilija Rafael Wardi on kommentoinut maalaustaan näin: -Yhdennäköisyys on vain tunne ja aavistus. En maalannut häntä ainoastaan presidenttinä, vaan värien presidenttinä, sellaisena kuin minä hänet näen.

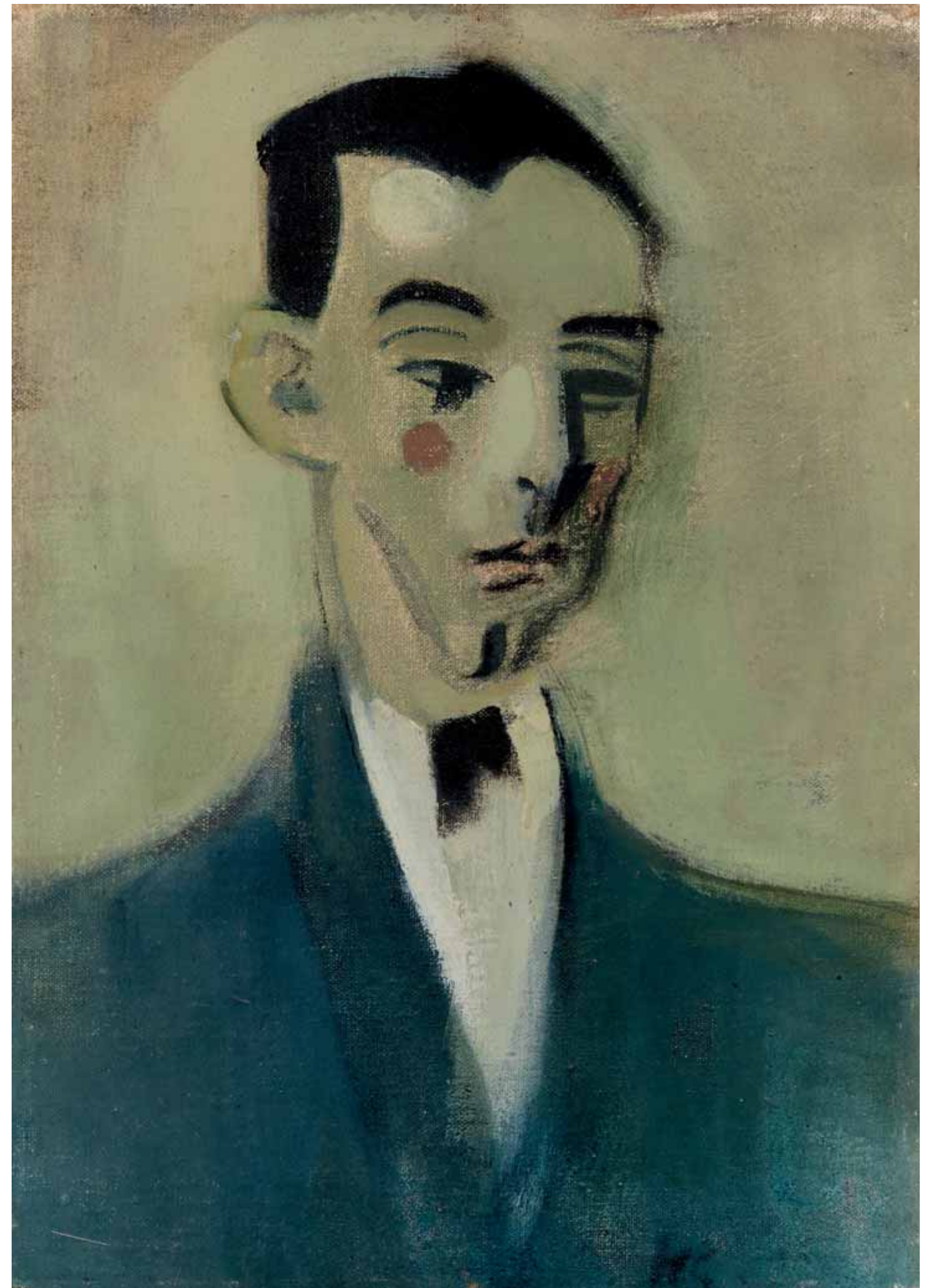
Lokakuun lopussa avautuneessa kolmannessa nostossa esitellään Eero Järnefeltin maalaamat muotokuvat marsalkka Carl Gustaf Mannerheimista ja presidentti P. E. Svinhufvudista.

Kuolinnaamioita

Suomessa kuolinnaamioita tehtiin merkkihenkilöistä vielä 1900-luvun alkupuolella.

Kuolinnaamio on kuolleen henkilön kasvoista otettuun muottiin jostain helposti muokattavasta materiaalista, kuten kipsistä tai vahasta tehty valos, jonka tarkoituksena on säilyttää hänen kasvopiirteensä. Tapa ottaa vainajasta kuolinnaamio on tietävästi peräisin muinaisroomalaisesta käytännöstä. Näyttelyssä ovat esillä Akseli Gallen-Kallelan ja Albert Edelfeltin kipsiset kuolinnaamiot.

Minä en ole minä- Jag är inte jag. Tunnettuja ja unohdettuja muotokuvia. Näyttelykirja. Sinebrychoffin taidemuseo 1917. Osoite: Bulevardi 40 Helsinki.

Helene Schjerfbeck: Måns Schjerfbeck, 1930, kuva: Kansallisgalleria / Hannu Aaltonen.

Terveisiä Kirjamessuilta!

Tanja Rantalainen

Näkövammaisten Kulttuuripalvelu ry ja Kajastus-lehti esittäytyivät Helsingin Kirjamessuilla 26.-29.10.2017. Yhdistyksen osastolla oli syksy vielä kauneimmillaan, vaikka ulkona satoi räntää vaaka-tasossa. Kulttuuripalvelun messuemä-nät ja -isännät erotti joukosta poltetun oranssista huivista. Seinille oli sommi-teltu vaahteranlehtiä. Kalusteet ja so-misteet hehkuivat oranssin eri sävyis-sä, niin kuin hehkuu yhdistyksen varain-hankintatuotekin, Kirjailijakalenteri vuo-delle 2018.

Osastoa pyöritettiin ja Kirjailijakalen-teria myytiin yhteensä 22 yhdistyksen toimijan ja vapaaehtoisen voimin. Mo-net näkövammaiset vapaaehtoiset oli-vat messuilla opaskoiran kanssa. Kar-vainen kaveri oli lyömätön sisäänheittä-jä. Iloinen opaskoira vierellä, Kirjailijaka-lenteri toisessa kädessä oli hyvä kertoa näkövammaisten kulttuuritoiminnasta ja kirjallisuusharrastuksesta.

Messuilla tavattiin vanhoja tuttuja, ää-nikirjanlukijoita, entisiä työntekijöitä ja yhteistyökumppaneita, mutta tärkeim-mältä tuntui kohdata niitä kirjamessu-jenkävijöitä, joita näkövammaisuus ta-valla tai toisella koskettaa omakohtai-sesti. Kuulimme paljon tarinoita omasta tai läheisen ihmisen näkövammasta.

Helsingin Kirjamessuille osallistui tänä vuonna 84 000 kirjallisuudenystävää. Oli ilo olla mukana!

Kulttuurisihteeri Tanja Rantalainen ja Tero Kokko, taustalla Ali Kinnunen.

Airi Lehtonen, Kaisa Penttilä ja opaskoira Sepi.

Tehomyyjä Kaisa Penttilä.

Gyöngyi Pere-Antikainen ja Sipe. Vasemmalla Tanja ja Tero esittelevät kalenteria.

Kuvat: Milla Kinnunen ja Tanja Rantalainen

Sininen hetki

Luontokuvaaja ja tai-teilija Pasi Ahponen on pysäyttänyt kuviin-sa sinisen hetken en-nen kuin yö ja kohta kaamos saapuvat

VALON JA VÄRIN LÄHTEILLÄ

Vedenalainen värimaailma muuttaa Tuula Kähkösen muovailmien kasviaiheiden luonteen aivan uudellaiseksi.

Visuaalisesti suuntautunut ihminen tuntee edelleen tarvetta ilmaista itseään kuvallisesti, vaikka näkökyky heikkenisi tai katoaisi kokonaan. Ilmaisukeinot saattavat vaihtua täysin uusiin tai ainakin on etsittävä toimivia menetelmiä työskentelyn tueksi.

Teksti ja kuvat: Sari Kekkonen

Kun Näkövammaisten Kulttuuripalvelu ry järjesti lokakuisen taideviikonlopun yhteistyössä Helsingin kuvataidekoulun kanssa, osallistujat pääsivät syventämään suhdettaan valoon ja väriin kokeilevasti, tuoreita työtapoja hyödyntäen. Innostavana opettajana toimi kuvataiteilija Tuija Mettinen.

Lehdet kahisivat jaloissa, kun ryhmä näkövammaisia vaelsi Strömsin taidekartanon puistokäytävillä Roihuvuorella. Ennen taiteellisen työskentelyn aloittamista osallistujat avasivat aistejaan hengittämällä meri-ilmaa ja kuuntelemalla puusiltojen kuminaa reitin ylittäessä kahdesti puistoa halkovan puron. Satavuotiaat puut ja puron suulla uivat sorsat tarkkailivat kulkijoita ääneti.

Maisemakävelyn tunnelmia alettiin purkaa kartanon sisätiloissa. Osallistujat muovailivat itsestään kovettuvassa

ta massasta puiden herättämiä mielikuvia. Pehmeä massa suosi vain matalia rakenteita, joten puuaihetta oli tulkittava materiaalin sallimissa rajoissa. Mutta muovailu oli vain välivaihe ennen siirtymistä päivän varsinaiseen tutkimuskohteeseen.

Kaikki alkaa valosta

Taideviikonlopun teemoina olivat valo ja väri. Valoa tutkittiin kolmiulotteisen muovailutyön ja sen synnyttämän varjon avulla. Kuvataidekoulun toiseen luokkaan järjestettiin pimennys ja jokaiselle osallistujalle annettiin led-valolla varustettu työpiste. Liikkuvan varren päässä olevalla lampulla kukin sai valaista muovailutyötään eri kulmista ja tutkia sen valkoiselle levyllä heittämää varjoa. Valon ja varjon kontrasti oli niin suuri, että edes vähän näkevät saattoivat sen erottaa. Muussa tapauksessa opettaja ja avustaja kuvailivat syntyviä muotoja tekijöille.

Varjoista poimittuja kuvioita työstettiin edelleen piirtämällä niitä paksulla hiilellä isolle hiilipiirustuspaperille. Kun vahvimmat mustat muodot olivat löytäneet paikkansa, piirtäjät saivat etsiä myös hennompia vivahteita valon ja varjon välisiltä vyöhykkeiltä.

Värin valtaan

Toinen kurssipäivä aloitettiin keskustelemalla yhden suuren värimestarin tuotannosta. Useimmille tuttu Claude Monet (1840 – 1926) maalasi yhä uudelleen ja uudelleen kotipuutarhassaan olevaa lummelampea. Hän ei koskaan väsynyt kuvaamaan veden ja lummeikasvien vuoropuhelua jatkuvasti muuttuvassa luonnonvalossa. Harmaakaihin

Kurssin vetäjä Tuija Mettinen kuvailee Claude Monet'n tapaa käsitellä valoa ja väriä. Oikealla Tero Kokko ja Tuija Räisänen keskustelivat Tuijan maalaustekniikasta, Ritva Arvola viimeistelee työtään ja Tuula Kähkönen tarkastelee Jukka Penttilän kanssa tämän kuivumassa olevaa maisemaa.

himentämä värinäkö tuotti oman vivahteensa kuuluisan taiteilijan työskentelyyn.

Seuraavan tehtävän vapaasti tulkittavana aiheena oli silta. Aihe oli tärkeä innoittajallemme Claude Monet'lle ja kartanon puistosillat olivat tuoreessa muistissa. Puisto- maisissa ympäristöissä sillat edustavat rakennettua kulttuuria ja muodostavat kiinnostavan vastakohtan luonnon elementeille, vedelle, kiville ja kasveille. Opettaja Tuija Mettisen ehdotuksesta merkitsimme sillan maalarinteipillä ison akvarellipaperin pintaan. Tämä auttoi hahmottamaan sommitelman myös tunnustelemalla, jolloin työskentely ilman näköä tai vähäisen näön varassa helpottui. Peittävät vesivärit annosteltiin pulloista paletille kylmä-lämminnasteikon mukaan, mikä helpotti paletin sisällön muistamista työn aikana.

Pienen pohjamaalauksen ja teippauksen jälkeen työt jätettiin maalausluokkaan kuivumaan ja ryhmä siirtyi taas aiempaan "valolaboratorioon". Edellisen päivän muovailutöitä valaistiin tällä kertaa pienin, värillisin led-valoin. Värillinen valo sävyttää aina myös seinälle heittyvää varjoa, joten tunnelmat olivat todella erilaiset verrattuna edellispäivän valkoisesta valosta ja mustasta varjosta syntyneisiin asetelmiin. Saatuaan itselleen sopivan anoksen värivalotunnelmia kukin sai palata silta-aihetta jatkamaan.

Hyvälaatuinen akvarellipaperi kestää reipasta käsittelyä ja arkin suuren koon ansiosta oli mahdollista levittää väriä silikonihansikoilla suoraan paperille vaikka molemmien käsin. Lisäksi oli käytettävissä erikokoisia siveltimiä, mutta ne eivät olleet kaikille tarpeen.

Loppukatselmuksessa havaittiin, miten erilaisia maalauksia syntyy, vaikka aihe ja materiaalit ovat yhteisiä. Ryhmän töistä löytyi tummia, kirkkaita, pehmeitä sekä vahvoja värimaailmoja työskentelijöiden tunnetilojen ja sielunmaisemien mukaan. Teippien avulla maalatut sillat erottuivat rakenteellisuutensa ansiosta vapaalla kädellä maalatuista luonnonmuodoista ja -väreistä. Näin syntynyt vastakohtaisuus jäsensi sommittelua ja antoi maalauksille ryhtiä. Viikonlopunmittainen sukellus valon ja värin lähteille alkoi tuntua lyhyeltä; oppimista olisi niin paljon riippumatta siitä, kuinka kauan kuvien tekemistä on opiskellut tai harrastanut.

Tero Kokon maalauksessa voimakkaan punainen silta johdattaa tumman virran yli.

*Tuula Kähkösen hiilipiirustuksessa on muistumia äskeisten varjo-
kuvien muotokielestä. Alla: Ritva Arvola luo sinisen hetken tunnelmia kaatuneita puita kuvaavan muovailutyönsä ylle.*

HEIDI ja 100kielen laulu

Heidi Koivuselta (s.1978) voi näin joulun alla tilata melkein mitä tahansa käsitöitä: mehiläisvahakynntilöitä, neulevalokransseja, rottinkikoreja, huopa- tai vaikka nahkatöitä.

Teksti: Tanja Rantalainen

Heidi on myös kovan luokan lintubongari. Hän äänittää lintuja ja kerää eri lajien ääniä 100kielen laulu -blogiin. Vanhankaupunginlahti puoli seitsemältä kevätaamuna on Heidin lintuparatiisi, mutta oman mökin pihapiiristäkin löytyy yllättävän monipuolinen sirkuttajien joukko.

Happikaapin happi tuhosi keskosena syntyneen Heidin silmänpohjat. Vielä 10-vuotiaaksi hänellä oli liikkumanäköä ja väritkin erottuivat. Heidi ehti opetella tikkukirjaimet, lukutelevision käyttöä ja vähän kaunokirjoitusta, ennen kuin näkö lähti kokonaan.

- Huoneilmankin happi voi olla keskeneräisille silmille kohtalokas. Nykyään tiedetään jo suojata keskoslasten silmät kalvoilla, Heidi kertoo.

Neljän isonveljen pikkusisko sai pienenä taistella paikastaan, mutta veljet ovat myös suojelleet. Varmaa oli, ettei kotipihassa kukaan päässyt Heidiä kiusaamaan.

Äidin tyttö

Heidi on nuorimpia näkövammaisia, jotka ovat käyneet koulunsa sisäoppilaitoksessa. Integraatiota kotikaupungin kouluun Riihimäelle yritettiin kolme kertaa, mutta aina yritys syystä tai toisesta epäonnistui: milloin henki-

Puoliso löytyy tatamilta

Heidi valmistui hierojaksi 1998. Parikymppisenä tuntui turvalliselta olla työsuhteessa ja Heidi hieroi asiakkaita ensin Leppävaaran-, sitten Iiris-keskuksen Aktivossa. Oman yrityksen, Hierontatassun, perustamisen aika tuli vuonna 2008. Heidillä on kotona työpiste ja yrityksen toiminta on vastikään laajentunut koskemaan myös käsityöt.

Heidin opiskeluaikaa leimasi vahvasti maalipalloharrastus. Vuonna 2007 hän taisteli maajoukkueessa paikasta Pekingin paralympialaisiin. Ratkaisusuottelu Brasiliassa meni penkin alle ja tappio kirveli. Näkövammaisen judolegenda Jani Kallunki kehotti Heidiä kokeilemaan judoa lohdutukseksi. "Pehmeä tie" auttoi-kin selviämään pettymyksestä. Judotatamilla Heidi tapasi Rauno Peltoniemen, voimannostajan ja entisen lehmittilallisen. Ensin mentiin syömään, sitten alettiin tapailla. Nyt Heidi ja Rauno ovat pitäneet yhtä 10 vuotta.

Heidi keksii käsityöt

2010 Heidillä todettiin otosklerooosi, välikorvan sairaus. Jonkun aikaa hänellä oli toisessa korvassa kuulokoje. Sitten kumpaankin korvaan asennettiin proteesit.

- Oli henkisesti raskasta odottaa leikkauksia ja miettiä, kuuroutuuko kokonaan. Kuulonäkövammaisuuden uhka oli musertava, Heidi kertoo.

Odottamista helpottamaan piti keksiä jotakin ja Heidi keksi ensin helmityöt.

- Ystävä näki, kun tuhrasin helmiä ja siiman kanssa ja toi Lidlistä lankaa ja neuleharpun, joilla homma sujui helpommin. Hetkessä olin tehnyt neuleharpulla kolme kaulaliinaa ja halusin lisää lankaa. Sitten aloin tehdä koritöitä ja innostuin kokeilemaan myös keramiikan tekemistä.

Heidi oli huomannut Kulttuuripalvelun keramiikkaryhmän ilmoitukset jo aiemmin, mutta ajatellut, että touhu on hänelle turhan korkeakulttuurista. Mukavassa porukassa luulo osoittautui vääräksi. Keramiikkaryhmän Luonnosta-näyttelyssä Galleria Art Kaarisillassa Sokeain viikolla 2017 olivat esillä myös Heidin upeat työt.

Ura käsillä -hanke ei ole ainakaan pienentänyt käsillä tekemisen liekkiä. Heidi on opetellut uusia tekni-

koita ja käynyt huovutus- ja nahkatyökurssin. Nykyään hän löytää itsensä myös myymässä töitään erilaisista tilaisuuksista, minkä ei olisi ennen uskonut olevan mahdollista.

Lintujen äänet ja ihmevärveli

Rankkojen kuuloleikkausten jälkeen omasta hyvinvoinnista tuli Heidille entistä tärkeämpää. Heidi hankki miehensä kanssa mökin Saarentauksesta Mäntsälän ja Kärkölän rajalta. Pienessä mökissä on tupa, alkovi ja sauna. Pihassa on vanha savenottokuoppa, lähdepohjainen lampi, jossa sorsalinnut etenkin keväisin käyvät mielellään pulahtamassa.

Heidi on lapsesta asti pitänyt erilaisten äänien äänittämistä ja koska mökin luonnossa oli monipuolinen linnusto, lintujen äänten äänittäminen ja eri lajien tunnistaminen alkoi kiinnostaa. Kulttuuripalvelun Lintujen yö tuli kuin tilauksesta. Hannes Tiiran vetämässä tapahtumassa sai harrastuksen aloittamiseen pohjaa ja pontevuutta.

- Nauhoittelin aluksi kokeilumielessä kaikenlaista. Tuntui, että parhaat äänitykset tulivat silloin, kun en itse ollut paikalla. Kun opin editoimaan Audacity-ohjelman avulla, harrastus karkasi ihan käsistä. Pieni digisanelin roikkui jatkuvasti mökillä puun nokassa ja sadepäivänä sitten editoin äänitykset, Heidi kertoo.

Jos Heidi ei itse tunnistanut äänittämiänsä lintulajeja, hän lähetti äänit Hanne Tiiralle tai Lauri Hallikaiselle. Hannes ja Lauri ovat edelleen Heidin hovilajimäärittäjiä.

- Nälkä kasvaa syödessä. Olin kuulut paraboloidi-mikrofonista, mutta hinta kauhistutti. Rauno lohdutti, että joulupukki saattaa tuoda mikrofonin, jos ei tuo mitään muuta, Heidi kertoo.

Paraboloidi-mikrofoniin kuuluu kupu, joka on kuin ääniä keräävä peili. Mikrofonin avulla Heidi on nyt tallettanut 75 eri lintulajin ääniä. Joiltakin lajeilta on tallessa yksi näyte, joiltakin useampia, esimerkiksi kutsu-, yhteys-, laulu- ja lentoääniä. Harvinaisin äänisaalis taitaa olla rastaskerttunen.

100kielen laulu

Yhdessä Silja Vuohensillan kanssa Heidi on kerännyt ääniä 100kielen laulu -blogiin. Ajatuksena oli kerätä

Näkövammaisten keramiikkaryhmän Luonnosta -näyttelyssä Art Kaarisillassa Heidillä oli esillä muun muassa työ nimeltä Metsänrumpu.

100 lintulajia itsenäisyyden satavuotisjuhlan kunniaksi, mutta ihan siihen ystävykset eivät ehkä yllä. Heidi arvelee, että hyvässä lykyssä blogiin saatetaan saada tallennettua vuoden aikana 80 eri ääntä, nyt kun muuttolinnut ovat jo lähteneet.

Ensi keväänä Heidi täyttää 40 ja haaveena on käydä juhluvuonna mahdollisimman paljon linturetkillä. Helsingissä Vanhankaupunginlahti on ihan paras paikka, mutta näkeviä silmiä on joskus vaikea saada mukaan.

- Vanhankaupunginlahti puoli seitsemältä kevätaamuna oli lintuparatiisi. Viisi, kuusi satakieltä luritteli menemään, jossain sirittivät ruokokerttunen ja punavarpunen. Olin kuin lapsi karkkikaupassa ja mietin, minne sinkoaisin mikrofonini, Heidi muistelee.

Heidin blogit

Endorfiinista voimaa -blogista voit lukea Heidin uusimmat kuulumiset

<http://yritysjaharrastaminen.blogspot.fi/>

100kielen laulu -blogiin Heidi kerää ystävänsä kanssa lintujen ääniä

<http://100kielenlaulu.blogspot.fi>

Hierontatassu

heidi@hierontatassu.com

P. 045 239 5778

Casanovan hengessä.

Näkövammaisten Kulttuuripalvelussa on larpattu viitisen vuotta. Tällä kerralla olimme Casanovan kutsuilla. Osallistujat ovat innoissaan ja ihastuneita larppeihin, mutta jotain muutostakin kaivattaisiin.

Teksti: Marianne Tenhami, kuvat: Janica Kärpänoja

Anne Huttunen ja Satu Linna ovat kirjoittaneet viitisen vuotta larppeja, jotka on toteutettu Näkövammaisten Kulttuuripalvelun tiloissa. Anne on myös toiminut larpeissa pelinjohtajana.

- Larppihahmojen käsikirjoittaminen on jännää. On kiehtovaa luoda hahmo, jolla on omat luonteenpiirteet, taustat ja tavoitteet ja nähdä sitten, miten tuo hahmo toimii pelissä ja minkälainen tarina pelissä lopulta syntyy, kun pelaajat tekevät omia valintoja. On myös mielenkiintoista nähdä, miten larppi muuttuu täysin erilaiseksi, kun samaa peliä pelaavat eri henkilöt, luonnehtii Satu Linna larppien kirjoittamista.

- Larppihauskuus alkaa hahmokirjoittamisesta. On kivaa suunnitella ihmissuhdeverkkoa suljettuun ympäristöön: kuka tykkää kenestäkin, kuka kutakin inhoaa, mitä tavoitteita hahmoilla on, millaisia he ovat luonteiltaan. Pelissä tai loppubriifissä on hauska seurata, mitä keinoja hahmot käyttävät saavuttaakseen tavoitteensa, miten he reagoivat yllättäviin tilanteisiin ja mitä ratkaisuja valitsevat. Yritän suunnitella pelit siten, etten itsekään tiedä loppuratkaisuja, joskin toivon aina onnellisia loppuja, Anne Huttunen lisää.

Suomen kielen termi larppi tulee englannin kielen Live Action Role Play -termistä. Osallistujat saavat larpin tapahtuma-ajan ja -paikan sekä viitekehykset peliin. He tietävät myös muiden osallistujien roolihahmot sekä asioita omasta roolihahmostaan, muun muassa keiden kanssa roolihahmolla on kontakteja ja mahdollisesti yhteisiä tavoitteita. Roolihahmolle annetaan tehtäviä, joita hän larpin aikana suorittaa. Eräässä larpissa yksi roolihahmo selvitteli 1800-luvun kartanon asukkaiden perhesalaisuuksia, kun taas toisessa medio huijasi ihmisiltä näiden koruja. Sitten ei kuin vain larppaamaan. Parasta on, kun antaa pelin viedä mennessään. Koska larppaami-

Larpissa voi olla aivan joku toinen

Larppi Näkövammaisten Kulttuuripalvelun tiloissa sai joillakin kuulemma vanhat taidot palaamaan, kaikki olivat tyytyväisiä.

nen perustuu improvisaatioon, ei koskaan voida tietää miten pelissä käy annetuista viitekehyksistä huolimatta.

Viettelytaidot palasivat

Annen ja Sadun larpit ovat vaihdelleet 1800-luvun kartanomiljoista nykypäivän ihmissuhdekiemuroihin. Perustuipa yksi larpeista Big Brother -televisiosarjaankin. Tosin tämän larpin nimi oli Big Sister, koska kaikki larppaajat sattuiivat olemaan sillä kerralla naisia. Nyt oltiin Casanovan kutsuilla ja elettiin nykypäivää. Reino oli kutsunut joukon hänelle tärkeitä ihmisiä 50-vuotissyntymäpäivilleen, mutta sankaripa ei ilmestynyt paikalle. Juhlavieraat saivat tietää syyn tähän juhlien aikana, mutta sitä ennen oli jo ehditty muun muassa solmia liikesopimuksia ja suunnitella ja toteuttaa sketsi Reinon 70-vuotissyntymäpäiviltä. Koska Reinolla oli ollut paljon lyhyitä nais-suhteita, kilpailijat tietysti nokittelivat toisiaan: kutsutut päivänsankarin ex-naiset kun olivat sitä mieltä, että Reino rakastaa juuri häntä. Kun toisuus syntymäpäiväsankarin poissaolosta vihdoinkin selvisi, se aiheutti kaikenlaisia reaktioita vieraissa ja lopussa eräs Reinon naisista sai keskenme-

non odotettuaan miehelle lasta.

Osallistujat olivat tyytyväisiä tähänkin larppiin.

- Larppaaminen on tosi kivaa. Päivän ajan voi olla ihan joku toinen ja vain eläytyä rooliin, hehkutti Jyväskylästä asti larppaamaan saapunut Tiina Utriainen.

- Nuori voi olla vanha, vanha voi olla nuori. Tämä on kiehtovaa, kun ei koskaan tiedä millaisen roolihahmon saa, lisäksi vantaalainen Rauni Laihonon, joka samaan hengenvetoon ihasteli yhdessä tekemisen hauskuutta. Tuunajärveltä asti larppaamaan saapunut Mika Tainio sekä espoolainen Gyöngyi Pere-Antikainen pohtivat larppaajien reaktioita psykologiselta kannalta.

- Porukkaa on kiva seurata sivusta ja katsoa, miten he reagoivat eri asioihin, Mika totesi.

- Siinä paljastuu jotain myös roolihenkilöä larppaavasta ihmisestä, Gyöngyi arveli. Janica Kärpänoja on ollut iloinen voidessaan toimia larpeissa yleisavustajana. Samalla hän pääsee itsekin larppaamaan.

- Olen huomannut itsessäni ihan uusia puolia. Elän parisuhteessa, enkä voisi kuvitellakaan vietteleväni ketään muuta, mutta kyllä ne viettelytaidot tässä larpissa kummasti palasivat.

Keijun siipiä ja tanssia

Kaikki Sadun ja Annen larppien osallistujat yleisavustajaa lukuun ottamatta ovat näkövammaisia. Niinpä pelinjohtajan ja käsikirjoittajan mielestä ei välttämättä tarvita rooliasuja, jotka kuuluvat olennaisena osana muihin larppeihin. Myös liikettä näissä larpeissa on vähemmän kuin larpeissa, joissa osallistujat ovat näkeviä. Anne ja Satu haluavat taata osallistujien turvallisuuden järjestämällä larpit aina samassa paikassa, Näkövammaisten Kulttuuripalvelun tiloissa.

- Olen ollut mukana fantasialarpeissa. Jos jonkun roolihahmo on keiju, hänellä on oltava keijun siivet. Ja tanssittu on myös, kertoo Janica kokemuksistaan osallistuttuaan myös näkeville tarkoitettuihin larpeihin.

Vaikka Annen ja Sadun larpit ovat mukavia ja ympäristö sokealle tuttu ja turvallinen, se on myös välillä aika tylsä. Muutamat larppeihin osallistujat haluaisivatkin liikkua enemmän ja muissa paikoissa kuin vanhas-tutussa Kulttuuripalvelun käytävässä ja huoneissa. Rungas istuminen puuduttaa ja olisi kivaa välillä tanssahdella tai vaikka juosta. Ihan parasta olisi päästä välillä larppaamaan ulos, kuten tavallisissakin larpeissa. Sokeus ei ole tälle mikään este. Monet meistä näkövammaisista liikkuvat itsenäisesti opaskoiran tai valkoisen kepin kanssa päivittäin julkisilla liikennevälineillä vilkasliikenteissäkin paikoissa. Miksi ei siis voisi larpatakin ulkona ja liikkua enemmän? Aremmat liikkujat saisivat varmasti apua muilta peliin osallistujilta ja miksipä ei voisi toteuttaa larppia, jossa olisi sekä näkeviä että näkövammaisia osallistujia? Pukeutuminen rooliasuun auttaisi myös pääsemään roolihahmon nahkoihin. Minusta olisi joskus kivaa kantaa larpissa keijunsiipiä.

Energiahoitoa Johannan tapaan

Johanna Herranen on Suomen ainoa näkövammaisen pranic healing -diplomihoitaja. Hän kannustaa muitakin opiskelemaan pranic healingia ja kokeilemaan sitä.

*Teksti: Marianne Tenhami
Kuva: Ali Kinnunen*

Johanna Herranen, 41, valmistui pranic healing -diplomihoitajaksi vuonna 2011. Hänelle on muodostunut vakiintunut asiakaskunta.

- Hoidan ihmisiä enimmäkseen omassa kodissani, koska kaikki työvälineeni ovat täällä. En kuitenkaan pidä kotiani työtilana. Niinpä hoidan ihmisiä myös pranic healing -keskuksessa Helsingissä.

Työvälineinä hänellä on erilaisia kristalleja sekä suolavesivati, johon likainen, käytetty energia heitetään. Työvälineinä toimivat joskus myös puhdistavat mantrat ja suitukkeet. Hoitajan omat kädet ovat pranic healing -hoidoissa niin ikään tärkeä työväline. Omia käsiä liikutellaan ilmassa hoidettavan alueen kohdalla. Hoidettavan henkilön ei välttämättä tarvitse olla paikalla fyysisesti. Johanna tekee myös kaukohoitoja.

- Pranic healingissa ajatellaan, että maapallo on yksi iso organismi, jossa me kaikki olemme yhteydessä toisiimme. Jos ajattelen jotain ihmistä, minulla on yhteys häneen, diplomihoitaja havainnollistaa.

Kuin olisi ollut aurinko päässä

Pranic healing on filippiiniläiskiinalaisen kemianinsinööri Choa Kok Suin 1980-luvun puolivälissä kehittämä energiahoito, jossa hoidetaan auroja ja chakroja. Hoito perustuu ajatukseen, että ihmisen kehossa on kaksi puolta: fyysinen, jonka näemme ja jota voimme koskettaa sekä ei-fyysinen energiakeho. Jos vaikutetaan toiseen puoleen, vaikutetaan samalla toiseenkin puoleen. Hoidossa ajatellaan, että ihmisen keho voi parantaa itse itsensä.

- Kun sormeen tulee haava, ei mene kauaakaan, kun keho sen korjaa. Kun fyysiseen kehoon tulee haava, myös energiakehoon tulee vuoto. Kun fyysinen keho korjaa haavan, energiakehonkin vuoto paranee. Tai toisinpäin: jos energiakehoa hoidetaan, myös fyysiset oireet ja tuntemukset helpottuvat, Johanna selittää.

Pranic healingin suhteen on hyvä olla skeptinen: jos ei usko hoidon vaikutuksiin ja hoito kuitenkin vaikuttaa, kokemus hoidosta on paljon isompi. Näin kävi Johannalle.

- Tutustuin pranic healingiin ensimmäisen kerran vuonna 1995 hengen ja tiedon messuilla. Ei olisi tullut mie-

lenikään mennä siellä mihinkään hoitoon, koska en pidä siitä, että vieraat ihmiset koskevat minuun. Pranic healingissa hoitaja ei koske hoidettavaan, vaan hoito tapahtuu energiakehon puolella. Sattui vielä niin, että hoitaja oli ruotsalainen, eikä minun ruotsin kielentaitoni ole kovinkaan hyvä. En siis yhtään ymmärtänyt, mitä hoitaja sanoi. Tämä voimisti saamaani kokemusta vielä enemmän. Hän vain puhui ruotsia, huitoi ilmaa käsillään minua koskettamatta ja minulle tuli ihan älyttömän hyvä olo, ihan kuin minulla olisi ollut aurinko päässä. Ihmettelin, miten hän sen hyvän olon sai aikaan. Kiinnostuin hoidosta, koska ajattelin siinä olevan jotain outoa. Ei vain käsiä huitomalla saa ihmiselle niin hyvää oloa, Johanna muistelee.

Ovet sepposen selällään

Pranic healing kiinnosti Johannaa, mutta sen opiskelu on kallista ja hän oli lisäksi sitä mieltä, ettei voi opiskella hoitoa näkövammansa vuoksi. Vihdoin, vuonna 2008 hän meni jälleen hengen ja tiedon messuille. Nyt hän jutteli pranic healing -hoitajien kanssa ja kysyi, voiko näkövammaisesta tulla energiahoitaja. Saatuaan yhteystiedot hän otti yhteyttä pranic healingin pääopettajaan Hannele Söderholm-Johanssoniin.

- Minua pelotti ottaa Hanneleen yhteyttä, koska olen kohdannut elämässäni todella paljon näkövammaisuu-teeni liittyviä ennakkoluuloja. Ilokseni Hannele oli hyvin lämmin ja kannustava. Kysyessäni häneltä, olisiko pranic healingin opiskeluovessa minulle edes pienenpieni rako, hän vastasi minulle:

”Ei ole rako, vaan ovet ovat sinulle ihan sepposen selällään.”

Energioita tunnustellaan käsin

Johanna aloitti pranic healingin opiskelun peruskurssilla maaliskuussa 2009. Kurssi järjestettiin Helsingissä Minä olen -keskuksessa. Teoriaosuuksissa hän teki muistiinpanoja omalla muistiinpanovälineellään ja sai kurssimateriaalin Hannele Söderholm-Johanssonilta elektronisina tekstitiedostoina.

- Hannele suhtautui kaikkeen ehdottamaani hyvin positiivisesti. Hänen kannustavuutensa auttoi minua jäämään kurssille. Jos en heti osannut jotain, hän näytti kädestä pitäen, Johanna kiittelee.

Sen sijaan kirjojen saaminen sopivassa muodossa oli haasteellista.

- Ostin mustavalkoiset kirjat ja niitä skannattiin minulle. Silloisesta Näkövammaisten kirjastosta en saanut kirjoja, koska en opiskellut täyspäiväisesti vaan lähi- ja etäjaksoilla, Johanna pahoittelee. Onneksi nykyään kirjat saa kuitenkin näkövammaisille saavutettavassa muodossa elektronisesta iBooks-verkkopalvelusta, joten nyt Johannaakin voi lukea niitä saavutettavasti. Opiskellessaan pranic

Kulttuurisihteeri Tanja Rantalainen pääsi Johannan hoitoon kuvauksen ajaksi. Johannan kädessä on kristalli, oikealla pilkkottaa suolavesiastia.

healingia hän kyseli pranichealing.com -internetportaalissa, voisiko joku katsoa hoito-ohjeita kirjoista. Käytännön harjoituksetkin sujuivat hyvin, kunhan Johanna voitti pelkonsa.

- Ensimmäisessä harjoituksessa kokeilimme, voimmeko nähdä ilmapraanaa eli ilmasta tulevaa elämänenergiaa. Kun valaistusolosuhteet ovat oikeat, näkevät voivat nähdä sen. Enhän minä sitä nähnyt ja ajattelin heti, ettei tämä ole minun juttuni. Energiahoitojen tekemisessä skannaamisella eli energian tunnustelemisella on kuitenkin tärkeä merkitys. Energian laatua tunnustellaan käsin. Minähän olen tottunut käyttämään käsiäni kaiken tunnus-telemiseen, joten minulle skannaamisen oppiminen olikin helppoa. Huomasin, että ne energiat ja aurat tuntuvat käsissä, hän iloitsee.

Muhkuroita ja kuoppia energioissa

Peruskurssin jälkeen Johanna suoritti värienergiakurssin, jossa puhuttiin eri väreistä eli energiataajuuksista. Tämän

jälkeen oli vuorossa mielenhoitokurssi, jossa käsiteltiin pranic healingia erilaisten mielentilojen kuten ahdistuksen hoitamisessa. Viimeinen taso oli kristallikurssi, jossa opeteltiin kivillä hoitamista.

- Kivillä on todella vahvat energiat. Niillä voi tehdä paljonkin, hän huomauttaa. Henkisen kehityksen polku arhatic yoga keskittyy hoitajan puhtauteen.

- Mitä parempi ja puhtaampi hoitaja on ja mitä korkeammalla henkisellä tasolla hän on, sitä parempia hoitoja hän pystyy antamaan, Johanna selventää arhatic yogan tarkoitusta. Viimeisenä hän kävi diplomihoitajakoulutuksen, joka koostui syventävä hoitotieto ykkösestä ja kakkosesta sekä harjoittelusta ja hoitoraportoinnista.

- Meidän oli annettava hoito kahdellekymmenelle ihmiselle. Heidän oli allekirjoitettava hoitoraporttinsa ja näin vahvistettava, että hoito on toiminut, vuonna 2011 valmistunut diplomihoitaja kertoo. Kaikkiaan Johanna opiskeli pranic healingia kaksi ja puoli vuotta lähijaksoilla ja harjoitellen etäjaksoilla lähijaksojen välissä. Etäjaksoilla hän oli myös yhteydessä muihin opiskelijoihin Skypen välityksellä.

Pranic healingissa kullekin hoidettavalle asialle on omat energiansa ja suuntansa, joista energiaa annetaan. Korkeaan verenpaineeseen auttavat juuri oikeisiin kehon osiin annettavat energiat. Sydäntä puolestaan ei saa energisoida edestäpäin, koska siitä voi tulla rytmihäiriöitä.

- Energiakehossa oireet näkyvät niin, että energiaa on jossain kohdassa liikaa tai liian vähän. Jos sitä on liikaa, kyseisessä kohdassa tuntuu muhkura. Jos energiaa on liian vähän, se tuntuu kuoppana. Jos vaikka kurkun kohdalla on muhkura, henkilöllä voi olla flunssa tai kurkku kipeänä, Johanna selittää.

Hän korostaa, että hoidettaessa on tarkasti noudatettava annettuja ohjeita. Soveltaa ei saa. Ihmisten lisäksi Johanna on antanut pranic healing -hoitoja koirille. Koiran hoitaminen eroaa kuitenkin ihmisen hoitamisesta.

- Koiran energiataajuudet ovat erilaisia kuin ihmisellä. Praanan eli elämän energiataajuudet ovat värienergioita. Koiriin ei saa ohjata tiettyjä energiataajuuksia, koska ne ovat liian vahvoja eläimille. Sama koskee pieniä lapsia, hän kertoo.

Johanna painottaa, että pranic healing on täydentävä hoitomuoto, joka ei missään tapauksessa korvaa lääketiedettä. Kaikille hoitoon skeptisesti suhtautuville hän suosittelee pranic healing -hoidon kokeilemistä ja mielenpitoen muodostamista hoidosta saamiensa kokemusten kautta. Hän myös kannustaa opiskelemaan energiahoitoja.

- Suosittelen pranic healingin opiskelua kaikille. Vaikka ei suorittaisi diplomihoitajan koulutusta, kurseja voi käydä saadakseen tietää miten mielenkiintoista energiamaailma on. Vaikka siitä ei tulisi ammattia eli ei suorita diplomihoitajan koulutusta, voi silti hoitaa läheisten pieniä vaivoja kuten päänsärkyä. Muiden auttamisen lisäksi minulle on ollut todella silmiä avaavaa oma henkinen kasvuni. Olen oppinut todella paljon hillitsemään omia tunteitani, minusta on tullut rauhallisempi ja olen oppinut ajattelemaan ennen asioiden sanomista. Elämässäni on nykyään paljon vähemmän konflikteja.

Työkavereina Stills, Hendrix ja Cocker

Tapaamme muusikko Conrad Isidoren kodissaan Jyväskylässä. Kaiken ohessa vastaan tulee muuan kiinnostava linkki välille Seattle 1942 – Helsinki 1967.

Teksti ja kuva: Timo Leinonen

Koko elämänsä ajan muusikkona toimineella Conrad Isidorella riittää kerrottavaa. Kymmenien vuosien mittaan soittokavereina on ollut valtava määrä muusikoita ympäri maailman. Joukkoon mahtuu useita maailmantähtiä.

Toistuvasti hymy leviää Conradin kasvoille muistojen elyessä keskustelumme eri vaiheissa. Varsinkin 1960-luvun Lontoo muodostaa tärkeän solmukohdan hänen elämässään. Niin ikään kaupungilla oli ratkaiseva merkitys ajan populaarimusiikin kehityksessä.

Ennen Lontooseen pääsemistään Conradin elämä oli ollut hyvin erilaista. Mahut oli perheen pieni kotikylä Dominikaanisessa tasavallassa. Lapset ja varhaisteininä Conrad alkoi seurata isänsä jalanjälkiä soittajana. Hänen isänsä oli tavallaan pelimanni. Paikallisen perinteen mukaisesti isä soitteli kaikenlaisissa juhlissa aina kun musiikkia tarvittiin. Vanhemmat kuitenkin muuttivat Lontooseen, Conrad jäi kotikylään isovanhempiensa hoiviin. Muusikoita pi-

dettiin tuona aikana yleisesti pelkinä kulkureina, eikä Conradkaan saanut isovanhempiensa hyväksyntää soittoharrastukselleen.

- Jouduin menemään isovanhemmiltani salaa soittamaan muiden kanssa. Herätin huomiota pienenä poikana aikuisten soittajien joukossa, ja ihmiset palkitsivat minua mielellään kolikoillaan. Rahojakaan en voinut kotiin viedä, piilottelin niitä kivien alla jokirannassa, mistä niitä kävin kavereiden kanssa hakemassa milloin mihinkin tarpeeseen. No, vastukset tekevät taitavaksi siinä mitä tekee, Conrad hymähtää.

Vuonna 1958 elämä muuttui. Vanhemmat olivat saaneet asiansa Lontoossa rullaamaan, ja Conrad muutti 15-vuotiaana metropoliin.

- Elämäni jakaantuu kahtia: yhtäältä öljylampuin valaistuun lapsuuteen ja nuoruuteen, toisaalta sähköistettyyn nykyisyyteen. Tavallaan tulin viskatuksi 1960-luvun Lontooseen. Tuolloinkin sitä saattoi kuvata "kansojen sulatusuuniksi".

"Sulatusuuni" houkutteli omaan taikapiiriinsä tulijoita eri puolilta. Yksi näkyvä tulijoiden ryhmä koostui afro-amerikkalaisista muusikoista, jotka olivat halunneet etäisyyttä amerikkalaiseen rotuerottelun ilmapiiiriin. Katsomme jatkossa tarkemmin erästä aivan tiettyä tapausta.

Hämmäntävä löytö USA:sta

Animals-yhtye teki viimeistä kiertuettaan Yhdysvalloissa kesällä 1966. Orkesterin basisti Chas Chandler kaa-vaili itselleen tuottajan uraa bändin lopettamisen jälkeen. Hän oli saanut kuulla erästä kiinnostavasta muusikosta, jonka hän ehdottomasti halusi

tavata. Toivottu tapaaminen järjestyi erääseen baariin New Yorkissa.

Laskuvarjohypyssä loukkaantunut kitaristi oli päättänyt lyhyen soittelasuransa ja muuttanut Seattllestä (s.1942) Nashvilleen, soitellut muutamman vuoden blues-artistien bändeissä, perusti oman Blue Flames -bändin kyllästyttyään soittamaan muiden taustalla. Juteltuaan kaverin kanssa Chandler kertoo miettineensä, että tässäpä vasta melkoinen kolli, hänellä tulisi olemaan enemmän yleisöä kuin Rollareiden Mick Jaggerilla. Chandler oli valmis viemään uuden tuttavuuden mukanaan Lontoon, jonne jo ennen kuin oli edes kuullut miehen soittoa. Hänen silloisille soittajakavereilleen ei tulisi käyttöä olemaan: rumpalin taidot eivät riittäneet, toinen kitaristeista oli kiinnostunut yksistään bluesista. Syyskuussa 1966 tämä alkuperäiseltä nimeltään Johnny mutta myöhemmin isänsä nimeämänä James Marshall Hendrixinä tunnettu kitarataituri matkusti sovitusti Lontooseen. Loppu on historiaa.

Monista kokoonpanoistaan Conrad löi rumpujensa kalvoja parhaillaan Tonics-yhtyeessä kun soittoreissu suuntautui maaliskuussa 1967 Aylesburyyn. Conradin ja kumppaneiden jälkeen samana iltana lavan valtasivat Jimi Hendrix Experience. Chandlerin avulla kolmikko oli täydentynyt palkkaamalla Noel Redding ja Mitch Mitchell. Erityisesti sopivan rumpalin löytäminen teetti töitä, Mitchelin löytäminen oli edellyttänyt parinkymmenen koesoiton kuuntelua.

- Jimi oli aivan upea. En ollut koskaan nähnyt niin näyttävästi pukeutunutta mustaihoista. Silloin tapasin hänet ensimmäistä kertaa.

Conrad Isidore: "Hendrix ei ollut mielestäni masentunut, hän vain oli kaiken aikaa niin keskittynyt musiikkiin."

Stillsiä ympäröivät tähdet

1960-luvun Englanti oli pop-musiikin ykkösen koko maailmassa, tätä asemaa peilasi myös Hendrixin lyhyt mutta komea ura. Eikä Hendrix ollut ainoa lajiaan Lontoon musiikkipiireissä. Conradin soittaessa myöhemmin One-yhtyeessä 1970 porukkaa tuli tapaamaan Stephen Stills, joka oli tullut etsimään erästä afrikkalaista rumpalia. Etsitty ei kuitenkaan

ollut maassa tuohon aikaan, niinpä vieraalle esiteltiin Conrad. Stills tarvitsi lyömäsoittajaa studioon tekemään hänen ensimmäistä sooloalbumiaan.

Crosby, Stills & Nash -yhtye sai oman ensialbuminsa markkinoille jo edellisenä vuonna. Stillsin oma ura oli kuitenkin alkanut jo 60-luvun alkuvuosina kotona Yhdysvalloissa. Hendrixin ohella monia muitakin vierailijoita Stillsin soololevyn äänityksissä soitti, esimerkiksi Eric Clapton ja Ringo Starr.

- Claptonia en ole tavannut, emme ole edes kätelleet koskaan. Jimin tapasin nyt uudelleen ja tällä kertaa studiossa. Soitamme molemmat samalla jamipohjalta tehdyltä Old Times, Good Times -raidalla. Runsas nimekkäiden vierailijoiden määrä muuten kertoo Stephenistä, kuinka avoin ja helposti lähestyttävä hän on. Hän on myös monilahjakkuus, mielestäni jopa alan ensimmäinen supertähti.

Ainutkertainen vierailu Helsingissä

Aiemmin Hendrix kumppaneineen oli tehnyt useaan otteeseen keikkoja kanaalin poikki Euroopan mantereelle. Kaksi kuukautta aikaisemmin mainitun Aylesburyn esiintymisen jälkeen kaverusten matka suuntautui taas kerran mantereen puolelle. Toukokuussa 1967 Hendrix soitti Helsingissä Kulttuuritalossa noin puolikkaalle salilliselle yleisölle. Hey Joe oli joskus kuultu jossakin radiolähetyksessä, lehdissä nähty juttu, muuten Hendrixä ei tunnettu. Jälkeenpäin koko konserttia pidettiin speksakkelimaisena, ikimuis-toisena, poikkeuksellisen show-na kitara-akrobatioineen. Musiikillisesta annista paikalla olleet muistavat ennenkokemattoman äänimaailman efekteineen. Orkesterin soitto oli kuitenkin kaikkea muuta kuin tasapainoinen, Hendrixin kitara jyräsi pyörremyrskynä.

Valppaina Helsingissä selvästi olttiin, orkesteri käväisi tv-studiossakin Ratakadulla. Epäilemättä muusikon uran huippuhetkiä; ajan tavanan mukaisesti tehtiin playbacktallenne. Oikeammin Kulttuuritalon konsertti oli järjestetty nimenomaan nauhoituskäynnin ohien, kun nyt sattui tälle tulemaan. Sitä paitsi Hendrixin vierailussa tuli Tukholma ainutlaatuisesti noki-tuksi. Tosin muualla Ruotsissa hän oli jo aiemmin vierailut toistuvastikin, mutta Tukholma sai vuoronsa siis vasta kaksi päivää Helsingin jälkeen. Kuitenkin pitää myöntää, että koko vierailu Helsinkiin perustui myös ruotsalaisten keikkajärjestäjien aktiivisuuteen.

Vuonna 1967 maassa lappasikin staroja muuten melkein yhtenänsä konsertoimassa: Spencer Davis Group, Moody Blues, Who, Beach

Boys, John Mayall's Bluesbreakers, Cream ym. Lista on vaikuttava, mutta viettihän Suomi toisaalta itsenäisyytensä 50. vuotiaan, oli aihettakin juhlaan.

Starana Hendrix ei meillä sitten enää vierailutkaan, kiireitä riitti muutenkin. Kaiken ulkomusiikillisen ohessa hän oli täysiverinen muusikko. Monet aikalaismaininnat kertoivat vahvan lavapersoonan hiljaisuudesta ja vähäpuheisuudesta muissa tilanteissa. Hendrixin hahmo, esiintymiset ja voimakkaita kannanottoja herättänyt musiikki pitivät kitarasan-karin näkyvästi julkisuudessa.

- Musiikki oli hänen ilmaisukeinonsa, minä en oikeastaan koskaan kuullut hänen puhuvan erityisempiä. Usein vaikutti, että muulloinkin kuin soittaessaan hän ajatteli vain musiikkia.

Kuolema vavahdutti maailmaa

Syyskuun 17. 1970 Ronnie Scott's-klubilla Lontoossa soitti Eric Burdon & War. Stillsin studioäänitysten jälkeen päivän päätteeksi muusikot, mukana Jimi, menivät jammailemaan tuohon klubiin. Conrad ei sillä kertaa ollut mukana. Tapahtumista ei ole aukotonta kuvaa, mutta seuraavan aamun tunteina kitaristi oli kuollut tukehtumalla, kohtalokkaana yhdistelmänä nautitut unilääkkeet ja alkoholi.

- Jimin kuolema järkytti, se oli äärettömän surullista. Hän ei ollut lainkaan kiinnostunut musiikkibisneksestä, silti ajattelen, että bisneksen ilmapiiri osittain koitui Jimin kohtaloksi. Hendrix ei minusta ollut mitenkään masentunut, hän vain keskittyi tinkimättömästi musiikkiin. Jimi haaveili paluusta Yhdysvaltoihin, ajatteli kenties sen jo ajankohtaiseksikin, mutta äkillinen kuolema ei sallinut meidän saada tietää, millaisia hedelmiä hänen unelmansa yhteistyöstä trumpetisti Miles Davisin kanssa olisi tuottanut.

Lyhyt ura ehti vaikuttaa koko toimialaan, ei pelkästään tapaan soittaa kitaraa. Alussa suunnitelmat vaarantuivat Jimin ongelmiin sopeutua Chandlerin ehdotuksesta bändin vokalistiksi. Musiikin julkaiseminenkin takkuili, mikään alan suurista toimijoista ei alkuun innostunut Chandlerin tuottamaasta Hendrix-materiaalista. Tarvittiin Who-yhtyeen tausta-

voimat eteenpäin pääsemiseksi. Heidän tuellaan ensialbumi Are You Experienced? lopulta julkaistiin toukuussa 1967 vajaa kolme viikkoa ennen Beatlesin Sgt Pepper's Lonely Hearts Club Band -albumia. Tästä alkaen single-levyjen sijaan musiikkia ylipääntään ryhdyttiin julkaisemaan yhä enemmän albumeina. Suuri muros tapahtui samaan aikaan myös tekniikan puolella, kun monosta siirrytti stereofoniaan.

Kiertue Cockerin kanssa

Kuuluisuuksia työkavereiksi riitti jatkossakin. Joe Cockerin manageri soitti ja pyysi tulemaan koesoittoon. Asiaa kummemmin pehmentelemättä Conrad ilmoitti suorasukaisesti, että hän ei osallistu koesoittoihin lainkaan.

- Manageri Nigel Thomas kuitenkin pyysi, että jos nyt kumminkin edes tulisin käymään.

Yhteydenotosta seurasi kolme kuukautta kestänyt, kaikkialle Yhdysvaltoihin ulottunut kiertue Cockerin bändissä 1972. New Yorkissa 75 000 ihmistä yleisönä teki lähtemättömän vaikutuksen kiertueella ja saa yhä Conradin muistelemaan yleisömerkittävyyttä kohotetuine sytkäreineen.

- Joe itse oli äärettömän hieno, maanläheinen kaveri. Keikkojen jälkeen hänellä oli tapana tulla minun hotellihuoneeseeni mukanaan sopivaa juotavaa pullolliset kummallekin. Häntä kiinnosti vähemmän olla tekemisissä musiikkibisneksen väen kanssa.

Kaikesta kokemastaan Conrad muistelee suurimmalla lämmöllä 1960-luvun Lontoota. Musiikissa tapahtui paljon, elettiin kaikenlaisten vaikutteiden yhdistelemisen aikaa. Beatles erityisesti sai merkityksensä yhdistelemällä piirteitä rajattomasti kaikenlaisesta musiikista.

- Minä tulin paikatuksi keskele kiinnostavia aikoja. Pidin sen ajan Lontoosta. Sohossa oli noina aikoina Gioconda Cafe Denmark-kadulla. Se toimi muusikoiden "työkkärinä". Soittajat tapasivat ja tutustuivat toinen toiseensa, tapahtumajärjestäjät palkkasivat sieltä tarvitsemiaan muusikoita.

Nykyään Conradin tytär jatkaa Lontoossa suvun muusikkoperinnettä laulaja-lauluntekijänä. Kaupunki sinänsä on muuttunut, eikä Conrad si-

tä enää oikein tunnista entisekseen. Mutta muutos on kohdannut myös musiikkialaa, moninainen muutos.

- 80-luvulta alkaen musiikkiteollisuus on leimannut alaa, ottanut entistä vahvemman otteen. Olen itse kokenut, miten musiikkibisnes kahlitsee. Lopulta kun bisnes on saanut haluamansa, artisti kokee turvamies-seurassa liikkueensa myyneensä kaiken vapautensa. Se on vankila. Sitä ennen artistiparka on laskelmoiduilla kiertueillaan esittänyt samat jutut uupumukseen asti. Toisaalta musiikki on tärkeää. Se on kaikkien ymmärtämä kieli. Pieninkin lapsi alkaa liikkua kuulemansa musiikin mukana. Mutta nykyään artistin ensimmäisen julkaisun kuuluu alan vaatimusten mukaan olla hitti. Voiko älytömpää olla, Conrad puuskahtaa.

Kiinnostavat Suomen kuviot

Suomen vuosinaan Conrad on musisoanut yhdessä useiden muusikoiden kanssa, mukana mm. Lauri Kannas, Börje Brandt, Iiro Kautto ja Henry Ojutkangas.

Mutta milloin Conrad tuli Suomeen ja musiikin vuoksiko vai joistain muista syistä?

- Kotona Los Angelesissa Kaliforniassa olin juuri saanut koneen ääresä puuhattua facebook-profiiliin, kun huomasiin kaveripyynnön. Sen viestin oli laittanut muuan nainen, jonka kanssa en ollut ollut yhteydessä melkein viiteenkymmeneen vuoteen. Äkillisessä jälleenkohtaamisessa oli sellaista taikuutta, että 2010 matkustin juuri tänne, sillä yhteyttä ottanut nainen oli Suomesta.

Nyt suhde ei enää kukoista. Heidän tuttavuutensa kuitenkin syntyi jo kesällä 1964, jolloin Conrad kiersi Suomea tivolin mukana. Hän lauloi tivolissa Suolahdesta kotoisin olleen orkesterin vokalistina. Oli siinä sen ajan yleisöllä vetonaula ihmeteltäväksi: soitettiin viimeistä huutoa olevaa musiikkia ulkomaisten pop-listojen kärjestä, laulajana vierailija suoraan ei mistään vähemmästä kuin Lontoosta. Vau!

Rauhallista Joulua ja menestystä v. 2018 kulttuuritoiminnan tukijoillemme

**LÄÄKÄRI-OPTIIKKA
SILMÄKULMA OY**
PATTIJOKI

**ERIKOISPURKU
VAAJAKOSKI OY**
Jyväskylä, 0400 648590

Koivunen Oy

**As.ajo.tsto
Bergholm Oy**
Espoo

**INSTRUMENTARIUM
PARAINEN**

**Kerimäen Kukka- ja
Hautauspalvelu
Matti Malinen Ky**

**JÄMSÄN
KIINTEISTÖHUOLTO OY**
JÄMSÄ

EUPART OY
KIUKAINEN

**Uudenkaupungin
seurakunta**

**Länsikeskuksen
Apteekki, Turku**
www.lansikeskuksenapteekki.fi

**TURUN
OPTILLINEN LIIKE OY**

**Turun
Vapaavarasto Oy**

AK-RAUDOITUS OY
MÄNTSÄLÄ

Sähkö-Jore Oy
TURENKI

Niklashipping Oy LTD

**Porvoon suomalainen
seurakunta**

KERAGROUP OY
ORIMATTILA

**Rovaniemen
seurakunta**

SULZER

Imatran YH-Rakennuttaja Oy
Esterinkatu 10, Imatra, 05-235 2800

**Helsingin
seurakuntayhtymä**

Silmäoptiikka
Kuusankoski, Kouvola, Hamina, Karhula, Inkeroinen
www.silmaoptiikka.fi

K. Jousmaa Oy
TAMMISAARI

Opti-Silmä
OULU
p. 08-311 4906

Putkiset Oy
Terästie 24, KERAVALA
www.putkiset.fi

LTR
LAPIN TEOLLISUUSRAKENNUS OY
Välikatu 1
94100 KEMI
Puh. 0207 630 606
Fax 0207 630 601
Hallituskatu 14 C 47
90100 OULU
Puh. 0207 630 620
Fax 0207 630 621
Korttite 3B
001900 Nurmijärvi
Puh. 0207 630 650
Fax 0207 630 651

PE-ME KY
PETÄJÄVESI

Pohjolan Silmäasema
Isokatu 43, OULU, 08-373 927
Silmäasema Puistola
Isokatu 16, OULU, 08-554 4360
Toritie 1, PUDASJÄRVI, 08-822 416
www.silmaasema.fi

OP-Ylä-Kainuu
Suomussalmi - Puolanka
010 257 2101 - op.fi

FINNVUES OY
HELSINKI

**Hitsaus- ja
Korjauspalvelu
SEPPÄNEN**
Ämmänt. 7,
89600 SUOMUSSALMI
Puh. 044-204 5208

Suomen Palveluskoiraliitto ry
toivottaa harrastajille
ja yhteistyökumppaneille
rauhallista joulua ja
menestyksestä
uutta vuotta!
SPKL
SUOMEN PALVELUSKOIRALIITTO

Santen
A Clear Vision For Life®

KÄSIKELLOT SOIMAAN!

MuM, Sibelius-Akatemi-
an aineosaston johta-
ja Seppo Kirkinen saa-
puu Näkövammaisten
Kulttuuripalvelun järjes-
tämään käsikellot-tee-
mailtaan isoine, kolise-
vine kärryineen, joissa
on salkkuja.

Teksti: Marianne Tenhami

Salkuista paljastuu patjoja ja tietys-
ti käsikelloja sekä chimeskelloja. Il-
lan aikana saamme tutustua molem-
piin kelloihin, niiden historiaan, val-
mistukseen ja rantautumiseen Suo-
meen. Soittaminenkin yhdessä on-
nistuu hienosti.

**Käsikellot eivät saa kolhiintua. Niin-
pä niitä on** kuljetettava varta vasten
niille tehdyissä salkuissa ja ennen
soittamista ja soittamisen jälkeen ne
asetetaan niille tarkoitetuille patjoil-
le. Käsikelloja on puhdistettava huo-
lellisesti. Niihin ei saa jäädä sormen-
jälkiä eikä likaa, joten soittajilla on
oltava hansikkaat kädessä käsikello-
ja soittaessaan. Kullakin käsikellolla
on oma äänensä sävelasteikolla. Sä-
velistä syntyy melodioita ja sointuja
käsikelloja yhdessä soittaessa. Ku-
kin soittaja soittaa yhdestä jopa kah-
teen- tai neljääntoista käsikelloa.

- Käsikellojen soittaminen on yh-
teistyötä. Ennen uuden kappaleen
aloittamista kappale on kellotetta-
va eli sovittava, kuka soittaa mitään
kelloja tässä kappaleessa. Kellot laite-
taan pöydälle patjoille ihan samaan
järjestykseen kuin pianonkosketti-
met. Käsikellokuoroissa ja -yhtyeis-
sä on myös niin sanottuja tuplakello-

ja. Jos jollakin on vähemmän soitet-
tavaa bassossa, hän voi auttaa toista
soittajaa nopeissa, korkeimmissa dis-
kanttisävelissä.

Yhtye- ja kuorosoittamisen lisäksi
käsikelloja voi soittaa myös soolona.
Illan koskettavin hetki oli, kun Sep-
po Kirkinen soitti soolona Jean Sibe-
liuksen Finlandian käsikelloilla, kello-
ja molemmissa käsissä.

Kilisevä saari

Ensimmäiset käsikellot valettiin Kii-
nassa jo 4000, 5000 vuotta ennen
ajanlaskun alkua. Koko oli silloin pal-
jon suurempi kuin nykyisillä käsikel-
loilla. Kiinasta ne kulkeutuivat Lähi-
tään, jossa niitä soittivat juutalaiset
ylipapit. Kreikan ja Italian kautta kä-
sikellot rantautuivat silloiseen Franki-
en maahan eli nykyiseen Ranskaan ja
sieltä Englantiin. Englantilaiset ihas-
tuivat käsikelloihin.

- Englanti on aina ollut käsikello-
jen luvattu maa. Ensin soitettiin kym-
mentä, kahtatoista kirkonkelloa kel-
lon kielestä tulevasta langasta vetä-
mällä. Jokaisella kellolla oli oma sä-
vel ja niinpä siitä muodostui melo-
dia. Kirkonkellojen soittamisen har-
joittelu kuului kylälle ja kyläläisetkin
innostuivat kelloista. Joku keksi, et-
tä eihän kellojen ole pakko olla iso-
ja. Voihan ne valaa pienempäänkin
muottiin. Niinpä ensimmäiset käsi-
kellot valettiin Englannissa 1696 niin,
että ne voitiin tuoda sisälle kirkkoi-
hin ja soittaa sisällä kirkkoissa. Käsi-
kelloista tuli sen ajan hittisoitin ja niiden
soittaminen levisi Englannissa kulo-
valkean tavoin. Georg Friedrich Hän-
del kuvailikin Englantia kiliseväksi
saareksi siellä vieraillessaan, Seppo
Kirkinen kertoo.

Seppo Kirkisen mukaan käsikel-
lon muoto ei ole juurikaan muuttu-
nut 1600-luvun lopulta, mutta nah-
kainen kädensija on korvautunut
muovilla. Tosin maailman vanhim-

Seppo Kirkinen, kuva: Suomen
Kanttori-urkuriliitto

massa, englantilaisessa käsikelloteh-
taassa kädensijat valmistetaan edel-
leen nahasta. Käsikellon valun jäl-
keen se hiotaan ulko- ja sisäpuolel-
ta. Tämän jälkeen käsikello viritetään
halutulle äänenkorkeudelle. Kun kel-
lo on viritetty halutulle sävelkorkeu-
delle, kuunnellaan missä kohdin kello
soi kauneimmin. Haluttu kohta mer-
kitään pienellä naarmulla käsikellon
sisälle.

Käsikellossa enkelimäinen, chimeskellossa untuvainen ääni

Vähitellen idea käsikellojen soittami-
sesta levisi Englannista Australiaan.
1940- ja 1950-luvun vaihteessa käsi-
kellot rantautuivat Yhdysvaltoihin.
Käsikellojen soittaminen levisi ympä-
ri Yhdysvaltoja Kanadaan asti. Kah-
della käsikellot-teemaltaan osallistu-
neella henkilöllä olikin entuudestaan
kokemusta käsikellojen soittamisesta
juuri Amerikassa vietetyn vaihto-
oppilasvuoden takia. Monissa yhy-
dysvaltalaisissa kouluissa ja kirkkois-
sa on käsikellokuoroja ja eri puolilla
Yhdysvaltoja tuhansia käsikelloyhtye-
itä. Sen sijaan manner-Euroopassa
ja Suomessa on kovin vähän käsikel-
lokuoroja ja -yhtyeitä. Seppo Kirkisen
mukaan Euroopassa on alle 50 käsi-
kelloyhtyettä ja Suomessakin vain vii-
si. Kanttori Sinikka Honkanen toi en-

simmäiset käsikellot Suomeen Vantaankosken seurakun-
taan 1991 ja on johtanut Suomen ensimmäistä käsikello-
yhtye Sonusta.

Seppo Kirkinen puolestaan on johtanut käsikellokuoro
Dolcea, johtaa tällä hetkellä käsikelloyhtye Vivia ja tuo
maahan chimeskelloja. Hänen mukaansa chimeskäsikel-
lot on tehty käsikellojen aisapariksi.

- 1970-luvulla englantilainen musiikkiterapeutti käyt-
ti chimeskellojen tapaista soitinta musiikkiterapiassaan.
Hän halusi kehittää soitinta käsikellomaiseksi ja niinpä
ystävän kautta löytyi asiasta kiinnostunut yhdysvalta-
lainen käsikellotehdas. Kehitys alkoi 1980-luvulla ja kes-
ti pari vuotta.

Käsikellot ovat kellonmuotoisia, chimeskellot ovat
muodoltaan kulmikkaita ja putkimaisia ja ne ovat kevy-
empiä soittaa kuin perinteiset käsikellot.

- Käsikelloissa on kuulas, voimakkaan terävä, mutta sel-
vä ääni. Hiljaa soitettaessa ääni on miltei hempeän peh-
meä. Pienissä käsikelloissa ääni on enkelimäinen. Chi-
mes-kelloissa, niin sanotuissa kantikkaissa putkikelloissa
on pehmeämpi, miltei untuvainen ääni, joka herätti mi-
nussa niitä herkkiä, lapsuuden iltasadunomaisia, untuvai-
sia ja hivenen haikeitakin fiiliksiä, luonnehti Tarja Jaakola
molempia kelloja illan aikana soitettuaan.

Jänis istui maassa ja Hämähämähäkki käsikelloilla

Voi miten nostalgiselta tuntui laittaa hansikkaat käteen
ja ottaa vanha kunnon käsikello hyppysiin. Olihan siitä jo
kauan aikaa, kun olin niitä vaihto-oppilaana philadelphia-
laisessa koulussa soittanut. Vähän Seppo Kirkinen joutui
asettelemaan käsikelloa oikeaan asentoon, mutta sitten

*Vasemmalla käsikellonsoittajia Kulttuuripalvelun illassa, yllä kuvi-
tuskuvaa, käsine puuttuu.*

soittaminen lähti vanhasta muistista kuin itsestään. Suu-
rin osa iltaan osallistuneista oli kuitenkin ensikertalaisia,
joten Seppo Kirkinen neuvoi heille ihan alusta lähtien,
miten käsikellosta saadaan kuulumaan ääni ja miten nii-
tä soitetaan oikein.

- Eivät ne pure ollenkaan, hän rauhoitteli pilke silmäkul-
massa käsikelloihin varovasti tutustuvia vasta-alkajia. Pi-
an huone täyttyi käsikellojen sointuvista äänistä kun-
kin yrittäessä saada omaa kelloaan soimaan. Seppo neu-
voi myös, miten käsikellojen ääni pysäytetään tarvittaes-
sa. Patjaa voi myös hyödyntää eri soittotekniikoissa, joi-
ta Seppo Kirkinen meille esitteli niin käsi- kuin chimes-
kelloilla.

Vihdoin päästiin soittamaan. Aloitimme C-duuriastei-
kosta kunkin soittaessa vuorollaan omaa kelloaan. Kun
se alkoi sujua, päästiin soittamaan lastenlauluja. Aloitim-
me helpolla Jänis istui maassa, jossa kaikki voivat soit-
taa omaa kelloaan. Seppo Kirkinen kellotti meille laulun
kertoen, milloin kukin soittaa omaa kelloaan. Laulun sa-
nat olivat tässä hyödylliset, koska jokainen soitti kelloaan
omalla tavullaan: torkkuen sanassa kaksi ensimmäistä ta-
vua soitti A-kello ja en-tavun G-kello. Soinnutus toimi sa-
moin: kukin tiesi, millä sanoilla ja tavuilla juuri hänen soit-
tamansa kello kuului hänen soittamaansa sointuun. Nälkä
kasvaa syödessä, joten siirryimme toiseen lastenlauluun
Hämähämähäkkiin. Kun molemmat laulut sujuivat, kokei-
limme niiden soittamista sekä käsi- että chimeskelloilla.
Oli todella hauskaa.

Tästä olisi hyvä jatkaa. Olisi hienoa, jos Näkövammais-
ten Kulttuuripalvelussa voitaisiin perustaa oma käsikello-
yhtye. Valitettavasti tämä ei kuitenkaan ole taloudellises-
ti mahdollista. Yhtye kun tarvitsisi käsikelloja sekä ohjaa-
jan ja käsikellot ovat todella kalliita. Seppo Kirkisen mu-
kaan yksittäinen keski-c-kello maksaa noin 450 euroa ja
yhtyeeseen tarvittaisiin alussa ainakin kolme oktaavia kä-
sikelloja. Oli kuitenkin huikeaa verestää vanhoja muisto-
ja käsikellojen soitosta ja yhdessä soittaminen toi iloa kai-
kille osallistujille. Sitä olisi mielellään jatkanut vaikka yli-
määräisenkin tunnin.

Avulias Australia

Sydney'n lentokentällä on vilkasta. Silti pitkän, Thaimaasta lähteneen yölennon jälkeen tunnelma tuntuu leppoisalta. Tuntuu kuin olisi tullut kotiin.

Lattiaan on tehty sokean liikkumista helpottamaan merkkejä, jotka uninenkin, kenkään sullottu jalka tunnistaa: röpelöiset viivat johtavat eri suuntiin. Nyppylärypäs kertoo, että edessä ovat portaat. Jopa pienimmissä aussikaupungeissa olen näihin merkkeihin törmännyt. Liikennevalojen äänitunnisteet ovat itsestäänselvyys. Ääni sitten on aivan omanlaisensa: Vihreän valon vaihduttua äänekäs "tsiuuu" herättää pilkkivänkin kulkijan.

Mutta takaisin Sydney'n lentokentälle. Kaivan käsilaukustani liikennelaitoksen korttia, joka on painettava lukulaitteeseen ennen junaan tai bussiin astumista ja sitten vielä matkan päätteeksi. Minkäänlaiset valikot tai muu nappuloiden nypläys eivät päänsärkyä aiheuta, sillä kortilta nirhaistaan juuri oikea matkahinta. Sunnuntaisin saa jopa ajella alle kolmella dollarilla rajattomasti.

Painan kortin sileän puolen vasten lukulaitetta. Kuuluu piippaus, ja portti aukeaa. Junan tulosta kertoo selkeä kuulutus: raiteen numero ja junan seuraavat asemat luettelaa. Astun varoitusviivan yli täyteen vaunuun. Avulias aussimies pomppaa heti pystyyn ja antaa minulle paikansa.

Kuulutus varoittaa oven sulkeutumisesta ja kertoo, mitä asemaa kohti juna seuraavaksi lähtee.

Jatkamme matkaamme bussilla. Bussissa lukija on oven-suussa, enkä millään saa kortillani siihen osua. Napakka käsi tarttuu ranteeseen ja ohjaa korttini oikeaan paikkaan. Tuoli allani on lämmin. Jokuaussi on luopunut siitä takiani ja seisoo nyt täydessä bussissa.

"Istutko hyvin? Voinko lähteä liikkeelle?" kuljettaja kysyy. Hän lupaa myös kertoa, koska olemme määränpäässäni, busseissa kun ei toistaiseksi ole kuulutuksia.

"Voi miten avuliaita ihmisiä!" huokaisen jälleen kerran. Tällainen lähimmäisenrakkaus ei turruta, vaikka olenkin viettänyt tässä maassa jo kuukausia. Kun vaikkapa muistelen junamatkaani Melbournesta Newcastleen, jopa minäkin mykistyn. Juna oli teknisen vian takia useita tunteja myöhässä. Vaihtoon jäi siis todella vähän aikaa. Konduktööri ja Sydney'n aseman henkilökunta auttoivat meidät ja laukkumme seuraavaan junaan. Silti tulomme venyi pitkälle pikkutunneille. Kun konduktööri ojensi minulle taksisetelin, saatoin tuskin uskoa näkemääni. Asemalta ystävämme luo oli noin tunnin matka! Mutta oikein olin ymmärtänyt: rautatieyhtiö maksoi meille taksin. Kiitokseni tietenkin kuitattiin maan tavalla: "No worries!"

Vaikka museoissa ja tapahtumissa on isoja DON'T TOUCH -kylttejä, sokean kohdalla tehdään poikkeus. Satavuotiaan raitiovaunun kuljettaja antaa minun jopa istua

Pendigon vanhassa kultakaivoksessa, jossa sain tutkia käsin kaikkea.

kuskinpenkille ja näyttää vanhoja ohjainlaitteita. Vanhasa kultakaivoksessa saan tutkia koneita rauhassa. Lammashärmä hakee minua varten vartavasten lampaan silittäväksi tapahtumassa, jossa sata lammasta on näytteillä vasta lanseeratun hoitotuotteen kunniaksi. Keskiajan ritariturnajaisissa pääsen tutkimaan miekkoja, haarniskointia ja muita asusteita, joista en ole näihin päiviin asti tieninyt mitään. Viinitiloilla saan katsella viinin valmistuksessa tarvittavia laitteita ja astioita sekä tietenkin esittää arvioni viinien mausta.

Matkustettaessa on tietenkin päästävä tutustumaan paikallisiin tuotteisiin. Ostoskeskukset ovat todellisia tuoksuparatiiseja: vaatekaupat, kemikaliot, ravintolat ja ruokakaupat kilpailevat sierainten huomiosta. Toisin kuin Saksassa, täällä ei kuitenkaan tuijoteta kiukkuisesti, kun tutkin kauppojen valikoimaa. Pikemminkin minuun suunnataan ihailevia katseita: "Wow, hän tutkii, mitä kau-

Sydneyssä keskiajan markkinoilla sain kokeilla mm. miekkoja.

passa on saatavana. Oho, mistä hän tunnisti Dairy Milk minttusuklaalevyn?" Tuoksusta ja muodostahan minä sen tunnistin. Joskin uusiin makuihin on helppo tutustua: hyllyllä ei tarvitse pyöriä pitkäänkään, kun jo joku asiakas tai myyjä tulee tarjoamaan apuaan. Ja paikallisethan ne parhaiten tietävät, mikä maistuu. Kun pudotan vahingossa keppini, en ehdi itse sitä lattialta poimimaan ennen kuin se jo ojennetaan minulle.

Donat Kingissä käy kuhina eikä ihme, saahan sieltä muhkeita, tuoreita donitseja. Myyjä kuvailee minulle yksityiskohtaisesti valikoimaa: vaniljatäytteisiä, sitruunalia ja vaahtokarkeilla kuorrutettuja, kinuskilla täytettyjä ja kuorrutettuja tai kanelissa pyöritettyjä donitseja muutama mainitakseni. Käteinen on vähissä. Löydän vain isoja senttikolikoita, en ainuttakaan pikkiriikkistä kahden dollarin kolikkoa. Ojennan pankkikortin myyjälle. Hän ei pyöräytä näppistä miehelleni eikä puhu minulle hänen kauttaan. Koodi on australiassakin helppo näppäillä vitosen kohdalla olevan pisteen ansiosta.

"Moi!" viereisen hampurilaispaikan myyjä, noin 12-vuotias, viikonloppuna pelirahaa tienaamassa oleva poika huikkaa. "Otatko saman kuin viime viikolla?" Pitäähän sitä pojan pelikassaa kartuttaa, joten tilaan kanahampurilaisen. Vaikka annokset haetaan vuoronumeroilla, poika tuo ruuan minulle pöytään ja toivottaa vielä hyvää päivänjatkoa.

Päivästä tulee hyvä, kuten niin monista muistakin. Tässä maapallon kolkassa maailma pyörii kuten pitääkin.

Jonna Mononen

Satavuotiaan raitiovaunun ohjaimissa.

*Vuosi
Australiassa
4*

YKSITYINEN MAANPUOLUSTUSMUSEO

Teksti: Marita Vainio
Kuvat: Sa-int Maanpuolustusmuseo

Turun Iso-Heikkilään avautui uusi, yksityishenkilön ylläpitämä museo tämän vuoden heinäkuun lopulla. Sa-int Maanpuolustusmuseossa on nähtävillä Suomen sotiin 1900-luvulla liittyvää esineistöä ja kirjallisuutta.

- Oma keräilyharrastus ja kiinnostus historiaan mahdollisti näyttelyn avaamisen, paljastaa museoisäntä Antti Survon. -Halu tuottaa historiatietämystä eri tavalla myös muille, oli yksi motiivi ryhtyä pitämään näyttelyä.

Survosella on näkövammaisen tytär, joten ideoita ja vinkkejä on tullut tätäkin kautta. Paikka on vielä tuntematon suurimmalle osalle ihmisistä. Itsekin sain tiedon Facebookin kautta.

Saa koskea!

Vierailimme museossa mieheni kanssa. Olen kuunnellut jonkin verran sota-aikaa, varsinkin talvi ja jatkosodan aikaa käsitteleviä kirjoja, esimerkiksi Pääntalon ja Laila Hietamiehen (nykyinen Hirvisaari) kirjoja, joissa käsitellään talvi- ja jatkosotaa niin siviilien kuin sotilaittenkin näkökulmasta, siispä itselläni oli jonkinlainen oma mielikuva asioista ja esineistä, joten olikin todella mielenkiintoista päästä tutustumaan museon aineistoon ja saada oikea käsitys noista jo onneksi menneisyyteen jääneistä esineistä.

Museo on siitä erikoinen, että esineisiin ja aseisiin saa vapaasti koskea kuka tahansa, vaikka ei olisikaan näkövammaisen.

- Koskettaminen on ollut elämys usealle, koska tämän tyyppisiin esineisiin ei juuri missään pääse tutustumaan. Kaikki aseet on deaktivoitu, eli tehty toimintakyvyttömiksi, joten niiden painoa ja kokoa voi turvallisesti tunnustella, museoisäntä sanoo.

Kaunis käsikranaatti kädessä?

Omiin hyppysiini munan mallinen käsikranaatti tuntui jopa kauniilta. On kai vähän liikaa sanottu tappavasta aseesta. Kokeilin myös aseitten painoa. Molemmat isoisäni sekä kummisetäni ovat olleet sodassa; äitini isä kaatui jatkosodassa Äänisjärven rannalla vuonna 1941. Väkiinkin ajattelin näitten miesten rämpimistä metsissä, kaikissa sääoloissa painavien aseiden ja muun varustuksen

kanssa. Koskaan he eivät näistä kertoneet.

Itseäni kiinnosti lähinnä se muu esineistö: puvut, ruokailuvälineet, jalkineet ja sen sellaiset.

Sota-ajan puukenkkiä tutkiessa oli kiva leikitellä ajatuksella miltähän tuntuisi kävellä tällaisilla säässä kuin säässä.

Kenttäpakin, josta sotilaat söivät kenttäoloissa, minulla oli ihan erilainen käsitys. Samoin lottapuvun materiaalia luulin ihan toisenlaiseksi.

Museossa ei ollut muita meidän sinne mennessä, joten Survon ehti tehdä meidän kanssa perusteellisen kierroksen, ennen kuin muita asiakkaita tuli paikalle. Lehtiin ja kirjallisuuteen emme tällä kertaa tutustuneet. Lisäksi museossa on käynyt jonkin verran näkövammaisia. Museoon on mahdollista tutustua suuremmallakin porukalla, kunhan ajan sopii etukäteen museoisännän kanssa.

Sa-int maanpuolustusmuseo

Osoite: Iso-Heikkiläntie 5, 20200 Turku. Puhelin aukioloaikoina: 041 544 5405. Avoinna 13.00-17.00, ti suljettu. Museoisäntä: Antti Survon. Museo on yksityishenkilön omistuksessa, joten avustaja-alennukset eivät ole voimassa. Sisäänpääsymaksu 8 euroa, eläkeläiset 6 euroa. Museo on esteetön. Muista lisää fb: sa-int maanpuolustusmuseo.

Rauhallista Joulua ja menestystä v. 2018
kulttuuritoiminnan tukijoillemme

Valtimon Sähkötyö Oy

Teollisuustie 1, NURMES
013-450 505, 0500-372 823
valtimon.sahkotyo@oyk.fi

Miehemme Lieksassa: Matti Harakka, 0400 150 668

Näkemisen ja silmä- terveyden toimiala NÄE ry

METSÄPALVELU Turunen Oy

Kauppatie 11, 81200 ENO
Puh. 0500 278 828, fax (013) 719 910
tuomo.turunen@metsapalveluturunen.fi

Puistosairaalan Silmälääkärit Oy

Puistokatu 4, 40100 Jyväskylä
010 279 2230, 010 279 2236
Fax (014) 339 0175
Ajanvaraus 9-17, pe 9-13

Putkiwuorio Oy

Pikkupurontie 22
00880 HELSINKI
Puh. 09-755 2800
• LVI-alan osaamista
www.putkiwuorio.fi

Met Näkkärit -teatteriryhmä Kahdesta ikkunasta -näytelmässä: liikkumistaidonohjaaja Heli (Kerttu Alatorvinen), näkövammaisen Oskari (Matti Siivola), Oskarin ja Aulin "vauva", sokeutunut Auli (Soile Järvirova), Kirsti Reijonen ja näkövammaisten haltija Iiris (Maarit Lehtosalo).

PARAS HUVITUS on mielikuvitus

Kerttu Alatorvinen eli yli 80-vuotiaaksi ennen kuin rohkeni esiintyä oikealle yleisölle.

Teksti Kirsti Reijonen
Kuvat Jorma Reijonen, Kerttu Alatorvisen kotialbumi

Kerttu on leikkinyt haavemaailmassaan lapsesta saakka laulajaa, tanssijaa ja näyttelijää. - Minä en lapsena oikeastaan koskaan haaveillut tulevani suureksi tähdeksi. Mielikuvituksessa olin jo suurilla lavoilla esiintyvä tähti, muistee Kerttu Alatorvinen (83 v).

Teatteriryhmä imaisi mukaansa

Näyttämölle pääsy toteutui syksyllä 2016. Kerttu rohkaistui ilmoittautumaan Lapin Näkövammaiset ry:n Met Nä-

kärit -teatteriryhmään.

Silloin alkoivat Kahdesta ikkunasta -näytelmän harjoitukset. Esiityksen käsikirjoitti Soile Järvirova ja ohjaajana toimi käsikirjoittaja-ohjaaja Tuula Väisänen.

- Teatteriryhmään meno oli kuin olisi tullut vihdoin kotiin. Olen nauttinut ja meidän ohjaaja on kannustanut ja saanut minuun rohkeutta esiintyä.

Näytelmää esitettiin Rovaniemellä, Torniossa ja Sodankylässä- Viimeinen näytös oli Oulussa marraskuussa 2017.

Rohkeutta esiintymiseen

Näytelmäprojektiin heittäytyminen on tuonut Kertulle itseluottamusta esiintyä yksin myös muissa tilaisuuksissa. Aikaisemmin esiintyminen oli rajoittunut perhepiiriin tai yhteislauluihin.

Lapsuus pikkukylällä Lapissa

Lapsuuden perhe asui Sodankylän Seipäjärvellä. Perheeseen syntyi 13 lasta.

Met Näkkärit -teatteriryhmän näyttelijät astumassa lavalle: Kirsti Reijonen, Kerttu Alatorvinen, Soile Järvirova, Matti Siivola ja Maarit Lehtosalo.

Kahdesta ikkunasta -näytelmässä Heli (Kerttu Alatorvinen) ja Auli (Soile Järvirova). Alla Heli (Kerttu Alatorvinen), Oskari (Matti Siivola) ja Auli (Soile Järvirova)

- Muistan lapsuuteni onnellisena vaikkakin tiukkaa oli ja köyhääkin. Isä oli sotahommissa viisi vuotta ja äiti huolehti yksin perheestä, kaksoiset oli juuri silloin pieniä, lehmät piti hoitaa ja kaikki. Täytin kymmenen vuotta evakossa ollessa.

Isästä yksinhuoltaja

Äiti kuoli keväällä Kertun täyttäessä 14 vuotta. Perheen vanhimmalle tyttölle lankesi äidin tehtäviä isän avuksi siihen asti kun hän meni naimisiin 18-19 vuotiaana, jolloin seuraavaksi vanhin tyttö siirtyi äidin tehtäviin.

Kerttu oli lapsikatraan vanhimmasta päästä. Hän hoiti Leila-siskon kanssa vuoroviikoin karjan ja sisätyöt.

- Lapsuus loppui siihen, mutta haavemaailma ei koskaan, naurahtaa Kerttu.

Lehdet innoittajina

Naapureilta ja heidän rengeiltään saatiin luettua aikakauslehtiä.

- Minähän ihan ahmin niitä, luin ja innostuin kaikesta kauniista.

- Muistan italialaiset Sophia Loren ja Gina Lollobrigida ja amerikkalainen lapsitähti Shirley Temple. Ihailin niitä kuvia lehdissä ja laitoin hiuksiani samalla tavalla. Gracy Kelly oli minusta ihan huipputähti ja myöhemmin suomalainen Taina Elg ja Armi Kuusela, kun hänestä tuli missi, hehkuttaa Kerttu.

Haaveilua kannolla

- Naispääosien esittäjien kuvista sain innostusta kuvitteluleikkeihin. Joskus oli aivan pakko kiipaista metsään kannon päälle istumaan ja haaveilemaan.

- Vaipuessani haaveisiin tai nähdessäni unia niissä oli omituista se, että kun tanssin oli toinen jalkani aina toista lyhyempi. Nythän tuo on totakin, kun lonkkani on leikattu niin monta kertaa.

Perhepiirissä teatteria

Kerttu muistelee, kuinka hän näytteli haamua: Siskot olivat varanneet sängyt itselleen. Kerttu keksi ottaa käteensä hiilihangon ja heilutti sitä silmät kiinni huutaen: "Sokea ei näe mitään!" Siskot luikkivat vauhdilla ulos. Näin Kerttu sai varattua itselleen hyvän petipaikan.

Tanssijatar mutaojassa

Isä suhtautui lämmöllä ja humoristisesti tyttönsä haaveiluun.

- Sattui kerran, kun heinät oli niitetty karrelle, selin haravoin niitä, hajottelin, että heinät kuivaa. Enhän minä tietenkään ajatuksissani vilkaisut taaksepäin ja siellä oli hirvittävän syvä mutaoja. Isä ja velipoika Paavo katselivat, että ei se tyttö mitään näe eikä kuule, tuohon se menee, mennään lähemmäksi. Minähän sitten hupсахdin sinne. Olin ihan mutainen ja aloin huuta-

Muistojen kuvia vasemmalta: Kerttu hienona rouvana (n. 26-v.) Kokkolassa. Kerttu 60-vuotissyntymäpäivänään. Takana itse maalattu maisemataulu Lapin luonnosta. Iloinen Kerttu ystävänsä syntymäpäivillä syksyllä 2016. Vasemmalla alhaalla Kerttu perheineen 1960-luvulla. Lapsilla äitinsä neulomat asut.

Elokuva-aitta

- Ensimmäinen lehti, jonka tilasin, oli Elokuva-aitta. Minulle tuli lehti monia vuosia.

Sodankylään paluu

- Suurin syyhän se oli koti-ikävä, joka toi takaisin, ensin Kittilään ja sitten Sodankylään 1960-luvulla.

Tulipalo

Kerttu on kirjoittanut runoja ja kirjaa, maalannut tauluja sekä tehnyt käsitöitä. Kodin tulipalossa vuonna 2003 tuhoutui kaikki, myös valokuvat. Tärkeät muistot pysyvät kuitenkin mielessä.

Kuvailutulkkkaus

Viime kesänä Sodankylän elokuvajuhlilla Alatorvisen Kerttu pääsi ensimmäisen kerran kuvailutulkattuun elokuvanäytökseen. Näytelmäesitysten yhteydessä kuvailutulkkkaus oli jo tullut tutuksi.

- Kuvailutulkkkaus selvittää tavattomasti tapahtumia ja henkilöitä. Mieli hahmottaa esityksen silmien eteen.

Kerhot ja retket

Kerttu on sosiaalinen ja haluaa tavata muita ihmisiä, siksi hän osallistuu paikalliseen kerhotoimintaan ja retkille.

- Iloinen mieli ja huumori on parasta elämässä.

Teatterikiertueiden esityksiä on mukava seurata omalla paikkakunnalla. Näön ja kuulon heikentyminen tuo omat haasteensa. Toivottavasti vammaiset katsojat huomioitaisiin entistä paremmin esityspaikoilla.

Omat valinnat

- Teen kovasti töitä voimistelemalla ahkerasti, jotta saan pidettyä liikuntakykyni.

Ihmisen ikääntyessä on tärkeää säilyttää itsenäisyys ja mahdollisuus omiin valintoihin. Unelmien toteuttaminen lisää onnellisuutta.

- Vilkas mielikuvitus on köyhän ihmisen suurin huvitus, yhtyy Kerttu vanhaan viisauteen.

maan kauheasti. Isä ja Paavo tulivat ja vetivät minut ylös. Isä tuumasi, että mistäs tämä tyttö tulee. Minua niin nolotti ja hävetti.

Kauneutta margariinista

- Samassa paikassa sattui sellainen, kun oli ruokatunti, ei ollut voita, niin margariinia laitettiin leiville. Minä siitä vähän nipistin ja menin kauemmaksi hoitelemaan naamaani, että tulisin kauniin ruskeaksi. Isäkin sieltä kerran huuteli: mihin katosi se margariinipaketti? Laila-sisko siihen, ettei sitä tarvitse kysyä, Kerttuhän se tuolla vissiin haaveilee, kun margariini kiiltää naamassa. Se ruskettaa itteään siellä.

- Kyllä nämä välillä naurattaa, kun mieleen tulee.

Vihdoin elokuviin

Ensimmäisen kerran Kerttu pääsi elokuviin rippikoulua käydessään, jolloin oltiin ensimmäistä kertaa maalikylällä eli isolla kirkolla eli Sodankylässä.

Viljami-setä ja isä veivät Kertun rippilahjaksi elokuviin. Katsottavana olikin sotaelokuva, joka vaikutti voimakkaasti isään. Setä lähti viemään isää ulos ja tytär seurasi pelästyneenä.

Kaupunkiin työn perässä

19-vuotiaana nuori neiti kihlautui ja vuoden päästä 1954 vietettiin häitä. Pariskunta muutti Kokkolaan työn perässä. Kaupungissa nuoripari kävi usein elokuvissa.

Tanja Rantalainen

KULTTUURIN TUULAHDUKSIA

Huiman hyvää joulua !

Yleisradio on tänä vuonna lisännyt kuvailutulkkaukset tuotantonsa huimasti. Joulukuussa on saatu tai saadaan nauttia kahdesta kuvailutulkattusta televisiodraamasta: Tapio Piiraisen **Linnan juhlista** 3.12. ja Heidi Köngäksen **Nuoruustangosta** 17.12.

Historiaa tehdään siinä kohtaa, kun Yle lähettää ensimmäisen lastenohjelman kuvailutulkattuna ja näin todella tapahtuu: **Joulukalenteri** on lämpöinen tarina rohkeudesta olla se mikä on. Kaino Juhana, Huima Hurja ja Serkkku Shh solmivat ystävyssopimuksen ja päättävät ottaa selvää Joulupukin salaisesta kirjasta. Kirjan etsintä muuttuu seikkailuksi, jossa joudutaan pohtimaan mikä on oikein ja mikä väärin. Tarinan on käsikirjoittanut Kati Kaartinen ja ohjannut Olli Mononen.

Joulukalenteri alkaa 1.12.2017 ja viimeinen jakso esitetään jouluaattona 24.12.2017. Kuvailutulkkauksen kuulee digiboksin hollanti-äänivalinnan kautta, samalla tavalla kuin äänitekstityksenkin. Joulukalenterin ovat kuvailutulkanneet Anu Aaltonen, Maija Hirvonen ja Eija Paasu. Kuvailutulkkaukskonsulttina on toi-

minut Heikki Ekola. Kuvailutulkauksen lukee Antti Jaakola. Joulukalenteri tulee myös Yle Areenaan.

Eikä siinä vielä kaikki. Näkövammaisille lapsille ja lapsenmielisille on kuvailutulkattu Tove Janssonin rakastettuun Taikatalvi -kirjaan perustuva animaatio **Muumien taikatalvi** MovieReading-sovellukseen. Kuvailutulkaukselta vastaavat Anu Aaltonen ja Carita Lehtniemi. Konsulttina on toiminut Heikki Ekola. Lukija on Anu Aaltonen.

Elokuvan tarina perustuu Tove Janssonin vuonna 1957 julkaisemaan Taikatalvi-kirjaan. Elokuvan ovat ohjanneet Jakub Wronski ja Ira Carpelan. Suomenkielisinä ääninä kuullaan mm. Vesa Vierikko, Oiva Lohtanderia, Maria Sidiä ja Dianda Floresia. Oman tunnelmansa elokuvaan tuo myös taustalla kuultava Prahan filharmoninen orkesteri sekä Jori Sjöroosin säveltämä ja Paula Vesalan sanoittama elokuvan tunnuslaulu Talvimaa.

Talvi tekee tuloaan Muumilaaksoon. Nuuskamuikkunen nostaa repun selkäänsä ja lähtee retkilleen, muumiperhe valmistautuu talviunille. Mutta tämä talvi on erilainen – Muumipeikko päättää pysytellä hereillä ja lähteä tutkimaan talven ihmeitä.

Onnellista joulunaikaa, toivottaa **kulttuurisihteeri**

Gyöngyi
Pere-Antikainen

HEIJASTUKSIA

Ylistys kuvailulle

Se aurinkoisen loppusyksyn aamuhetki metsäpolulla oli niitä hetkiä, jotka muuttavat pitkäksi aikaa elämän suuntaa. Pieni lipsahdus, sivuluisu kuralammikkoon ja pohjeluu poikki. Istun yksin kaulaa myöten liejussa, eikä hätääntyneestä koirastani ole mitään apua. Odottelen aikani nilkkaa hie-roen, jos pääsisin ontumaan ihmisten ilmoille, mutta jalan päälle on mahdotonta varata.

Onneksi, tuumin, olen kaukoviisaana ladannut kännykääni 112-sovelluksen, jonka pitäisi lähettää automaattisesti hätäkeskukseen tarkat sijaintitietoni. Kaikki asetukset ovat oikein, silti koordinaatit eivät näy puhelun vastaanottajalle.

Vasta loppukesällä uudelle asuinalueelle muuttaneena täysin sokeana ihmisenä olen hankalan haasteen edessä: miten navigoin ambulanssin puhelimitse perille metsäpolulle? Kyseessä on iso vehreä alue metsäpalstoinen, niittyineen, peltoineen ja urheilukenttineen, ristiin-rastiin sora- ja hiekkateitä, polkuja ja jokunen harva nimetty katu asutuksineen lähinnä alueen rajamailla.

Muistelen alun reittiharjoituksia ja harvoja vapaamuotoisia kävelyjä eri ihmisten kanssa. Joskus kuljettiin rupatellen kaiken maailman asioista antaen koiran johdattaa meitä minne se ikinä tahtoi. Joskus kanssakävelijät innostuivat kuvailemaan ympäristöä, joskus annoin kuvailun vartavasten avustajalleni tehtäväksi. Mietinnän alla on ollut jopa kohokartan teettäminen alueesta, mutta se ei ole vielä edennyt suunnitelmaa pidemmälle. Nyt siis muistelemaan kaikkea kerrottua!

Arvelen minulla entisenä näkevänä olevan hyötyä vahvasti visuaalisista sisäisistä silmistäni. Missä tahansa kuljen, mitä tahansa teen, luovat aivoni monen vuoden sokeuden jälkeenkin värikästä ja elävää kuvaa eteeni. On sitten aivan eri asia, missä määrin tuo luomani sisäinen kuva pitää paikkansa, heijastaako se todellisuutta. Tässä ja nyt mitataan sekä mukanani kulkeneiden ihmisten kuvailun että omien sisäisten kuvieni todenperäisyys.

Alan kertoa ambulanssimiehelle ensin summittaisia, sitten yhä pienempiä detaljeja lähistöstä, yrittäen piirtää samalla suuntaviivoja. Mietin etäisyyksiä tiettyihin tunteimiini katuihin ja maamerkkeihin nähden: koulu, parkkipaikka, ostoskeskus ja koirapuisto rajaavat aluetta aivan liian laajassa kaaressa, metsäpalstoja tuolla alueella on ainakin kolme. Tosin koulun välitunnin äänimerkki kuuluu olinpaikkaani etäältä ja lähistöllä on ehkä kauempakin erottuva kallio. Tärkeimmäksi aluetta hahmotellessa muodostuu rykelmä laajaa huomiota herättäneitä värikkäitä minikokoisia omakotitaloja pikku tontteineen, niitä on kolmisenkymmentä taloa siistissä muodostelmas-

sa metsäni ja naapurikaupunginosaan vievän soratien laidalla. Auttaisiko tämä yksityiskohta mitään?

Sitten on siirryttävä kuvailusta äänimaailman puolelle. Ambulanssi kiertää metsää ja huudattaa torvea aika ajoin ja lopulta se kuuluu minulle asti. Siinä vaiheessa paikan-tamiseni on enää lastenleikkiä. Minut peitellään ja kannetaan paareilla autolle, elintoimintojani mitataan ja ensihoitaja kertoo koko ajan, mitä milloinkin on tekemässä, kertoo mittaustulokset ja kuvailee tarkkaan koirani käyttäytymistä.

Sairaalassa valtakuntani rajoittuu sänkyyn, jossa on ylös nostetut laidat. Makaan silmät ja myös sisäiset silmäni suljettuina, mietin lähinnä selviämistekniikoita, koiran ja kissan hoitoa ja latureiden järjestämistä. Kipu, pelko ja huoli täyttävät päätäni mustalla pyörteellä, johon kuvia ei mahdu.

Onnistuneen leikkauksen jälkeen pyörteet rauhoittuvat vähitellen, usva häviää ja kuvat alkavat taas kiinnostaa ja ilmestyä. Saapaskipsini on tummanliila mustin tarroin, pyjaman housut vihreät ja paita vaaleanharmaa, kylpytakki vaaleanpunainen ja reittä pitkin kulkee lääkärin kestotussilla piirtämä musta nuoli. Muuta en vielä näe - tai siis olen näkevinäni -, kenties nuo toiset potilasvuoteet ja oviaukon, mutta onko sänkyjen välillä verhot tai sermit, siitä en muista ottaa selvää, ne eivät ainakaan kahise.

Vasta siirryttyäni kuntoutussairaalan puolelle sisäiset silmäni avautuvat kunnolla. Rakennus on upouusi ja hienoksi kehuttu ja totta kai minua kiinnostaa, arkkitehtuuri ja sisustaminen on aina kiehtonut minua. Tästä alkaa sydäntä särkevä ja riemukas matka uusiin visualisoituihin kokemuksiin. Sydäntä särkevä, koska melkoisen suuri osa ihmisistä, joita kohtaan, hoitajista, vierailijoista ja keskustelukumppaneista ei tunnu käsittävän, miten paljon ympäristön monipuolinen kuvaus minulle merkitsi. Kun siirrytään rakennuksesta toiseen putkea tai siltaa pitkin, en saa irti sänkyäni kärräävältä pojalta enempää kuin että olemme toisessa kerroksessa ja sekin saattaa tarkoittaa tulevaa osastoani. Mutta ovatko putken tai sillan seinämät lasia? Mitä allamme näkyy?

Seuraavien päivien aikana saan runsaasti vieraita. Vaikka istun tai makailen pääsääntöisesti sängyssäni, alkaa iso huoneeni tuntua niin tutulta, että katseeni pysyy merkkeihin sen pieniä yksityiskohtia, vaikkei niitä pääsisikään koskettamaan. Seinäkello oven yläpuolella, kehystetty taideteos, puinen kaide kohti kylpyhuonetta, paljon valkoista ja vaaleaa puuta, kevyt valoverho ikkunan edessä ja suljetut sälekaihtimet käytävään antavassa ikkunassa, lepotuoli, apupöytä tietokoneelleni, sängyn

yläpuolella pieni radio, pilkullinen harmaa lattia. Kylpyhuoneessa harmaa ovi ja yksi seinä raikkaan havunvihreä, muut pinnat valkoisia ja kromattuja. Jotkut yksityiskohdat puuttuvat vielä, huomaan. Minkävärinen on lasketta-va suihkutuoli? Mitä ikkunastani näkyy ja milloin aurinko paistaa huoneeseeni?

Totean, että jotkut hoitajat ovat luonnonlahjakkuuksia kuvailun saralla. Eräs kertoo heti esittäytyessään hänellä olevan vitivalkoisen tukan, toinen antaa rollaattorilla liikkeessani suunnat asiantuntevasti kellotaulun mukaan, kolmas kertoo laveasti sairaalavaatteiden värikoodistosta. Kömpelöitä tilanteita sattuu myös paljon. Eräs hoitaja ohjaa minua vain hokemalla "ei tuonne, vaan tuonne, ei kun tuonne, tuonne noin". Toinen huutaa huoneeni ovelta kylpyhuoneeseen: "Kun olet valmis, vedä punaisesta narusta!" Kun kolmannelta kysyn, mitä on lounastarjottimellani, hän vastaa siinä olevan vettä ja maitoa ja leipää ja päivän ruokaa ja eräs lääkintähoitaja jättää pienet kipot särkylääkkeineen joka kerta eri paikkoihin mainitsematta niistä minulle. Enemmän on kuitenkin heitä, jotka näkevät vaivaa kuvaillakseen minulle edes vähäisessä määrin kalusteita, esineitä, värejä ja näkymiä tekemistensä sivussa. Päivähuoneen vakiopotilaista eräs tervehtii minua säännöllisesti ilmoittamalla, että vaikka salaatissa on jotain punaista, se ei ole minulta kiellettyä tomaattia. Jokainen vierailija rikastuttaa jo kertynyttä kuvaa huoneestani ja koko sairaalasta uusilla ja taas uusilla yksityiskohdilla. Erät ystävät miltei herkuttelevat kuvamillään väreillä ja muodoilla, mielessäni käväisee epäilyksen häivä, mahtaako noin liioitellun vahva kuva olla läheläkään todellista esikuvaansa. Haluan toki uskoa siihen, haluan nähdä kahden sairaalan välisen sillan sinivalkoista valaistusta ohutta lumikerrosta vasten poikkeuksellisen upeana.

Kun hypellen yhdellä jalalla rollaattorin avulla yhä pidemmälle huoneestani, kun pääsen kotikäynnille ja harjoittelen selviytymistä monien tilapäisesti tarvitsemiä apuvälineiden turvin, aivoni rakentavat uusia karttasivuja kokemusteni maailmankartastoon mosaiikin lailla. Janoan sanoja, joilla läheiset tai vaikka satunnaiset ohikulkijat kuvailevat jotain, miltei mitä tahansa, kunhan sanat muuttuvat mielessäni kuviksi. Katson haikeana tulevaisuuteen: mahtaako vasta kokeilemani ensimmäinen, vielä kovin alkeellinen laite, jossa silmälasien kehyksiin kiinnitetty pienenpieni kamera kuvaa kaikkea, mihin katse kohdistuu ja lukee kyltit ja tekstit ja kertoo hieman "näkemästä" tietokoneäänellä, mahtaako tämä laite kehittyä vielä elämäni aikana sokeita auttavaksi ja jokaiselle sitä tarvitsevalle saavutettavaksi apuvälineeksi? Kuvaileeko se joskus minulle edes alkeellisesti luontoa, rakennettua ympäristöä, taidetta ja läheisten hymyä? Varmasti joskus, mutta tuskin vielä minulle. On turvauduttava ihmisiin.

Että mitäkö tekemistä tällä kaikella on tämän lehden ja kulttuurin kanssa? Kaikki nämä arjen kuvailut luovat pohjaa kuvailutulkauksen idean leviämiseksi, kehittävät ihmisten valmiuksia tarjota näkövammaisille yhä monipuolisempaa kuvailua arjisissa tilanteissa ja yhä laadukkaampaa kuvailutulkausta kulttuurin ja muun yhteiskunnallisen osallistumisen eri alueilla.

*Rauhallista Joulua ja menestystä v. 2018
kulttuuritoiminnan tukijoillemme*

Pinnallisuuden ammattilainen
www.sokeva.fi

**Mukana surussa ja ilossa
Lieksan seurakunta**

Mönninkatu 13, 81700 Lieksa, Puh. 0400 - 36 55 75

Kajaanin kaupunki

Tutustu Kajaaniin

www.kajaani.fi → tapahtumat
Kajaani Info
p. (08) 6155 2555

Kajaani kasvun kärjessä.

Kajaanin kaupunki - PL 133 - 81101 Kajaani - puh. 08 61 551 www.kajaani.fi

**Lappeenrannan
Rakennuslasi Ky**

Kaakkoiskaari 1, Lappeenranta

Puh. 010 231 1290

www.rakennuslasi.com

Kuin näkevä

Sokea mies Vinokas istui raitiovaunussa avustajansa kanssa. Hän kuunteli. Äänen perusteella heidän takanaan istui kaksi noin viisikymmentävuotiasta naista. – Näytät jotenkin nuorelta, toinen sanoi. – Voi, kiitos. Ehkä uudet silmälasit nuorentaa. – No, kyllä. Sitten naiset nauroivat hersyvästi.

Vinokas puristi valkoista keppiään. Hän ei halunnut näyttää kaksikymmentä vuotta nuoremmalta. Hän halusi näyttää samanlaiselta kuin muut. Kun naiset jäivät pois kyydistä, Vinokas kysyi avustajaltaan: – Miltä minun silmälasini näyttävät? – Mustasankaiset. Linssit vähän naarmuuntuneet. – Ovatko lasit muodikkaat? – Pakko sanoa, että olivat 15 vuotta sitten.

Vinokas ja avustaja kävelivät raitiovaunupysäkillä optikkoliikkeeseen. – Haluaisin uudet lasit, Vinokas sanoi. – Nyt ovat muodissa suurisankaiset kehykset, myyjä vastasi. Puolen tunnin sovittelun jälkeen Vinokas astui jalkakäytävälle suurisankaisissa silmälasissa. Laseissa oli nollalinssit. Vinokas käytti laseja suojalaseina, jottei oksa tökkäisi silmään. – Voisitko mennä odottamaan tuohon seinustalle, Vinokas sanoi avustajalleen. Avustaja meni ja Vinokas taitteli valkoisen kepin takin taskuun. Hän jäi seisomaan kävelykadulle. – Sorry sir, do you know where is Ateneum? kysyi turisti. Vinokas antoi ohjeet kulkemiseen. Vinokas oli haljeta. Turisti oli luullut häntä näkeväksi.

Valkoinen keppi, Vinokas pyöritteli mielessään. Täytyy päästä eroon valkoisesta kepestä. – Voitaasiinko mennä retkitarvikeliikkeeseen? hän kysyi avustajaltaan. Toki he menivät. – Minkälaisia keppejä teillä on? Vinokas kysyi myyjältä. – Löytyy kävelysauvoja ja vaellussauvoja, myyjä vastasi. Kotvan kuluttua Vinokas käveli ulos liikkeestä vaellussauva kädessään.

Kello, Vinokas mietti. Haluan vaihtaa puhuvan kelloni viisarikelloon. – Voidaanko mennä panttikonttoriin? hän kysyi avustajaltaan. Pian he nousivat metrotunnelista lkuisen vapun aukiolle, jonka laidalla panttikonttori sijaitsi. – Haluaisin ostaa suurikoisen rannekellon, jossa pohja on

valkoinen ja viisarit mustat, Vinokas sanoi työntekijälle. Hänelle esiteltiin noin kymmenen kelloa, joista suurikokoisimmasta ja näyttävimmästä hän kerran joko näki tai arvasi ajan oikein.

Puhelin, Vinokkaan mielessä pirahdi. Jokaisella alle 70-vuotiaalla näkevällä on älypuhelin. Minulla vain näppäilemällä toimiva nokialainen. – Voidaanko mennä kännykkäliikkeeseen? Vinokas kysyi avustajaltaan. – Mikä on suosituin älypuhelimenne? hän kysyi myyjältä. Puolen tunnin kuluttua Vinokas käveli ulos liikkeestä älypuhelin taskussaan.

Lukeminen, Vinokas alleviivasi mielessään. Näkevän ja näkövammaisen erottaa nimenomaan se, että näkövammaisen ei pysty lukemaan silmillään. Vinokas kaivoi työkalulaatikostaan tapetteivitsen. Hän hamusi kirjahyllystä kirjan, jota tuskin tulisi kaipaamaan. Hän avasi kirjan ja painoi äänikirjalaitteen keskelle ensimmäistä sivua. Hän alkoi leikata kirjan sivuille äänikirjalaitteen mentävää aukkoa. Kun työ oli valmis, äänikirjalaitte opposi kirjan sisään.

– Nyt varusteeni ovat apuvälineet, tömät. Minuun voidaan suhtautua kuin kehen tahansa, Vinokas sanoi avustajalleen. Avustaja lähti hoitamaan omia asioitaan, ja Vinokas palasi kaupungille. Hän heilutteli vaellussauvaa edessään kuin valkoista keppiä. Hän oli menossa viettämään päivää Vanhan kirkon puistoon. – Heiluttelet keppiä kummasti, miesääni sanoi. – Tykkään käyttää sitä näin, Vinokas vastasi. – Onko valkoinen keppi hävinnyt? – Ei, haluan kulkea vaellussauvan kanssa. – Minä autan teidät perille, mies sanoi ja tarttui Vinokasta käsivarresta. – Kiitos ei. Yritän sulautua joukkoon.

Vinokkaan vaellussauva napsahti penkin laitaa puiston keskikäytävällä. Viimeinkin, hän mietti. Hiki päässä sai suunnistaa, että selvisi yksin perille. Hän istuutui. Puhelin soi. Vinokas hipaisi näyttöä. – Haloo, hän sanoi. – Miten menee? avustaja kysyi. – Aivan mainiosti, Vinokas vastasi. Sitten he lopettelivat puhelun. – Ehtisitkö kertomaan, minkälaista säätä on luvattu illaksi? ohitse kulkenut nainen kysyi. Vinokas hipoi näyttöä muttei saanut ulos säätietoja. – Ei ole puhelimessa

sääpalvelua. – Sinulla on muodikkaat silmälasit, nainen totesi. – Kiitos, Vinokas vastasi. – Näetkö sinä kunnolla? nainen kysyi. – Ihan tarpeeksi. – Vielä myydään sellaisia puhelimia, joissa on suuret vanhanmalliset näppäimet. – Kiitos tiedosta.

Vinokas kaivoi kirjan sisään piilotetun äänikirjasoitimen repusta. Hän painoi nappikuulokkeet korvilleen ja avasi kirjan eteensä kuin lukiessa. Kuunneltuaan kirjaa noin minuutin hänen eteensä ilmestyi joku, joka sanoi jotain. – Anteeksi mitä? Vinokas kysyi ja otti nappikuulokkeet korviltaan. – Mikä juttu toi on? tyttö kysyi. – Luen tässä kirjaa, Vinokas vastasi ja nosti kirjaa lähemmäs rintansa, ettei äänikirjasoitin varmasti näkyisi. – Miksi sun kuulokkeet tulee kirjasta? tyttö kysyi. – Koska luen kirjaa. – Miksi katseesi ei liiku rivejä pitkin? – Näkövammaiset sanoo aika usein, että ne lukee, vaikka ne oikeasti kuuntelee. – Saisinko minä lukea sinulle? tyttö kysyi. Vinokas kallisti kirjaa tyttöä kohti, jotta tyttö näkisi kirjan sivujen keskelle kaiverretun äänikirjalaitteen. – Valitettavasti se ei onnistu, Vinokas sanoi. Tyttö huokaisi ja juoksi pois.

Vinokas otti nappikuulokkeet korviltaan ja pakkasi kirjan ja kuulokkeet reppuun. Häinkin huokaisi. Soluttautuminen näkevien joukkoon tuntui mahdottomalta. Kun esitti näkevä, näkövammaisuus vain korostui.

– Sinulla on hieno kello, viereen istunut mies sanoi. – Kiitos, ostin käytettynä, Vinokas vastasi ja yritti kohdistaa katseensa mahdollisimman tarkkaan miehen silmiin. – Paljonko kello? mies kysyi. Vinokas nosti kellon silmiensä eteen. Valo puistossa oli erilainen kuin panttikonttorissa, eikä hän nähnyt kellotaululta yhtään mitään. – Kello on rikki, Vinokas heitti. – Niinkö? – Niin vissiin. – Näen sen tänne asti. Varttia yli viisi, mies sanoi. Vinokas näpläsi kokoontaitettua vaellussauvaansa ja toivoi, ettei tuntematon tulkitsisi sauvaa jotenkin uhkaavaksi. – Ei kaikkea tarvitse nähdä. Kello tuntuu mukavalta rantees- sa, Vinokas sanoi. – Et haluaisi myydä kelloasi? mies kysyi. – Kiinnostaisiko ostaa myös upouudet silmälasit ja vaellussauva?

Marianne
Tenhami

OPASKOIRA
PEKKO

Mikäköhän se länsimetro on, josta te ihmiset niin kovasti puhutte? Minulle metro tarkoittaa sellaista isoa, humisevaa välinettä, jonne opastan emäntäni liukuportaista metroasemalla. Ja kun emäntäni sanoo minulle: "Pekko, mennään metrolle", opastan hänet naapurikaupunginosan metroasemalle. Mutta yhtenä päivänä meidänkin kaupunginosassa oli metro, jossa oli joku tapahtuma, jota ihmiset kutsuivat yleisöpelastusharjoitukseksi. Emäntäni oli saanut sinne kutsun yhtenä näkövammaisten edustajista ja minä poika tietysti tulín mukaan.

Yleensä toimimme niin, että emäntäni sanoo minulle paikan, minne mennään ja minä opastan hänet sinne. Käskeyä voivat olla vaikka kauppaan, kouluttamaan, bussille tai sinne metrolle. Yhtenä aamuna aamu- lenkin jälkeen emäntäni ei kuitenkaan kertonut minulle mitään kohdetta, vaan antoi vain suuntia oikealle ja vasemmalle. Olin hiukan hämmentynyt, mutta kun haluan tehdä hänelle kaiken mahdollisimman hyvin ja mielelläni, tottelin. Tutulla kadulla emäntäni käski minun etsiä oven vasemmalta ja niin minä tein. Tulimme kovin metroaseman näköiseen paikkaan, mutta kun eihän meidän kaupunginosassa ole vielä sitä metroa. Olin vieläkin ihmeissäni, mutta opastin emäntäni käskystä liukuportaat alas. Emäntäni äiti oli myös mukana yleisöpelastusharjoituksessa ja selitti emännälleni Lauttasaaren Gyldenintien metroasemaa. Kävelimme sitä ympäri, mutta ihmettelin, kun emäntäni ei varsinaisesti opettanut minulle mitään. Hän vain sanoi äidilleen, että "Opetellaan sitten, kun Kirsi Opaskoirakoululta tulee meitä opettamaan." Kirsi Vass on Näkövammaisten liiton Opaskoirakoulun koordinaattori, joka tulee opettamaan meitä, koska koululla ei juuri nyt ole liikumistaidonohjaajaa.

Pelastusharjoituksessa

Odottelimme, odottelimme ja vielä kerran odottelimme. Ihmiset söivät ja joivat jotain ja minä napsin lattialle pudonneita lohileipien muruja. Emäntäni kielsi minua, koska opaskoira ei saa napsia mitään maasta ja koska minulla on kovin herkkä vatsa. Lopulta kyllästyin paikallaan töröttämiseen ja odottamiseen ja aloin vinkua. Emäntäni luuli minun haluavan ulos ja pääsimmekin pariaksi minuutiksi metroaseman ulkopuolelle, jonne minä muodon vuoksi merkkasin, mutta sitten tulimme metroasemalle takaisin ja jatkoimme odottamista. Emäntäkin huokaili kyllästyneenä ja sanoi, että tämän ajan olisi voinut käyttää hyödyllisemminkin.

Lopulta alkoi tapahtua. Pelastuslaitoksen henkilökuntaa tuli paikalle ja joku mies selitti ihmisille yleisöpelastusharjoituksen kulun. Sitten emäntäni käski minun etsiä liukuportaat alas. Höh, niitähän minä olin hänelle jo alussa tarjonnut, mutta kun piti odottaa. Nyt saimme kuitenkin luvan mennä niitä liukuportaita alas ja näin edessämme metron. Yritin opastaa emäntäni lähimpään vaunuun kuten aina metroon mentäessä, mutta pelastuslaitoksen edustaja ei antanutkaan minun opastaa emäntääni juuri siihen vaunuun. Meidät oli jaettu neljään ryhmään ja meidän ryhmä meni metron ensimmäiseen vaunuun. Matkalla yritin kyllä näyttää paria muutakin vaunua. No, antoi se pelastuslaitoksen edustaja sentään minun etsiä metrossa meidän vakiopaikkamme ja rojahdin emäntäni jalkoihin konkariopaskoiran tapaan.

Metro lähti liikkeelle. Emännästäni tuntui kummalliselta, kun metrossa ei ollut kuulutuksia kuten yleensä. Minä puolestani ihmettelin, kun metro ei kertaakaan pysähtynyt. Jossain Tapiola-nimisessä paikassa käännymme ympäri ja lähdimme ajamaan takaisin. Kummallista. Mutta vielä kummallisempaa oli, kun metro ihan yhtäkkiä pysähtyi. Pelastuslaitoksen edustaja keskusteli ra-

diopuhelimitse jonkun muun kanssa ja lopulta, taas hiukan odotettuaamme, saimme luvan poistua metrosta. Huomasin heti korkean pudotuksen metrosta ulos tullessamme ja varoitin siitä emäntääni napakasti pysähtymällä. Emännältäni kesti kuitenkin hiukan aikaa tajuta, mistä varoitelin. Häinkin on tottunut siihen, että metrosta poistuttaessa ei ole mitään korkeita pudotuksia. Joku hössötävä näkevä olisi tullut auttamaan, mutta emäntäni ja tämän äiti kielsivät häntä. Lopulta emäntäni tunnusteli jalallaan tilanteen ja menimme alas metrosta tunneliin.

Hetken ihmettelin, mihin suuntaan meidän on käännäyttävä, mutta kun emäntäni käski napakasti "oi-kealle", asia oli minulle täysin selvä. Pian keksin, että hän halusi takaisin Lauttasaaren metroasemalle ja siihen suuntaanhan me olimme menossa. Matkalla oli pari exit-kyltein varustettua ovea, jotka hämäsilä kerralla minä vilkaisin kerran niitä, mutta kun takanamme tullut pelastuslaitoksen edustaja sanoi matalan rauhallisesti, ihan kuin oma koulutajani "Ei sinne", asia oli minulle selvä ja niinpä jatkoimme rauhallisesti matkaamme. Tunnelissa kaikuivat kovaa poistumiskuulutukset ja tekosavu sumensi hiukan näkökenttääni. Nämä pikkuseikat eivät kuitenkaan minua, konkariopaskoiraa hetkautaneet, vaan jatkoin matkaani aina Lauttasaaren metroasemalle johtavalle ovelle asti. Siellä meitä vastassa olikin jälleen pelastuslaitoksen edustajia, joiden perässä opastin emäntäni ylös meneville liukuportaille ja siinä se oli. Emäntäni ja tämän äiti täyttivät vielä jotain kyselykaavakeita, mutta minä halusin jo kiireen vilkkaa ulos. Tiesinhän, että pääsisin tämän kaiken jälkeen kirmailemaan ja rymyämään vapaana tutussa metsikössä ja kallioilla.

Riitta-Kaisa
Voipio

HELMIKKO

Se on se suomalaisen kirjallisuuden päivä

Tänä vuonna Eeva Kilpi sai Aleksis Kiven rahaston palkinnon. Se myönnettiin 89-vuotiaalle kirjailijalle tunnustuksena yhteiskunnallisesti merkittävästä työstä ja tuotannosta, jonka teemat voi jakaa kolmeen lohkoon: karjalaisten evakkouuteen, naisena olemiseen ja luontoon. Teokset edustavat kirjallisuuden lajeista runoa, novellia, romaania ja päiväkirjatyyppiä. Niitä on kaikkiaan 32.

Muistan vuosikymmenten takaa Kilven haastattelun, jossa hän kertoi liikuttuneena, miten kerran junassa matkustaessaan viereisen penkin tyttö oli äkkiä laushtanut: "Ei kukaan ole kuvannut naisen elämää ja tunteita niin kuin te!" Sellainen spontaani palaute mahtaa tuntua hyvältä, ehkä paremmalta kuin ammattikriitikon konsaan.

Olen lukenut Kilven kirjoja aika paljon. Nuorempana suorastaan lumouduin Häätanhusta ja Naisen päiväkirjasta. Samoin Tamara teki suuren vaikutuksen, ei niinkään sen erikoisen seksin vuoksi, vaan ihmeellisen, taianomaisen tunnelman ansiosta.

Runoista pidän myös, sillä ne ovat tunteellisuudessaan ja herkkyydessään niin järkeviä, lämminhenkisiä ja kiteyttävät ihmisen elämisen isoja ja pieniä kysymyksiä. Onnea, Eeva Kilpi!

Teemapäivät ovat hyviä nostamaan näkyviin milloin mitään asiaa, Aleksis Kiven päivä lokakuussa suomalaista kirjallisuutta. Se tietää myös monenlaisia tapahtumia pitkin maa-

ta, varsinkin näin satavuotisen itenäisyyden merkeissä tilaisuuksia järjestettiin runsaasti.

Kotikaupunkiini saapui 10.10. lausuntataiteilija Matti Kaarlejärvi esittämään Edit Södergranin runoja ja runoelman Timo K. Mukan romaanista Maa on syntinen laulu. Viimemainitun taustalla salissa soi Eino-Juhani Rautavaaran teos Cantus arcticus. Voi että kokonaisuus sykähdytti sydäneläällä, se tuntuu vieläkin.

Kaarlejärvi on pitkän linjan lausuja, jonka kyllä olen tiennyt, mutta en aikaisemmin ole osunut hänen esityksiinsä. Hän on työskennellyt muun muassa viitisen vuotta rehtorina Päätalo-instituutissa vuosituhannen vaihteessa. Hänellä on hieno ääni, taipuisa, täyteläinen ja selvä.

Kerrassaan mainio runotulkki. Oli miellyttävää kuulla Kaarlejärven tarinointia esityksen alussa, kun hän kertoi olevansa kotoisin Ranualta ja kasvaneensa pohjoisessa mielenmaisemassakin. Cantus arcticus on hänelle läheinen myös siksi, että Rautavaara on lintujen kevät-huomaa äänittäessään räpinyt aavoja soitteja Ranualla ja Pudasjärvellä. Samojen soiden äärellä Kaarlejärvi on kasvanut.

Cantus arcticus on upea orkesteriteos, joka kuvaa muuttolintujen tuloa keväiseen Pohjolaan. Soittimien lisäksi sävellystä elävöittää aidot linunlauluäänitykset, joista voi tunnistaa ainakin joutsenen ja kuovin. Kappale on vakiotoive radion klassisen musiikin Sävel on vapaa -konsertissa aina huhti-toukokuulla.

Moni asia valkenee aivan eri tavalla ja saa lisää syvyyttä, kun kuulee niiden taustoja; Kaarlejärvi muisteli hoksanneensa joskus 1980-luvul-

la, että Mukan väkevä eroottinen, aistivoimainen rakkausballadi sopii kuin nenä päähän Cantus arcticuksen kanssa. Lausuja oli sitten nuoruuden rämäpäisyydessään soittanut Rautavaaralle ja kysynyt lupaa saada esittää Mukkaa keväisen lintusävellyksen kanssa.

Maestro oli kutsunut sanataiteilijan luokseen ja pyytänyt tätä esittämään tekstin. Kaarlejärvi oli noudattanut kutsua ja todennut vielä, että se on ihan yksi yhteen sävelteoksen kanssa.

Niin Rautavaara oli kuunnellut ääneti tulkintaa ja pitkään ikkunasta ulos katseltuaan myöntänyt ajattelemansa samoin. Siitä lähtien Matti Kaarlejärvi on esittänyt pohjoisen maagisia voimia tiheä teokset yhtenä kudelmana.

Mukka on puolestaan kertonut, että häntä innoitti vahvan lappilaisromaanin upotetun runoelman äärelle nimenomaan joutsen. Synnyinseudullaan Pellossa hän oli seurannut yksinäistä joutsenta, joka vuosi toisensa jälkeen palasi Lompoloon kuollutta puolisoaan etsien. Se on ollut Mukalle riipaiseva havainto.

Olen lukenut koko Mukan tuotannon, vaikuttanut valtavasti ja palaan kirjoihin silloin tällöin. Myös Erno Paasilinnan laatima elämäkerta Timo K. Mukka - legenda jo eläessään on upea opus.

Ja kun muuan torkylehti häpäisi säälittä Mukkaa 70-luvun alussa ja sai tämän sairastumaan, olin töissä Rovaniemellä Lapin keskussairaalassa, missä Mukkaa hoidettiin. Hän menehtyi paineen alla sydänkohtaukseen keuhkolla 1973 vain 28-vuotiaana. Myös suomalainen kirjallisuus menetti paljon.

Jouko
Lehtonen

PISTEITÄ

Taistelua, opastusta ja ryöstämistä

Pakeneva nunna tuli uskonpuhdistajan vai-moksi. Oli pääsiäisyö 1523. Saksalaisessa Marienthorin luostarissa nunnat valaisivat iltarukousta kynttilöin. Kun muu väki meni nukkumaan, kymmenkunta mustiin kaapuihin ja huntuihin pukeutunutta nunnaa juoksi pihan yli ja nousi muurien ulkopuolella odottaviin vaunuihin. Yksi heistä oli 24-vuotias aatelisneito Katharina von Bora. Skandaalipaosta kului lähes kaksi vuotta. Katharina oli ainoa, joka ei ollut löytänyt miestä. Nunna oli sitkeä, hän halusi nunnan miehen. Luther tuns tapauksen. Hän suositteli erästä pappia. Myös toinen teologi suositteli samaa pappia. Katharina sanoi tiukasti, ettei huolinut mokomaa pappia, mutta oli valmis ottamaan jomman kumman tunnetuista teologeista. Luther tarttui syöttiin. Häät vietettiin 1925.

Avioliitosta tuli kahden vahvan onnellinen liitto. He menettivät 13-vuotiaan Magdalena tyttärensä. Ja kun Luther kuoli 1546. Katharina eli Käthe oli surun murtama. Hän joutui taloudelliseenkin ahdinkoon. Kun hän pakeni ruttoepidemiaa, hän putosi 1552 vankkureilta ja makasi pitkän aikaa kylmässä ojavedessä. Kolme kuukautta myöhemmin hän kuoli joulukuun 20. päivänä 53-vuotiaana.

Tämän artikkelin tiedot on poimittu Kotiliedestä no 21. Pisteposti-lehtikin haluaa muistaa osaltaan uskonpuhdistuksen perintöä.

Monissa kirjastoissa on lukukoira lähinnä lapsia varten. Koira on koulutettu uskollinen kuuntelija. Jo lähes 60 kirjastoa on tilannut koiran. Tällöin otetaan huomioon mahdolliset allergia-, astma ja ihon sairaudet. Koira ei huomauttele lasta lukuvirheistä eikä hauku hitaasta lukunopeudesta. Asiasta kertoo Kirjastolehti no 4.

Kun Suomi joutui luovuttamaan Karjalan talvisodan päätteeksi, sinne jäi taidemuseoita ja kokonaisista kartanoita taidearteineen. Kukaan ei tiedä arvoesineiden sijaintia. Lahden museon tutkimuspäällikkö Hannu Takala on tutkinut aihetta ja julkaissut viime keväänä SKS:n kustaman teoksen Puna-armeijan sotasaalis - Karjalan kulttuuriomaisuuden ryöstö 1939-1941.

Rajan taakse jäi Ilja Repinin, Akseli Gallen-Kallelan ja Albert Edelfeltin töitä. Sotasaalista on ainakin Viipurissa Pietarissa, osa varastettiin teille tietymättömille. Kansainväliset sopimukset edellyttävät sotasaaliin palauttamista ja kulttuuriperinnön suojelua. Antiikki ja taide no 4.

*Rauhallista Joulua ja menestystä v. 2018
kulttuuritoiminnan tukijoillemme*

Aukioloajat:
ma-pe 8-20, la 9-17
Nyt myös su 10-18

Osoite:
Talvikkitie 37, 01300 Vantaa

Puhelin:
(09) 823 5040, (09) 838 73550

Sähköposti:
tikkurilan.uusiapteekki@tikkurilanuusiapteekki.fi

Katso kuukauden tarjoukset nettisivuiltamme:
www.tikkurilanuusiapteekki.fi

PALVELEVA PUUTUKKU

STRONG WOOD
PÖLKKY
www.polkky.fi

RUUDUKON RATKAISU

14. Kuulepas Hannes Tiira; ruoka jäähtyy,
kun kuuntelet lempikirjailijaasi muun
kaiken unohtain. 5 + 5

RUUDUKON VOITTAJAT

ONNEA VOITTAJILLE! Syysruudukon arvonnassa voittivat Kajastuksen vuosikerran **Toive Mustonen**, Enonkoski ja **Pentti Halme**, Espoo. Voit vastata kahdella tavalla: irrota täytetty ruudukko tai kirjoita paperiin keltaiselle riville muodostu sana, lisää nimi- ja osoitetietosi ja laita vastauksesi 15.2.2018 mennessä osoitteella **Kajastus, Marjaniementie 74, 00930 HELSINKI**. Kirjoita kuoreen lisäksi sana "Jouluruudukko". Oikein vastanneiden kesken arvomme kaksi Kajastuksen vuosikertaa. **HUOM!** Voit vastata myös sähköpostitse lähettämällä keltaiselle riville muodostuvan sanan ja osoitetietosi: palaute@kajastuslehti.fi

Kuva: Pasi Ahponen

JOULURUUDUKKO

Vastaaja:

Osoite:

© Juha Hyvönen / RISTIKKOTUUMIN

ma 13. Sillanpää 14. Kaari Utrio
10. Volter Kilpi 11. Sariola 12. Hannu Sala-
Larinköysti 8. Maria Jortni 9. Linnankoski
Aho 4. Panu 5. Eino Leino 6. Lapin kesä 7.
1. Aleksis Kivi 2. Nummisuutarit 3. Juhani

OIKEAT VASTAUKSET

Näkövammaisten kulttuuritoiminnan hyväksi

A	www.alco.fi	Asianajotoimisto Viilo & Vainio Oy Helsinki p. 010-841100 www.asianajotoimistoviilo-vainio.fi	Autoilija Esko Hakanpää Katse 10 Kokemäki p. 0400-226 322	Active Camping Muhos p. 0400-670744 www.monitta-activecamping.fi
Alwatec Oy Tervahauta 5 Hämeenlinna p. 040-5831000	Asbestisaneeraus Lahdelma Tmi Jantoniementie 126 Lohja p. 0400-472106	Asianajotoimisto Ari Wargelin Vaasa p. 040-5891989 www.awlaw.fi	Autokorjaamo Jakari Kempele p. 0400-689 646 www.autokorjaamojakari.fi	B C D
Byggtjänst Enlund Ab Oy Västerhankmo p.0500-865622	C Matic Ann-Christin Holmström Brudbergsvägen 14 Kirkkonummi p.040-5073040	Damados Oy Kivivuorenkuja 5 F Vantaa p.0400-974999	Diits-Kuljetus Ky Perkkoonkatu 9 Tampere p.040-7265514	E H
Eläinhoitola Kotipesä Hanhinevantie 115 Kokkola p.044-3096464	Eskolin Pentti Tmi Ristiaallokonkatu 4 Espoo p.0400-728317	Hämeen Autoehostus Oy Parolantie 72 H:linna p.050-4967493	Hämeen Lasitoimi Oy Uhrikivenkatu 6 H:linna p.03-6822247	Hammaslaboratorio Erikoishammasteknikko Jorma Alatalo Laurinkatu 48 Lohja p. 0400-990 787
Heli-Filte Oy Lentoasema Sodankylä p. 0400-970130	Helsingin Kiviteknikka Oy Tuulikintie 28 B Vantaa p. 0400-423900	Helsingin Saneerauspalvelu Oy Kekomäentie 2 Helsinki p. 040-5559123	Helsingin Toimistosiivous Oy p. 0400-501701 H:ki www.helsingintoimistosiivous.fi	Hirvensalmen Taimisto Hirvensalmi p. 0500-557143 www.omenapuu.com
Huoltopalvelu Antero Suominen Lankkistentanhua 200 Mynämäki p.041-5445376	Kaipaatto lämpöä? Hellä Lämpö toimittaa pesäpuuta. Koivua kotiin toimitettuna p. 0400-240031	J	J.Mild Ky Myllyharjuntie 2 A Jämsänkосki p.050-5904996	Jaalan Näkötornit Jaala p.040-5667061 www.jaalannakotorni.net Korkeatasoinen mökki ja nähtävyydet! Tervetuloa!
Jani`s Byggservice / Janin Rakennuspalvelu Labbysvägen 608 Skinnarby p. 040-569 2338	Jarmon Taksi Konnunlahti p.040-5492744	Jasper Oy Ylöjärvi p.040-5803767 www.kenttuotteet.fi	Jätehuolto Arokivi Oy Latukatu 2 Varkaus p.0400-176180	Jetsi Oy Rajumäentie 3 Niemisjärvi p.0400-640958
JM-Louhinta Oy Viitaharjuntie 17 Jyväskylä p.040-5166843	JPA Sähkötekniikka Oy Kultamalminkatu 11 Seinäjoki p.0400-463150	Jukka Kanerva Oy / Suomen Siisti Remppa Espoo p.050-5813885 www.siistiremppa.fi	K	
Kaarinan Kapusta Nertrumintie 35 Pyhtää p. 040-5098521	Karvisen Kissanpäivät Ruokalahti p. 040-7391454 www.karvisenkissanpaivat.com	Karvosen Lomamökit / Tapio Karvonen Outokumpu p.0500-188836	Kiantti Oy Kangasala p.050-5386335 www.kiantti.fi	Kiinteistöharmonia Oy Palkkatilankatu 7 A H:ki p.020-7528440
Kiinteistöhuolto Oikarainen Kuusamo p.045-2323235 www.kiinteistohuoltooikarainen.fi	Kioski Ilposet Oy Mariankatu 17 Helsinki p.09-1351068	Koivulan Ruosteenesto Oy Koivulankatu 37 Turku p.044-9502140	Koneistus Lampola Tmi Ylinen Viipurintie 10 Lammi p.0400-484596	Koneurakointi S.Erkkonen Pojanluoma p.040-4164442 www.koneurakointierkkonen.fi
Koneurakoitsija T.Lindström Oy Saaristotie 6 433 Korpoo p.0400-827243	Konsultointi Reijo Turunen Turulantie 2 Katajaranta p.0400-171140	Kotkan Metallityöt Oy Kankitie 19 Kotka p.05-2284270	KS-Pelti Oy Peltikuja 9 Kangasala p.03-3762494	Kuljetus GF-Trans Oy Ab Siuntio p.0400-441910 www.gftrans.fi
Kuljetus Ilonen Ky Rukkikuja 3 Nurmo p.040-5775157	Kuljetus Oy Oksanen H:ki p.09-7287280 www.kuljetusoksanen.fi	Kuljetus Tmi Jyrki Jaakonsaari Kipulantie 302 Turenki p.040-5956805	Kuljetusliike Enroth K Ky Jokela p.0400-481549 www.kenroth.fi	Kuljetusliike Rafael Danielsson & Kumpp.Ky Lohja p.0400-477345
Kuormaus ja Kuljetus J.Parviainen Tohmajärvi p.050-3779618	L	Punainen Risti Veripalvelu	L S Kirjanpito Oy Isonjärvenkuja 10 Espoo p.040-7625032	Lahden Takka p.0440-714600 Lahti www.lahdentakka.fi

Näkövammaisten kulttuuritoiminnan hyväksi

Laitehuolto Ilpo Schroderus Ky Kemintie 1569 Hirvas p.0400-683531	Lakipalvelu Ville Hoikkala Kerava p.050-4072829 www.villehoikkala.com	Lapuan Sälekaihdin ja Markiisi Alanurmontie 268 Lapua p.040-6763460	Leoko Oy Ruusulankatu 7 Tampere p.050-5509240	Leppävirran Kolarityökeskus Oy Pohjukansalontie 5 Leppävirta p.0400-313628
Liikennekoulu Rinki Oy Puskantie 14 Seinäjoki p.050-3003977	Lounaspalvelu Kimjari Oy Katsastajankatu 14 Lahti p.045-1105671 www.kimjarioy.fi	LVI-Mak-Tek Oy Jyväskylä p.0400-548891 www.lvi-maktek.fi	LVI-Wiik Oy Alhonkuja 27 Kellokoski p.0400-271989	M
M.Seppälä Tmi Viereläntie 189 Otalampi p.050-324951	Maanrakennus Lindqvist Oy Uusi Porvoontie 1623 Box p.0400-481024	Maanrakennus Sund Toivo ja Markku Ay Heinähuhdantie 144 Hirsijärvi p.050-5246286	Maansiirto K.T. Hiltunen Tmi Parrukuja 4 Vantaa p.040-5340121	Massester Tmi H:ki p.040-5894206 www.massester.fi Koirakoulutus
Merijärven Taksipalvelu Keltamaantie 191 Merijärvi p. 0400-633975	Metsä ja Sähkö Esko Mäkelä Revonkatu 1 Oulainen p.040-7009421	Metsäkoneurakointi Lassi Heikkilä Nästintanhua 16 Laitila p.0400-730381	Metsäurakointi Matti Jääskeläinen Matkontie 204 B Kerimäki p.0500-172508	Motelli Myllymaja Oy Ylämyllyntie 79 D Ylämylly p.0400-672289 p.040-1739835
Mäki-Uuro Oy Vanajanlinnantie 159 H:linna p.0400-208048	N	Nastolan LVI-ala Oy Villähde p.0400-495960 www.nastolanlvi.fi	Natur Pine Oy / Ompelimo Ulla-Stiina Rapparintie 6 H:ki p.09-7522668	Nillan Lammastuote Oy Kalliosuontie 464 Ala-Siurua p.0400-194384
Nokiboys Oy Herniäistenniementie 4 Katinala p.050-5207584	NokiPirkka Oy Pirkkalaistie 1 Nokia p.040-5698962	Nosto ja Kuljetus Ruuska Ky Jyväskylä p.014-241220 www.kuljetusruuska.com	Nuohous- ja Ilmastointi-puhdistus Partanen Saarnialantie 127 Lappeenranta p.050-5861956	
O	Oy EVB / Trading Ltd / EVB Security Isokaari 24 A 3 H:ki p.0500-306800	textix.net	Osuuskunta Kuopion Avainosaajat Petkelkuja 1F Kuopio p.040-5678804	Oy Elfving Ab Vantaa p.020-7599860 www.elfving.fi
Oy Kontutek Ab Helsinki p.010-2195540 www.kontutek.fi	Onnilta ja Ellulta hyvää Joulua!	P	Painopiste Janne Marjamäki Raunistulantie 15 Turku p.0400-821788	Pajatyö Keskinen Oy Pikitie 4 Ylöjärvi p.050-3863601
Paten Rengas Oy Korjuuntie 17-19 Pori p.040-5582632	Perkkiön Taimi Mynämäki p.0400-527525 www.perkkiontaimi.fi	PM Kiinteistöhuolto Muuralantie 618 Isokyrö p.044-5422278	Pohjanmaan Rehuässä Oy Karhunpolku 9 Helsingby p.06-3444433	Porin Puutuote Oy Pori p.0400-597529 www.porinpuutuote.fi
Putkiset Oy Kerava p.020-7689723 www.putkiset.fi	Puutbois Ay Rajamäki p.0400-810729 www.puutbois.fi	R	Rakennuspalvelu Harri Hytönen Kallislahdentie 158 Kallislahti p.0400-251017	Rakennuspalvelu Kokko Oy Haukipudas p.044-5621337 www.rakennuspalvelukokko.fi
Rakennusyhtiö J&M Kaukinen Oy Rintentie 16 Salo p.0400-533989	Ranta-Putki Oy Lentokentäntie 75 Lappeenranta p. 040 762 3162	Rautalaaki Oy Ylöjärvi p.0500-633888 www.rautalaaki.fi	Raveter Vartiokuja 4 C 12 Vantaa p.0440-413828	Remontti ja Pihatyö Kalevi Tapiola Huiskonrinne 13 Sastamala p.0500-331235
R-Tilipalvelu Oy Satamakatu 4 Tampere p.0500-464851	Rullax Ky Syväsatamantie varasto 1 Hamina p.040-5122451	Rakennusliike Kovaset Oy Nuottamiehentie 12 Savonlinna p.045-1701177	S	Seijan Hoitopiste Tmi Valtakatu 39 Lappeenranta p.040-5308891 Hieronta ja muut hoitomuodot.
Seppoleena Tmi Espoo p.040-5411716 www.vital-corner.com Tehoravinteet	Showlink Oy Espoo p.09-88730311, p.09-88730328 www.showlink.fi	Siivousliike Tienhaara Tuula Rientolankuja 1 Nummi p.0400-477637	Siivouspalvelu Eija Marttinen Pihtipudas p.0400-871763	Hyvää joulua ja onnellista uutta vuotta ilmoittajille!

Siivouspalvelu Päivi Ahokas Vuorelantie 3 C 50 Turku p.050-5574108	SNL Inport Group Oy Mikonkiventie 51 Savonlinna p.050-3626738	Soraliike Erik Winqvist Tuusula p.0400-456918	Suomen Maanrakennuspalvelu Oy Stenbackantie 3 B Espoo p.0400-463454	SV-Trans Oy Niveräkatu 15 Kotka p.050-3088027
Sähköpalvelu Keskitalo Kasvihuoneentie 14 Kempele p.044-2627499	T	Taksi Aakio Jarkko Eljas Loimaa p.0500-530807	Taksi A-M Klemettilä Lapua p.0500-667510, 0400-667510, 0440-667510, 0400-667509	Taksi Juhani Palomäki p.0400-261143 Luopa
Taksi Lius Oy Jyväskylä p.050-4113020	Talohuolto K. Tahvanainen Melatie 11 A 10 Joensuu p.040-7290066	Tapio Paappanen Ky Vitsakuja 3 Keuruu p.0400-626695 Valokuvaus	Tassuparkki Kontiolahti p.050-4109388 www.tassuparkki.com	Tendac Oy Kaitilantie 32 Orimattila p.0400-890842
Tilapalvelu Akim & Poika Vimontörentie 175 Tammisaari p.0400-422032	Tili Tupa Keskuskatu 7 Riihimäki p.019-751533	Tmi Ari Jortikka Köyliö p.0400-225250 Henkilöliikenne	Tmi Soilen Kotiapu Muusantori 1E 41 Helsinki p.040-8160568	Toimintaterapia Kimmo Juntunen Oy Luppokuja 4 Oulu p.040-5067847
Tuomontupa Oy H:ki p.09-2418498 www.tuomontupa.fi	Tärpöntikkeli Lehtimäentie 1750 Ähtärinranta p.040-5530977	V	HYVÄÄ JOULUA ILMOITTAJILLE	Punainen Risti Veripalvelu
Vallikallion Laatoitus Oy Hipiäisentie 2 C 5 Espoo p.0400-818605	Veljekset Hemming Oy Övermalax p.0400-562226 www.hemming.fi	Venetex Oy Lillandët p.0400-925726 www.venetex.fi	Vihdin Hautaus ja Kukkapaalvelu Riihitie 4 Vihti p.040-5107053	Viinijärven Monitori Viinijärventie 20 Viinijärvi p.040-5308209
V-S Asunto PRO Oy Turku p.0400-124421	Varsinais-Suomen Teleteknikka Ky Saarnitie 1 Masku p.0400-522463	Ö	Öjysäilöhuolto Veli-Matti Ojala Laviantie 1404 Noormarkku p.040-5433450	

Mauri & Mustis

JOULUAATTONA.

TÄSSÄ ON VIELÄ YKSI
PAKETTI MAURILLE,
JA SAMANLAISEEN PAPERIIN
PAKATTU LAHJA MYÖS MINULLE.

VILLASUKAT! TAITAVAT OLLA TELLERVO-
SERKULTA, HÄN ON INNOKAS KUTOMAAN.

MITÄHÄN MINUN
PAKETISSANI ON?

OHO! NELJÄ PIENTÄ
VILLASUKKAA.

IHAN SOPIVAN KOKOISET
JA TOSI LÄMPIMÄT!

MUTTA MIKÄ TÄMÄ PITKÄ, KUDOTTU
PUTKI ON, KAULALIINAKO?

LUULENPA,
ETTÄ SE ON...

HÄNNÄNLÄMMITIN!

JES! NYT EI HÄNTÄ ENÄÄ
PALELE PAKKASELLA!

Suomi Finland 100 vuotta

Tämän Pasi Ahosen kuvan myötä toivotamme satavuotiaalle Suomelle onnea ja kaikille lukijoillemme hyvää joulua ja onnellista uutta vuotta.

**KIRJAILIJAVIERAANA
KATI HIEKKAPELTO**